

Täysistunto

Keskiviikko 19.11.2025 klo 14.00—18.44

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.44.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—16.00 ja 18.00—18.44) ja puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 11/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 19/2025 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 18.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Hanna Sarkkinen on edustaja Pia Viitasen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Käsittelyn pohja

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 49; poissa 46 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 125/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2025 vp

Lakialoite LA 27/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Pia Viitanen on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että 6. ja 7. lakiehdotus hylätään. Lisäksi keskustelussa edustaja Hanna Sarkkinen on edustaja Timo Furuholmin kannattamana ehdottanut, että 3. ja 5. lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Markus Lohi on edustaja Vesa Kallion kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset neljä lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

3. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 40; poissa 43 (äänestys 2).

5. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 9; poissa 44 (äänestys 3).

6. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 50; poissa 43 (äänestys 4).

7. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 51; poissa 43 (äänestys 5).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 98/2025 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 27/2023 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 50; poissa 43 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 20; poissa 42 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 19; poissa 42 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 50; poissa 42 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Joona Räsänen on edustaja Lauri Lylyn kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Bella Forsgrén on edustaja Hanna Sarkkisen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 49; poissa 43 (äänestys 10).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 132/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 19; poissa 42 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Aki Lindén on edustaja Hanna Sarkkisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 50; poissa 44 (äänestys 12).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 117/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Sarkkinen on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 51; poissa 43 (äänestys 13).

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 90/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 21/2025 vp
Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 18.11.2025 Liite 7A

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 18.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on edustaja Hanna Sarkkinen edustaja Timo Furuholmin kannattamana ehdottanut, että 1. lakiehdotus hylätään.

Lisäksi keskustelussa on edustaja Tiina Elo edustaja Hanna Holopaisen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on edustajille toimitettu. (Pöytäkirjan liite 7A) — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 9; poissa 43 (äänestys 14).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 76/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 70; poissa 43 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2025 vp

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.16 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (esittelypuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys 169 näiltä valtiopäiviltä ehdottaa säädettäväksi arkistointilakia, jolla kumottaisiin voimassa oleva nykyinen arkistolaki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia.

Esityksellä siis toteutetaan useamman vaalikauden ajan jo todella pitkään valmisteltu arkistolain kokonaisuudistus. Edellinen arkistointilaki on vuodelta 1994. Esityksen tavoitteena on sääntelyn selkeyttäminen ja nykyaikaistaminen. Tässä ajassa arkistointi ei helpostikaan ole sitä, johon keskittyisimme tai jota pitäisimme tärkeänä aiheena, mutta silti kansakuntamme tiedon, historian ja muistin kannalta olennaista on, että arkistointia, sen säilyttämistä, digitalisoimista ja kehittämistä, ohjaa laki — ja laki, joka on ajanmukainen ja mahdollistava.

Arkistointi käsittelee asiakirjojen ja tietoaineistojen yleisen edun mukaisen arkistollisen arvon määrittämisen ja niiden säilyttämisen tuleville sukupolville sekä varmistaa saatavuuteen ja käytettävyyteen liittyvät toimenpiteet. Arkistoituja tietoja käytetään pääosin tutkimukseen ja tieteen tekemiseen, etenkin historian tutkimuksessa. Laadukas ja turvallinen arkistointi edistää siis historian tutkimusta mutta laajemminkin tieteen vapautta.

Uudessa arkistointilaissa säädettäisiin kulttuuriperintöön kuuluvien viranomaisten, asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistollisen arvon määrittämistä koskevista perusteista ja menettelystä ihan lain tasolla. Lain soveltamisala ja keskeiset määritelmät yhteensovitettaisiin julkisuus- ja tiedonhallintalainsäädännön kanssa. Lailla myös selkeytettäisiin tietosuojalainsäädännön soveltamista yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Esityksen keskeisenä tavoitteena on digitaalisen arkistoinnin edistäminen julkisessa hallinnossa ja digitaalisen tiedonhallinnan muutosten huomioiminen arkistoinnissa. Lailla myös mahdollistettaisiin sähköisten tietoaineistojen arkistoon siirtojen laaja käyttöönotto. Laissa säädettäisiin myös Kansallisarkiston hallussa ja määräysvallassa olevien arkistoitujen asiakirjojen ja tietoaineistojen saatavuuden ja turvallisen käytön varmistamisesta.

Nykyisen arkistolain tapaan arkistointilaki sisältäisi myös yksityisiä arkistoaineistoja koskevaa sääntelyä, jonka perusratkaisut säilyisivät ennallaan. Lailla ei muutettaisi Kansallisarkiston asemaa suhteessa muihin, yksityisiin arkistoaineistoihin säilyttäviin toimijoihin. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin esitetään ehdotetun

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

arkistolain säännöksiin liittyviä muutoksia tiedonhallintaa koskevan sääntelykokonaisuuden selkeyttämiseksi.

Näillä nostoilla esittelen arkistolain kokonaisuudistuksen ja toivon lähetekeskustelua, josta jää myös tuleville jälkipolville jotain luettavaa ja arkistoitavaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten edustaja Hänninen.

14.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomi elää ajassa, jossa tieto on paitsi resurssi myös turvallisuuskysymys. Käsittelemme tänään esitystä uudeksi arkistointilaiksi, joka vahvistaa arkistoinnin järjestelmällisyyttä, läpinäkyvyyttä ja ennen kaikkea turvallisuutta. Arkistointi ei ole vain hallinnollinen toimi vaan yksi yhteiskunnan varautumisen kriittisistä palveluista. Se on tapa varmistaa, että julkisen vallan toiminta, tutkimuksen edellytykset ja kansallinen kulttuuriperintö säilyvät muuttuvassakin toimintaympäristössä. Esitys selkeyttää sen, mitkä asiakirjat ja tietoaaineistot arkistoidaan, miten ne arvotetaan ja millä tavoin niitä säilytetään tuleville sukupolville turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Hallitun arkistoinnin turvallisuusulottuvuus näkyy esityksessä monella tasolla. Ensinnäkin on syytä korostaa, että arkistoitavat tiedot tulee käsitellä tarkasti, yleisen edun mukaisesti sekä asianmukaisin suoja- ja turvatoimin. Tämä on keskeistä aikana, jolloin yhteiskuntamme kohtaa kyberuhkia, informaatiovaikuttamista ja muita laaja-alaisen vaikuttamisen seurauksia. Toiseksi on huomioitava, että esitys mahdollistaa tietoaaineistojen siirtämisen Kansallisarkiston turvallisiin ja keskitettyihin järjestelmiin. Tämä vähentää riskejä, joita nykyään syntyy, kun yksittäiset viranomaiset rakentavat omia eritasoisia järjestelmiään — järjestelmiä, joiden kustannukset ja tietoturva vaatimukset nousevat vuosi vuodelta. Kun arkistointi tehdään keskitetysti, se on sekä tehokkaampaa että turvallisempaa.

Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että turvallisuus rakentuu pienistä mutta tärkeistä teoista. Siksi on merkityksellistä, että esitys selkeyttää myös yksityisten arkistoaaineistojen käsittelyä ja niihin liittyviä oikeuksia. Yksityisten aineistojen luovutukset, käyttörajoitukset ja suojaaminen tehdään jatkossa entistä tarkemmin määritellysti, mikä vahvistaa myös tietoturvaa. Se luo ja tukee tietoyhteiskuntamme kestävyyttä. Tämä esitys varmistaa, ettei yhteiskunnallisesti arvokas tieto häviä, vääristy tai joudu väärin käsiin.

Arvoisa puhemies! Hallitun arkistoinnin tehtävä ei ole vain säilyttää menneisyyttä. Sen tärkein tehtävä on turvata tulevaisuutta. Tämä laki parantaa tietoturvaa, tukee kriisinkestävyyttä ja vahvistaa kokonaisturvallisuuttamme varmistamalla, että tiedot ovat turvassa, käytettävissä ja luotettavia myös poikkeusoloissa. Siksi tämä esitys ansaitsee huolellisen, myönteisen käsittelyn eduskunnassa. Esitys uudeksi arkistointilaiksi vahvistaa sekä demokraattisen yhteiskunnan toimivuutta että suomalaisten turvallisuutta. Tämä on tärkeä ja oikea-aikainen uudistus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

14.25 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille tämän tärkeän lain esittelemisestä. Käsiteltäväksemme on nyt tulossa hallituksen esitys uudeksi arkistointilaiksi ja siihen liittyviksi muutoksiksi julkisen hallinnon tiedonhallintalainsäädäntöön. Nykyinen arkistolaki on tosiaan jo 90-luvulta ja syntynyt aikaan, jolloin tiedonhallinta oli paperien, mappien ja fyysisten arkistohuoneiden varassa.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Sittemmin digitaalinen toimintaympäristö on mullistanut sekä hallinnon että koko yhteiskunnan, ja vauhti tässä kehityksessä vain kiihtyy. Laki ei enää vastaa niihin vaatimuksiin, joita viranomaistiedon elinkaari, sähköinen asiointi ja tietoturva edellyttävät. Tulkinnanvaraisuudet ovat lisääntyneet, käsitteistö on vanhentunutta ja osa säätelystä yksinkertaisesti tarpeetonta. Me emme voi rakentaa tulevaisuuden tiedonhallintaa eilisen logiikalla.

Tämän uudistuksen keskeinen tavoite onkin mahdollistaa aidosti digitaalinen arkistointi koko julkishallinnossa. Siinä onnistuminen vahvistaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä, parantaa tiedon saavutettavuutta ja keventää hallinnon kustannuksia pitkällä aikavälillä. Kun arkistointia koskeva säätely harmonisoidaan tiedonhallinta- ja julkisuuslakien kanssa, kokonaisuus selkeytyy ja viranomaisten työ helpottuu. On tärkeää, että hallintoa ohjaavat säännöt eivät vedä eri suuntiin, vaan muodostavat yhden johdonmukaisen kokonaisuuden ja käytännössä toimivan rakenteen.

Samalla esitys selkeyttää tietosuojalainsäädännön soveltamista tilanteissa, joissa henkilötietoja säilytetään yleisen edun mukaisissa arkistointitarkoituksissa. Tämä on merkittävä parannus. Kansalaisten luottamus tiedonhallintaan perustuu siihen, että heidän tietonsa ovat turvassa, mutta samalla yhteiskunnallisesti tärkeä tieto voidaan säilyttää tuleville sukupolville tutkimuksen ja päätöksenteon tarpeisiin.

On myös syytä korostaa sitä, mitä esitys ei tee. Se ei muuta yksityisiä arkistoja koskevan säätelyn perusratkaisuja eikä kansallisarkiston asemaa suhteessa muihin alan toimijoihin. Tässä uudistuksessa keskitytään nimenomaan julkisen hallinnon tiedonhallinnan modernisointiin, siihen, että valtion ja kuntien arkistointivelvoitteet ovat nykypäivän vaatimusten tasolla. Lisäksi julkisen hallinnon tiedonhallintalakiin tehtävät tekniset tarkennukset vahvistavat säätelykokonaisuuden selkeyttä. Ne ovat luonteeltaan täsmennyksiä, joilla varmistetaan, että uusi arkistointilaki toimii saumattomasti osana laajempaa tiedonhallinnan lainsäädäntöä.

Tulevaisuudessa meitä haastavat myös lisääntyvät tietoturvavaateet, erityisesti kvanttiturvalliset salaustekniikat, ja meidän on tulevaisuudessa huolehdittava myös jo nyt arkistoidun materiaalin digitalisoinnista, johon on varattava tulevaisuudessa riittävä rahoitus. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

14.28 Heikki Autto kok: Keskeinen eurooppalainen ajattelija Goethe aikanaan meitä, tulevia polvia, opasti, että joka ei kykene tekemään tiliä kuluneista 3 000 vuodesta, elää käytännössä vain kädestä suuhun. Nämä Goethen ajatukset ovat varmasti sillä tavoin ajattomia ja tässäkin ajassa ajankohtaisia, että on todella tärkeää, että myös valtion näkökulmasta arkistohoito ja sitä kautta asiallinen historiatiedon taltiointi on hoidettu asianmukaisesti niin, että tutkimusta pystytään tekemään, historiasta oppimaan ja ennen kaikkea sitten opitun perusteella tulevaisuutta rakentamaan niin, että se on meille jokaiselle mahdollisimman hyvä. Siksi on tietysti hienoa, että Suomessa näihin asioihin on panostettu. Uskon, että myös tämänkaltaisen oikea historiatieto on yksi niistä keskeisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat sen tosiasian taustalla, että kun meillä suomalaisilla on vahva luottamus instituutioihimme ja meillä suomalaisilla on vahva luottamus toisiimme, niin voimme rakentaa hyvää, luottamukseen perustuvaa yhteiskuntaa, sellaista yhteiskuntaa, jota iloksemme vaikkapa Yhdistyneet kansakunnat voivat arvioida kaikkein

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

onnellisimpana yhteiskuntana koko maailmassa. Niin hämmästyttävältä kuin se meistä itsestämme tuntuu, tämän tittelin jo kahdeksatta vuotta peräkkäin saamme. Uskon, että tämän mittarin taustalta löytyy nimenomaan niitä tekijöitä, joita tänäänkin tämän varsin teknisen lakiasian taustalla sitten lopulta on, ja niitä asioita, joita sillä rakennetaan.

Eli kiitos ministeri Talvitielle tämän hallituksen esityksen esittelemisestä ja sen valmistelemisesta. Uskon, että laista tulee eduskuntakäsittelyn myötä hyvä, ja kannatan tätä puhemiesneuvoston esitystä valiokuntiin lähettämisen osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

14.30 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellä on tullut hyvin esille, niin tämä arkistointilaki ehdottomasti kaipaa uudistusta. Sitähän on aika pitkään toivottu ja tehty, ja on hyvä, että se nyt saadaan aikaiseksi. Se tuo tavallaan tähän päivään sen arkistoinnin. Digitalisaatio ja muu ovat muuttaneet arkistointia valtavasti, ja on tärkeää, että tämä laki on nyt sitten ajantasainen.

Niin kuin tässä todetaan ja keskustelussa on tullut esille, niin arkistoinnilla on tärkeä tehtävä, vaikka me ehkä ensin ajattelemme, että se on jotenkin joutavaa ja turhaa, mutta päinvastoin, sehän on meidän yhteinen muistimme myös monella tapaa ja totta kai myös esimerkiksi tutkimuksen osalta äärimmäisen tärkeää.

Mutta haluan nostaa tästä esiin huoleni, kun ministerikin on paikalla. Olen ymmärtänyt, että tämä arkistointilaki myös käytännössä tarkoittaa sitä, että meidän Kansallisarkiston verkosto, joka tällä hetkellä käsittää yhdeksän toimipaikkaa, tulee karsiutumaan. Se ei tietysti tule suoraan tästä laista, mutta tämä laki sen mahdollistaa niin, että kun aiemmin valtioneuvosto teki tällaiset päätökset, niin jatkossa ei ole näin. Olemme saaneet kuulla Kansallisarkistolta, että Joensuun toimipaikka tulee olemaan yksi, joka tulee nyt lakkautettua tämän myötä, vaikka lehtitietojen mukaan vielä loka—marraskuussa ministeri itse on todennut, ettei Joensuusta luopuminen ole ajankohtaista. Kuitenkin Kansallisarkiston omien suunnitelmien mukaan näin tullaan tekemään. Meillähän tämä arkisto on siellä yliopiston yhteydessä, itse asiassa Senaatti-kiinteistöjen tilassa, että siinä mielessä tätä yhteistä valtion konsernia myös. Mietin kyllä, miten järkevää sen Joensuun lakkauttaminen on, varsinkin kun tiedämme, että siinä on yliopisto, jossa on muun muassa historian tutkimusta ja hyvin laajasti muutakin yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, joka paljon hyödyntää näitä arkistoja, ja toki siellä on sitten myös muiden arkistointimateriaaleja, niin kuntien, seurakuntien kuin järjestöjenkin arkistoja, ja kaiken kaikkiaan 11 hyllykilometriä tätä arkistoitavaa materiaalia.

Minusta jotenkin on kuvaavaa se, että tässä salissa usein puhutaan Itä-Suomen puolesta ja nähdään tärkeänä se, että me huolehdimme Itä-Suomen elinvoimasta, mutta sitten kuitenkin käytännössä samanaikaisesti tehdään koko ajan päätöksiä, joilla heikennetään Itä-Suomea. Jos mietitään tätä arkistonkin lakkauttamista, niin toki se on pieni yksittäinen päätös, mutta se kuvaa hyvin sitä. Ja kun tässä on kuitenkin laaja verkosto tällä Kansallisarkistolla, yhdeksän toimipaikkaa, niin en ymmärrä, miksi juuri sieltä Itä-Suomesta nyt sitten täytyy tämä toimipaikka lopettaa, kun harkintaa olisi voinut käyttää ja miettiä, onko tässä ajassa sitten hyvä katsoa, että suojaamme nimenomaan niitä työpaikkoja ja niitä toimintoja, joita Itä-Suomessa on jo olemassa, varsinkin kun näyttää siltä, että hallituksella ei ole ollut kykyä luoda sinne mitään uuttakaan.

Tämän olisin halunnut tässä keskustelussa nostaa.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.34 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! On varmasti paikallaan, että laki uudistetaan ja kootaan yhdeksi uudeksi. Tämä on 30 vuotta vanhaa lainsäädäntöä, ja siinä mielessä tämä on paikallaan, ja toimintaympäristö on muuttunut digitaalisempaan suuntaan todella paljon. Se tässä antaa meille uusia haasteita tietoturvan ja muun osalta, kun katsotaan, miten me tätä kulttuuriperimäämme jätetään seuraaville sukupolville ja miten me se arkistoidaan tässä digitaalisessa maailmassa.

Arvoisa rouva puhemies! Kun ministeri on paikalla, niin on hyvä kysyä nyt tämän osalta, kun digitaalisessa muodossa on aika paljon arkistoitavaa materiaalia. Nyt meillä on erilaisia keskusteluja käyty, missä näitä säilytetään: Pilvessäkö vai missä tämä sitten jatkossa on? Onko se suomalaisissa käsissä vai kansainvälisissä käsissä? Tämä asia tässä minua kiinnostaa, koska tämä liittyy tähän kokonaisuuteen.

Sitten se, että kyllähän tässä arkistoitavasta materiaalista jokainen ymmärtää, kuinka paljon eri vuositasoisia ohjelmistoja ja taustoja tässä digitaalisessa maailmassa on. Tämähän on ihan loppumaton suo, miten tätä pystytään hoitamaan niin, että kaikki tarpeellinen pystytään säilyttämään ja sitten vielä pystytään lukemaan sitä sadan vuoden päästä tai 500 vuoden päästä. Tämä on minusta se iso kysymys, miten tätä tehdään. Ja se vaatii kyllä aika paljon myös teknisen ja digitaalisen maailman ymmärrystä, että me tähän pystytään ja saadaan tämä sitten toteutettua niin, että tämän meidän kulttuuriperimän, niin kuin edustaja Autto tässä hyvin totesi, ainakin 3 000 vuotta pitäisi säilyä. Toivoisin, että tässä päästäisiin sellaiselle pituudelle, kun näitä arvioidaan.

Tämä on myöskin aika iso taloudellinen kysymys, niin että eivät ole ihan ilmaisia nämä tietovarannot, mihin ne laitetaan ja kuinka niitä säilytetään. Halvempaa se ehkä on kuin paperiarkistointitekeminen. Itse olen joutunut tämän asian kanssa tekemisiin tuolla Tampereella, kun me mietitään, missä kunta säilyttää julkisena hallintona kaikkia asioita, mitä on vuosikymmenten ja vuosisatojen aikana syntynyt.

Tähän kysymykseen toivoisin ministeriltä vastausta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

14.36 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin olemme tässä hyvin edellä kuulleet, tämä arkistolaitos ja myöskin omalta osaltaan museolaitos muodostavat meidän kansakuntamme keskeiset muistiorganisaatiot, joiden tehtävänä on toimia meidän kansan yhteisenä muistina ja säilyttää ja tallentaa niitä asioita, jotka eivät entisen maailman malliin suullisena perinteenä tai muuten säily. Se tehtävä on todella tärkeä, koska se, mitenkä me tunnemme oman kansakuntamme historian ja oman maamme historian, tietenkin vaikuttaa siihen, mitenkä me tätä maata kohti tulevaisuutta viedään. Tässä itse asiassa on kyllä hyviä ehdotuksia nyt arkistolain uudistamiseksi ja tämän kokonaisuuden kehittämiseksi.

No, nythän tässä samaan aikaan on vireillä, niin kuin tässä edustaja Mikkonen edellä totesi, näitä toimipaikkojen karsimisia. Ehkä ensin tästä digitoinnista, jonka nykyään katsotaan olevan ratkaisu moneen asiaan: Minä pahoin pelkään, että jos pelkästään luotetaan tähän digitaaliseen tallentamiseen — niin kuin nyt monin paikoin arkistolaitoksessakin tehdään — niin kuinka varma tapa se kuitenkin sitten loppujen lopuksi on tallentaa. Ymmärrän, että se on huomattavasti halvempaa kuin säilyttää

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

valtavaa määrää paperia, mutta jos teillä joskus on mahdollisuus käydä Kansallisarkistossa... Minulla oli kerran mahdollisuus käydä Kansallisarkiston, taisi olla, ihan pohjimmaisemmassa kerroksessa, jossa ovat muun muassa Turun ja Hämeenlinnan tilikirjat 1400—1500-luvulta, niin sanottu sininen sarja. Se on aika huikeaa, että meillä on lähes 600 vuoden takaa täysin kunnossa olevia asiakirjoja, joista voimme nähdä ja lukea ja oppia paljon sen ajan ihmisten elämästä.

Nyt meillä on kokemuksia näistä digitaalisista tavoista tallentaa vasta muutamia vuosia, ehkä kolme vuosikymmentä, neljä vuosikymmentä. Pahoin pelkään, kun on vaikea nähdä sinne 500 vuoden päähän... Luojan kiitos, en itse silloin enää ole täällä näkemässä, ovatko meillä nämä digitaaliset arkistot vielä silloin täysin luettavassa kunnossa samalla tavalla kuin meillä ovat keskiaikaiset, Suomen historiasta kertovat asiakirjat luettavissa. Tämä on tietysti semmoinen asia, että kun kehitys menee lujaa eteenpäin ja pyritään siinä olemaan mukana, niin on hyvä muistaa ja välillä pysähtyä sen äärelle, onko tämä nykytekniikka kuitenkaan ihan niin varmaa. En vastusta sitä, mutta se, mitä voimme menettää pahimmassa tapauksessa, on jotain, mitä emme voi saada takaisin.

Mitä tulee näihin Kansallisarkiston fyysisiin toimipaikkoihin, niin kyllä olen pettynyt siitä, että Jyväskylästä Kansallisarkiston toimipaikka ollaan sulkemassa. Siitä olen saanut paljon huolenilmauksia Jyväskylän yliopiston tutkijoiden taholta. Olen siellä itsekin aikanaan tutkimusta tehnyt opintojeni aikana, ja vaikka kuitenkin se asiointimäärä on aika pieni vuosittain, niin kyllä sillä on oma merkityksensä, että nämä keskeiset muistiorganisaatiot ovat useilla eri Suomen alueilla läsnä ja ihmisten käytettävissä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Muita puhepyyntöjä ei ole, ja nyt ministerin viimeinen puheenvuoro tähän. — Olkaa hyvä.

14.40 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Kiitoksia edustajille lähetekeskustelusta.

Muutamiaan nostoon huomio:

Itse asiassa edustajat Mikkonen ja Honkonen molemmat toivat Kansallisarkiston toimitiloista ja mahdollisista toimipaikkojen luopumisista olevat terveiset, ja nostitte ne esiin. Kansallisarkiston tehtäviin kuuluu muutamien lakien mukaiset tehtävät. Kansallisarkiston tehtäviin kuuluvat muun muassa tässä uudessa arkistolaisissa säädellyt tehtävät. Mutta tässä laissa emme tule määrittelemään sitä Kansallisarkiston toimivaltaa, vaan kun meillä on ollut tämä sivistyshallinnon uudistus, jossa 11 virastosta tulee viisi virastoa, niin siinä yhteydessä on näitä lainsäädäntöjä muutettu, ja tämä laki Kansallisarkistosta oli siis viime keväänä eduskunnan käsittelyssä. Tämä laki sanoo sen, että Kansallisarkistolla on toimivalta näitten toimipisteiden määrittämiseen. Eli se tosiaan ei tule tästä laista, vaan se tulee siitä eduskunnan jo hyväksymästä laista Kansallisarkistosta. Ja toisin kuin Mikkonen totesi, hallitus on kyllä tulevissa suunnitelmissa tähän arkistointiinkin liittyen huomionut mahdollisia panostuksia Itä-Suomeen, koska se Mikkelin keskusarkiston laajennus on esityksenä siellä julkisen talouden suunnitelmassa 26—29. Se on tietenkin iso arkistolaajennus, ja olen ymmärtänyt, että Kansallisarkisto osittain katsoo sitä toimiverkostoa senkin vuoksi, että he valmistautuvat siihen Mikkelin keskusarkiston merkittävään laajennukseen.

Sitten edustaja Lyly kysyi tästä, miten digitaalisten arkistointien määrittelyä tehdään. Tavallaan näen hyvänä, että tätä arkistolakia ei ole muutettu esimerkiksi viisi vuotta sitten

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

tai kahdeksan vuotta sitten, koska kyllä turvallisuus- ja huoltovarmuustekijät näitä arkistoja rakennettaessa ovat ihan erilaisella tasolla ja korkeammalla tasolla kuin ehkä olisivat olleet vaikka esimerkiksi kymmenen vuotta sitten, jos tätä arkistolakia olisi silloin muutettu. On totta, että säilytyksen osalta ja nimenomaan tilojen fyysisen laajuuden osalta nämä digitaaliset arkistoinnit ovat kokonaistaloudellisempia. Myös haut ovat helpompia, ja ne ovat kattavasti sitten ympäri Suomen saatavilla. Mutta kyllä niihinkin liittyy tiettyjä taloudellisia huomioita, jotka on tärkeitä sitten ottaa nimenomaan siinä hankinnassa ja kilpailutuksessa huomioon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu on päättynyt. [Puhemies napauttaa nuijalla] — Anteeksi, taisi tulla ennen napautusta vielä edustaja Mikkonen, ja sen jälkeen meillä on tähän käytettävissä oleva aika nyt tässä vaiheessa loppumassa. — Olkaa hyvä.

14.43 Krista Mikkonen vihr: Kiitos, puhemies! Ja todellakin kiitos ministerille vastauksesta.

Joo, se on aivan totta, että Mikkeliä laajennetaan. Tosin ymmärsin, että Mikkeliissä myös sitten jostain kiinteistöstä pystytään siinä ohessa luopumaan. Kun näitä toimipaikkoja on yhdeksän, joista siis kaksi on tällä hetkellä Itä-Suomessa, ja näistä toinen lakkautetaan, niin kyllä minusta juuri tässä ajassa, kun puhumme tässä salissa paljon Itä-Suomen puolesta, kannattaisi katsoa näitä olemassa olevien toimintojen lakkautuksia ja uudelleenarviointia Itä-Suomi-linssit päässä niin, että sieltä ei vietäisi sitä, mitä siellä jo on, koska niin haasteellista on ollut myös luoda sinne uutta eikä tämänkään hallituksen Itä-Suomi-ohjelman myötä olla saatu sinne mitään uusia merkittäviä työpaikkoja. Siinä mielessä sitä, että Itä-Suomessa olisi jatkossa kaksi arkistoa, en pitäisi mitenkään huonona asiana.

Ehkä todellakin hyvä tarkennus tästä, että tuli tavallaan jo siinä aiemmassa lainsäädännössä se mahdollisuus, että Kansallisarkisto itse katsoo näitä toimipisteverkkojaan eikä enää valtioneuvosto niistä tee päätöstä. Kyllä silti ihmettelen tätä ministerin Karjalaisen mukaan antamaa lausumaa tuossa loka—marraskuun vaihteessa eli ihan tässä pari kolme viikkoa sitten siitä, että Joensuusta luopuminen ei olisi ajankohtaista, kun käytännössä kuitenkin nimenomaan nyt ollaan tilanteessa, että sitä ollaan lakkauttamassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.45.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.43.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 23/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

14.45 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen evankelis-luterilainen ja ortodoksinen kirkko ovat vuosisatojen ajan olleet tämän maan kantavia rakenteita, eivät vain hengellisen elämän vaan myös yhteiskunnallisen palvelun näkökulmasta. Kirkot hoitavat edelleen tehtäviä, jotka kuuluvat kaikille suomalaisille: hautaustoimea, väestökirjanpitoa ja kulttuurihistoriallisesti tärkeää rakennusperintöä ja sen ylläpitoa. On selvää, että kun annetaan tehtäviä, on annettava myös yhteisölle siihen riittävät resurssit, eli annettujen tehtävien ja annettujen resurssien tulee kohdata. Näillä tärkeillä tehtävillä on merkitystä ihmisen koko elämänsäkaudessa syntymästä aina viimeiseen lepoon asti. Nyt käsiteltävänä oleva esitys perustuu siihen, että myös kaikkia tehtäviä tarkastellaan osana valtiontalouden kokonaisuutta vastuullisesti ja tulevaisuuteen katsoen.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on antanut esityksestä tasapainoisen mietinnön. Uskon siihen, että nykypäivänä on paljon asioita, joita voimme tehdä vielä tehokkaammin, kun uskallamme yrittää. Tärkeä on myös valiokunnan painotus siitä, että kriisitilanteissa, kuten sodissa, luonnonkatastrofeissa ja onnettomuuksissa, hautaustoimen on toimittava. Se on osa huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Kirkkojen rooli henkisen kriisinkestävyyden ja yksilöllisen tuen tarjoajana on tällöin korvaamaton.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoitus ei ole pienentää kirkon arvoa suomalaisessa yhteiskunnassa. Päinvastoin hallituksen linja lähtee siitä, että vakaata taloutta rakennetaan yhdessä niin, että jokainen kantaa vastuuta omien tehtäviensä mukaan. Kirkko tekee tänäkin päivänä hiljaista mutta tärkeää työtä: diakoniatyötä, apua yksinäisille, tukea perheille, lohtua vaikeuksien keskellä. Se on työtä, jolla on syvät juuret kristillisessä lähimmäisenrakkaudessa ja joka vahvistaa koko yhteiskuntamme kestävyyttä. Samalla on oikein, että valtiontalouden raamit kestävät myös tulevien sukupolvien näkökulmasta. Siksi vastuullisuus ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on pidettävä ohjenuorana.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee sekä vahvan talouden että vahvan henkisen perustan. Tämä esitys kantaa molempia tavoitteita. Meidän on tehtävä töitä turvallisemman tulevaisuuden varmistamiseksi. Se työ tehdään yhdessä. Aamen. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

14.49 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi valtionrahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta. Muutokset koskevat evankelis-luterilaisen kirkon hoitamiin yhteiskunnallisiin tehtäviin myönnettävän valtionrahoituksen ja ortodoksiselle kirkolle myönnettävän valtionavustuksen määrää. Vuosina 2026 ja 2027 evankelis-luterilaisen kirkon valtionrahoitusta vähennettäisiin vuosittain 9,8 miljoonalla eurolla ja ortodoksisen kirkon valtionavustusta 200 000 eurolla.

Esityksen tarkoituksena on hyvin yksinkertaisesti ilmaistuna olla säästötoimi. Tiedämme, missä kunnossa Suomen talous on, ja myös kansankirkkojen on säästötalkoisiin osallistuttava. Lain mukaanhan rahan eteenpäin jakaminen seurakunnille, seurakuntayhtymille ja Kirkkohallitukselle on kirkolliskokouksen tehtävä, joten vastuuta rahan oikeasuhtaisesta jaosta jää sinnekin päähän. Kirkolliskokous onkin päättänyt jakoperusteiden muuttamisesta ensi vuodesta alkaen, jotta rahoitus ottaa paremmin huomioon kirkon yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta seurakuntatalouksille aiheutuvat kustannusrasitteet.

Arvoisa puhemies! Kirkolla on ja pitääkin olla Suomen yhteiskunnassa vahva jalansija — etenkin tällaisina aikoina, kun kristinuskon vaikutusta yhteiskuntaamme pyritään kaikin mahdollisin keinoin kieltämään, vähättelemään ja jopa vääristelemään. Kirkon ydinarvoja vastaan hyökätään sekä kirkon sisältä että sen seinien ulkopuolelta. Kaikenlainen seurakuntien tarjoama tuki, apu, diakoniatyö, kodinhoitoapu ynnä muu nähdään meillä perussuomalaisissa äärettömän tärkeänä työnä. Ymmärrämme, mikä merkitys kirkoilla on myös kriisitilanteessa. Keskustelua tästä aiheesta on herättänyt erityisesti hautaustoimi, ja haluammekin, että sen palvelut turvataan kaikissa turvallisuustilanteissa.

Hallitus laatii selvityksen valtionrahoituksen suhteesta kirkkojen yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin. Samassa yhteydessä täytyy tarkastella mahdollisuutta ottaa huomioon kirkon jäsenyys hautaustoimen maksujen määrääytymisessä sekä mahdollisuuksien mukaan muita hautaustoimeen liittyviä tasapainottavia toimia. Toivon tämän esityksen vastaavan tarvittavalla tavalla niihin huoliin, joita kirkon edustajat ovat ihan henkilökohtaisesti meille ilmi tuoneet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

14.52 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin sekä ortodoksisesta kirkosta annettua lakia vuosina 26 ja 27.

Esityksen mukaan evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin osoitettua valtionrahoitusta vähennettäisiin vuosittain 9,8 miljoonalla eurolla ja ortodoksisen kirkon avustusta 200 000 eurolla.

Taustalla on ansiotulovähennyksen poistaminen ja työtulovähennyksen korotus vuonna 2025, minkä seurauksena kirkollisverotuotto kasvoi arviolta 39 miljoonalla eurolla, sekä sosiaaliturvarahastojen kanavoinnin lisäys, joka kasvatti tuottoa vielä noin 7 miljoonalla eurolla. On huomioitava, että jo aiemmin hallitus on leikannut evankelis-luterilaisen

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

kirkon rahoitusta yhteiskunnallisiin tehtäviin 19,6 miljoonaa ja ortodoksisen kirkon avustusta 400 000 euroa.

On perusteltua siirtää kirkollisverotuoton kasvua osin valtiolle, mutta evankelis-luterilaisen kirkon kohdalla kyse on yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksesta, ja sillä on merkittävä sosiaalinen ulottuvuus koko maassa. Erityisesti diakoniatyön ja hautaustoimen kustannusten kohtuullisuus ovat ajankohtaisia, kun köyhyys lisääntyy ja palveluiden hinnat nousevat monien perheiden osalta jo nyt kohtuuttomiksi.

Esityksessä esitetty leikkaus on tässä taloustilanteessa ylimitoitettu eikä huomioi riittävästi yhteiskunnallisten tehtävien kasvavaa tarvetta. Esitämme, että valtion rahoituksen leikkaus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin toteutetaan puolet ehdotettua pienempänä, eli se olisi 4,9 miljoonaa euroa vuodessa. Tällä tavoin mahdollistetaan toiminnan sopeuttaminen mutta jätetään riittävästi pelivaraa kasvaviin tarpeisiin.

Arvoisa rouva puhemies, näillä perusteilla teen esitykseen muutosehdotuksen vastalauseen 1 mukaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

14.55 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Viitalan juuri tekemiä muutosehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

14.55 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus on leikkaamassa kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin myönnettävää valtionrahoitusta 9,8 miljoonalla eurolla vuosina 2026 ja 2027. Kyseessä on säästölaki valtiontalouden tasapainottamiseksi. Jos tämä leikkaus toteutetaan, se tarkoittaa, että seurakuntien tulee kattaa yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta kertyvää alijäämää kirkollisverotuotoilla tai korottamalla niistä perittäviä maksuja. Käytännössä tämä tarkoittaa hautaustoimen maksuja. Hallintovaliokunnan saamien laskelmien mukaan korotuspaine hautausmaksuihin olisi jopa 191 prosenttia viime vuoteen verrattuna. Nämä maksut tulevat lähtökohtaisesti kuolinpesän tai omaisten maksettaviksi eivätkä ole pienituloisille pieniä summia.

Toinen vaihtoehto rahoittaa hautausmaksuja on kirkollisveron tuotoilla. Tämä taas johtaisi siihen, että kirkkoon kuuluvat rahoittaisivat ei- kirkkoon kuuluvien hautaamista, mitä ei voida pitää kestäväenä ratkaisuna.

Kirkolle on säädetty velvollisuus huolehtia kaikkien vainajien hautaamisesta sekä osoittaa tarvittaessa hautasija myös tunnustuksettomalta alueelta. Näen perusteltuna, että kirkko hoitaa tätä tärkeää ja merkityksellistä tehtävää myös tulevaisuudessa.

On selvää, että kun yhä suurempi osa kansalaisista ei kuulu kirkkoon, on hautaustoimen järjestämiseen ja kustannusten vastuiden jakamiseen etsittävä kestäviä ratkaisuja. Kirkkojen rahoituksesta ja yhteiskunnallisista tehtävistä on aiemmin hallituksen esityksen yhteydessä luvattu laatia selvitys, mutta tätä selvitystä ei vielä ole saatu. Ajattelen, että mahdolliset muutokset kirkon rahoitukseen ja vastuisiin koskien julkisten tehtävien hoitoa tulisi tehdä hyvässä yhteistyössä kirkon kanssa ja vasta edellä mainitun selvityksen valmistuttua.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Hallintovaliokunnassa teimmekin vasemmistoliiton kanssa vastalauseen, jossa esitetään tämän esityksen hylkäämistä ja asiaan palaamista, kun edellä mainitsemani selvitys on valmistunut. Tähän palataan tämän esityksen toisessa käsittelyssä, mutta halusin tämän kannan tuoda jo tässä keskustelussa esiin.

Arvoisa puhemies! Nostan lopuksi esiin myös sen, että kirkon diakoniatyöllä on suuri merkitys ihmisten tukemisessa kriisien keskellä niin henkisesti kuin aineellisesti. Tämän työn merkitys on valitettavasti vain kasvanut, kun hallitus on sosiaaliturvaleikkauksillaan ajanut yhä useampia ihmisiä ja perheitä ahdinkoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

14.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kuten olemme näistä puheenvuoroista kuulleet, kysymyksessä on tietenkin säästölaki, mutta mielestäni tämä osoite on kyllä aivan väärä. Tällaisena aikana, mitä me nyt elämme, kun aika on hyvin ahdistava, pidän seurakunnilta leikkaamista hyvin arveluttavana tekona.

Seurakunnathan toki hoitavat sen perinteisen kirkollisen tehtävänsä, mutta siihen liittyy valtava määrä erilaisia sosiaalisia ja muita tehtäviä, esimerkiksi lastenkerhoja. Kolmen lapsen ukkina tiedän tasan tarkkaan, että kotikunnassani seurakunnat järjestävät erilaisia tapahtumia: on kerhoja, musiikkikerhoja, vaikka mitä. Nyt kun niiltä leikataan rahoja pois, niin totta kai ne edelleen jatkavat toimintaa hyvien ihmisten avulla — siellä on paljon, paljon ihmisiä, jotka tekevät talkoilla töitä, aivan tavattoman paljon — mutta puitteethan pitää säilyttää.

Sama koskee molempia seurakuntia, sekä ort. seurakuntaa että ev.-lut. seurakuntaa. Ev.-lut. seurakunnan ja ort. seurakunnan kiinteistöjä, missä he toimivat, on nyt kunnostettu Ilomantsissa. Molemmat kirkot on nyt laitettu kuntoon todella isolla rahalla. Niihin on hirveästi uhrattu taloudellisia panoksia korjaamalla ne kirkot ajanmukaiseen kuntoon. Myös niihin liittyvät erilaiset sosiaaliset tilat: siellä on kokoushuoneita, tämmöisiä tapahtumien järjestykseen tarvittavia saleja, jotka on nyt todella kunnostettu, aivan hienossa kunnossa.

Tähän aikaan, tällaisella hetkellä tämä leikkaus tuntuu todella pahalta. Kyllä toki ymmärrän, että kun tämä laki on tänne tullut, niin näinhän tässä tulee käymään, mutta kyllä Petteri Orpon hallitukselle lähetän terveisiä, että kyllä pitäisi pikkuisen olla tämän kovan ajan keskellä myös lämmintä sydäntä niille ihmisille, jotka meitä vilpittömästi pyrkivät auttamaan. Sitä minä pidän tässä tapauksessa hyvin ikävänä, että näin kylmä on kyyti, kun kysymys ei kuitenkaan ole isoista rahoista.

Nämä samaiset työt, mitkä seurakunnat tällä hetkellä tekevät ihmisten auttamiseksi, ovat aivan korvaamattoman arvokkaita. Monella ihmisellä on hätä, monella ihmisellä on jopa nälkä, ja seurakunnat osallistuvat muun muassa ruuanjakotilaisuuksiin, jakavat ruokapaketteja eri hätäalaisille ihmisille, vievät heitä kirkkoon, vievät heitä tapahtumiin. Sen takia minusta tämä esitys, mitä nyt käsittelemme, on hyvin, hyvin ikävä. Eihän se tästä miksikään muutu, vaikka 12 tuntia tässä puhuisimme, mutta siitä huolimatta menköön terveiset suoraan hallituksen vastuuministerille, että olisi voinut harkita tätä asiaa vähän pitemmälle. — Ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

15.00 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on erittäin merkittävistä tehtävistä, mitä kirkko tekee hautaustoimen ja väestökirjanpidon ja muitten palvelujen osalta, erityisesti tämän hautaustoimen osalta, joka on meillä käytännössä kirkon tehtävänä. Nyt tässä ollaan leikkaamassa kirkolle menevää rahoitusta tällä vajaalla kymmenellä miljoonalla eurolla vuodessa. Totta kai tällä on se tausta, että halutaan, että myös kirkko osallistuu näihin julkisen talouden tasapainottamistoimiin. Mutta muistetaan tämä, että kirkkokin kantaa aika paljon myös toimintansa kattamiseksi kirkollisveroja ja kirkollisvero on niin sanottu jakovero, eli siellä ei ole progressiota, vaan sama vero menee kaikilta kirkkoon kuuluvilta noin euroa kohti. Siinä mielessä, jos tämä leikkaus aiheuttaa näitten välttämättömien palvelujen kattamiseksi näissä erilaisissa asioissa, mitä edustaja Hoskonenkin tuossa toi esiin, hankaluuksia ja jos syntyy veronkorotuspaineita tai hautausmaksujen ja niihin liittyvien maksujen korottamista, se käy kyllä erityisesti pieni- ja keskituloisten ihmisten kukkarolle. Siinä mielessä SDP on esittänyt, että nämä leikkaukset puolitettaisiin ja sillä tavalla vähän helpotettaisiin sitä tilannetta, ja sen suuntainen esitys meillä on tuolla sisällä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Lehtinen.

15.02 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on puhuttu, kyse tosiaankin on säästölaista. Jos miettii niitä kirkon lakisääteisiä yhteiskunnallisia tehtäviä, niin nehan jakautuvat ikään kuin kolmeen ryhmään: siellä on hautaus toimi, väestökirjanpito ja kulttuuriperintö eli rakennuksista huolehtiminen, ja jos vielä katsoo prosentteja, niin hautaus toimi on 78 prosenttia kustannuksista, väestökirjanpito 6 prosenttia ja kulttuuriperintö 16 prosenttia. Tämä korotuspaine näissä hinnoissa on aika pitkälle nimenomaan hautaustoimen puolelle, ja siinä kustannusten ennustaminenkin on varsin vaikeata, kun ei tiedetä, paljonko hautauksia seuraavalle vuodelle tulee, mutta trendi on ollut tietysti väestön ikääntyessä kasvava, eli entistä enemmän kustannuksia hautaus toimien sijoittuu.

Mutta toisaalta se, mikä itseäni harmittaa ja mikä osaltaan tässä käsittelyssä jäi varsin vähälle, on myöskin se toinen trendi, että tuhkausten määrä on merkittävästi lisääntynyt, ja se on taas sitten seurakunnalle kustannusvaikutukseltaan huomattavasti pienempi kuin perinteinen hautausmalli. Valitettavasti valiokuntakäsittelyssä ainakaan itse en saanut riittävästi tietoa siitä, mikä sen merkitys on kustannusten jaossa ja tässä kokonaisuudessa, ja toivoisin, että siitä voitaisiin jossain kohtaa ikään kuin jatkokäsittelyn osalta tehdä selvitystä, miten siihen tulisi suhtautua.

Se pelko, mikä itsellenikin on sen osalta, kun tehdään mittavia muutoksia kirkon toimintaan, joka on korvaamatonta: Oma perheeni on aikanaan saanut apua diakoniatyön kautta, ja ei voi kuin lämmöllä muistella sitä, miten se meihin vaikutti. Lasten ja perheiden parissa toimii tällä hetkellä noin 3 000 ihmistä ja diakoniatyössä noin 1 400—1 500 ihmistä, ja se on valtava määrä ihmisiä. Oma pelkoni on se, että ensimmäinen säästötoimi sitten kohdistetaan juuri näihin ihmisiin eikä niinkään siihen, että pyritäisiin muuttamaan toimintatapoja näissä kahdessa muussa sektorissa. Senkin suhteen kyllä jaan huolen siitä, mikä vaikutus tällä säästöllä tulee olemaan.

Toisaalta kun kokonaisuudessaan miettii sitten taas, miten se verokertymä on aikaisemmin tullut, että kirkko on saanut enemmän rahaa, niin en näe, että tämä summa

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

olisi kuitenkin ihan niin dramaattinen. Vaikka se on miljoonissa suuri, niin se ei ole siihen kirkon toimintaan niin dramaattisesti vaikuttava summa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.04 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän kirkon arvokkaan rakennusperinnön vaalimiseen haluan muutaman ajatuksen sanoa.

Todellakin Ilomantsissa, kotikunnassani, on kaksi kirkkoa, evankelis-luterilainen kirkko, todella vanha kirkko, samoin ortodoksinen seurakunta, todella arvokas kirkko, ja niissä oleva kulttuuriperintö on korvaamattoman arvokasta.

Kotiseurakuntani Ilomantsin ort. seurakunta kunnosti kirkon. Olin silloin siellä luottamustehtävissä mukana, ja kun siellä vakuutusyhtiön arvioija kävi tietysti, kun kirkko oli korjattu, lämpöjärjestelmät uusittu ja vaikka mitä — kaikki laitettu niin kuin viimeisen päälle, varkaushälytykset, sprinklerijärjestelmät, kaikki — niin kysyttiin tältä vakuutusyhtiön tarkastajalta, minkä arvoinen tämä kirkko voisi olla. Hän aloitti, että no, miljoona, 10 miljoonaa, 100 miljoonaa, 150 miljoonaa. Täysin korvaamattoman arvokkaita ikonostaaseja ja ikoneita, kalustoa, erilaista välineistöä, aivan korvaamattoman arvokasta. Tätä me hoidamme siellä pienellä porukalla seurakunnassa.

Sama koskee ev.-lut. seurakuntaa. Tuhannen enkelin kirkossa on todella arvokkaita maalauksia, erilaisia välineitä, mitä jumalanpalveluksiin kuuluu, ja he hoitavat sen hommansa hyvin.

Me seurakunnat teemme erinomaista yhteistyötä ekumenian hengessä joka päivä, joka päivä koululaisille, lapsille, kaikille seurakunnan jäsenille, aloitetaan sitten pienimmästä vauvasta ja sinne jo vanhuusikään eläneisiin ihmisiin asti, joilla osalla on jo liikuntakykykin rajoittunut — heidät tuodaan kirkkoon tai eri tilaisuuksiin. Toivon, että Suomi arvostaisi tätä työtä hieman enemmän. — Ei muuta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 22/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Kiuru, poissa. — Edustaja Hänninen.

Keskustelu

15.06 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan toivoa, että käytetään oikeita nimityksiä silloin, kun käytetään nimityksiä ihmisistä, jotka ovat laittomasti maassa. He eivät ole paperittomia. Heillä on paperi, jossa kerrotaan, että heillä ei ole lupaa

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

oleskella, olla Suomessa. Eli paperi on, he ovat luvatta ja laittomasti maassa. Toivon, että käytetään tämmöistä oikeaa termiä. Tämä on jostakin syystä karannut vähän käsistä. [Aki Lindén: Tämä koskee muitakin ryhmiä, kun lukee pykälät!]

Varsinaiseen asiaan: Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksellä halutaan selkeyttää ja tarkentaa, kenelle Suomessa julkisia terveyspalveluja järjestetään ja millä perustein. Arjessa tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa henkilö oleskelee Suomessa ilman laillista lupaa. On tärkeää sanoa ääneen: meidän turvallisuutemme edellyttää, että tiedämme, keitä maassa on, ja että täällä ihmiset oleskelevat vain luvallisesti. Esitys ei siksi ole vain hallinnollinen tai taloudellinen, vaan se on ennen kaikkea teko turvallisuudellemme.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin on väitetty, emme ole kääntämässä selkäämme avuntarvitsijoille. Kiireellinen hoito on ja pysyy saatavilla, ja sen lisäksi esitys varmistaa, että yksilöllisen lääketieteellisen arvion perusteella voidaan edelleen antaa välttämätöntä hoitoa, jos hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaaraksi esimerkiksi lapsen hyvinvoinnille. Lapsille tarjotaan jatkossakin hoitoa, samoin kuin hyvinvointialueen asukkaille, ja raskauteen liittyvät palvelut turvataan. Valiokunta on myös kiinnittänyt tähän huomiota käsittelyssään ja nostanut lain kirjauksiin toimenpiteitä synnyttämiseen ja vammaisuudesta johtuviin akuutteihin hoitoihin. Tämä muutos tekee laista entistä kokonaisemman. Tässäkin näkyy hallituksen linja: jokainen ihminen on arvokas, mutta laittomaan oleskeluun ei kannusteta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa uskomme oikeusvaltioon ja yhteisiin pelin sääntöihin. Tavoitteena on selkeä viesti: Suomeen ei tule jäädä laittomasti. Jos maassa oleskelee ilman lupaa, ei ole perusteltua, että käytössä ovat samat julkiset palvelut kuin heillä, jotka ovat täällä laillisesti. Tämä esitys palaa suurelta osin aiempaan oikeustilaan. Suomen linjan ei tule poiketa eurooppalaisesta yleislinjasta. Myös muissa Pohjoismaissa on käytössä vastaavanlaisia, jopa tiukempia, rajoituksia. On meidän tehtävämme varmistaa, että maassamme halutaan olla vain laillisesti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tärkeintä on periaate, että meillä on selkeät, oikeudenmukaiset ja turvalliset, tukevat pelin säännöt. Meidän on pidettävä huolta siitä, että yhteiskunta pysyy luottamuksen arvoisena. Tämä alkaa siitä, että lainsäädäntö on johdonmukaista ja että julkiset palvelut on turvattu heille, joilla niihin on oikeus, sekä heille, jotka palveluja tarvitsevat. On meidän tehtävämme taata kansalaistemme turvallisuus ja terveys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

15.11 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä, jotka liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muutoksiin. Hallituksen linja on selkeä: poistetaan laittoman oleskelun kannusteet ja turvataan se, että rajalliset resurssit kohdistuvat heille, joilla on laillinen oikeus palveluihin.

Oppositio, erityisesti SDP, vihreät ja vasemmistoliitto, ovat väittäneet, että esitys on epäinhimillinen ja rikkoo perusoikeuksia. Heidän mukaansa hallitus romuttaa hoitoonpääsyn ja kohtelee heikommassa asemassa olevia kaltoin. Nämä väitteet eivät kestä tarkempaa tarkastelua. Kiireellinen hoito säilyy kaikille, ja lisäksi laissa turvataan välttämätön hoito, jos sen epääminen olisi kohtuutonta tai vaarantaisi muiden terveyden.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Raskauteen liittyvät palvelut ja lastenhoito säilyvät laajasti. Tämä ei ole epäinhimillisyyttä, tämä on järjen käyttöä ja resurssien kohdentamista oikein.

Oppositio myös väittää, että lakimuutos on turvallisuuspolitiikan varjolla tehtyjä leikkauksia. Totuus on päinvastainen. Turvallisuus on hallituksen ensisijainen velvoite. Laittomasti maassa oleskelevien määrän kasvu lisää harmaan talouden, rikollisuuden ja huumeongelmien riskiä. Hallitus ei voi sulkea silmiään tältä todellisuudelta. Kun poistamme kannusteet jäädä maahan ilman lupaa, vähennämme myös niitä ongelmia, joista suomalaiset kärsivät.

Valiokunnan mietintö tukee hallituksen linjaa ja tuo siihen täsmennyksiä. Esimerkiksi vammaisten henkilöiden välttämättömät palvelut turvataan ja synnytyksen jälkeinen hoito sisällytetään. Tämä osoittaa, että hallitus kuuntelee asiantuntijoita ja tekee tarkennuksia, mutta ei luovu peruslinjasta. Suomen sosiaaliturva kuuluu suomalaisille ja laillisesti maassa oleville. Juuri äsken keskustelimme säästötoimista, jotka kohdistuivat kirkkoon. Säästötoimet ovat valitettavia tehtäviä, mitkä johtuvat siitä, että valtiolta on rahat loppu. Osasyynä kassan pohjan paistamiseen on se, että meillä kohdennetaan ja on vuosikymmeniä jo kohdennettu rahaa väärin kohteisiin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta tämä käsittelyssämme oleva esitys on välttämätön. Me emme hyväksy mallia, jossa laittomasti maassa oleskelevat saavat lähes samat palvelut kuin veronmaksajat. Se on väärin suomalaisia kohtaan, jotka jonottavat hoitoon ja maksavat korkeita veroja. Jokainen euro, joka menee laittomasti maassa olevalle, on pois suomalaiselta vanhukselta, lapsiperheeltä tai hoitoa tarvitsevalta. Oppositio puhuu inhimillisyydestä, mutta todellinen inhimillisyys on sitä, että pidämme huolta omista kansalaisistamme ja heistä, jotka kuuluvat olla maassamme. Hallituksen esitys palauttaa oikeustilan siihen, mikä oli ennen viime vaalikautta — ei mitään radikaalia, vaan paluu normaaliin.

Lopuksi: Tämä lakimuutos ei ole vain taloudellinen kysymys, vaan sekä turvallisuus- että oikeudenmukaisuuskysymys. Meidän on lähetettävä selkeä viesti: Suomi ei ole maa, jossa laittomasti oleskelu tuo etuja. Meidän on oltava johdonmukaisia ja reiluja suomalaiselle veronmaksajalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

15.15 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä hallituksen esitystä rajata maassa laittomasti oleskelevien pääsyä terveyspalveluihin. Tässä hallituksen esityksessähän on oikeastaan kyse paluusta Sipilän aikaiseen käytäntöön. Edelleen turvataan raskaana olevien terveyspalvelut, edelleen lapset kuuluvat tähän palveluitten piiriin — ketään ei jätetä heitteille. Niillä ihmisillä, olivatpa he sitten maassa laittomasti oleskelevia tai muita, on oikeus kiireelliseen palveluun ja hoitoon.

Ennen kaikkea ajattelen, että tämä asia on minulle ja monelle suomalaiselle periaatteellinen. Kun elämme taloudellisesti niin niukkoja aikoja, että ei pystytä edes Suomen vanhuksille turvaamaan riittävän säädyllistä hoitoa, niin minun on helppo tässä tilanteessa rajata maassa laittomasti oleskelevat näitten terveyspalveluitten ulkopuolelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

15.17 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä hallituksen lakiesitys viime keväänä annettiin, siitä nousi tuolla mediassakin melkoinen kohu ja siitä käytiin täällä aika kipakka lähetekeskustelu. Nyt tuntuu siltä, että tämä on voimakkaasti laimentunut, ja se on hyvin ymmärrettävää, koska tämä laki muuttui käsittelyn aikana niin paljon, että täytyy oikein hakemalla hakea, mitkä mahtavat olla erot nyt voimassa olevaan lakiin. Sen takia sellaisen mielikuvan luominen, kuten täällä jo kuulluissa puheenvuoroissa on kerrottu, että meillä nyt olisi ollut, siis vuoden 23 alusta alkaen, voimassa laki, joka antaa laittomasti maassa oleskeleville lähes tai melkein samat terveydenhuollon oikeudet kuin meillä täällä suomalaisille, tai että nyt sitten tehtäisiin joitain todella merkittäviä muutoksia ja rajoituksia tähän nyt voimassa olevaan lakiin, on perusteeton väite. Käyn tämän läpi, ja jokainenhan sen ymmärtää, jos lukee tämän koko hallituksen esityksen kaikinensa, mitä täällä on.

Ei tarvitse tehdä muuta kuin verrata niitä pykäläiä tässä alkuperäisessä hallituksen esityksessä, missä ovat nämä rinnakkaistekstit eli nyt voimassa olevat pykälät ja muutetut pykälät. Täällähän sanotaan, että nyt voimassa olevan lain mukaan turvataan ”kiireellinen hoito ja välttämätön kiireetön hoito”. No nyt sanamuoto tämän ”välttämättömän kiireettömän hoidon” ympärillä on sillä tavalla muuttunut, että sanotaan, että ”välttämätön kiireetön hoito, jonka epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta”. Ja sitten jatketaan vielä, niin kuin täällä on kerrottu, että raskaana olevat, niin synnytyksen jälkihoitoineen kuin neuvolapalveluineen, ovat nyt tämän hallituksen muutetun lakiesityksen piirissä ja lapset ovat ja vammaiset ovat.

Meillä monituntisen sosiaali- ja terveysvaliokuntakeskustelun aikana etsimällä etsittiin edes yhtä sellaista potilasesimerkkiä, joka rajautuisi ulkopuolelle tämän nyt annetun lakiesityksen ja sen nyt voimassa olevan lakiesityksen välillä. Sellaista ei pystynyt tarjoamaan sosiaali- ja terveysministeriö, sellaista eivät pystyneet laajan terveydenhuollon koulutuksen omaavat valiokunnan jäsenetkään keksimään. Siellä pohdiskeltiin esimerkiksi myös sellaista, että jos henkilöllä on vaikkapa suolistoverenvuoto — ja silloinhan se on kiireellistä hoitoa — ja sen hoitamisen yhteydessä löytyy vaikkapa sitten syöpä sieltä suolesta, niin kuuluuko se syöpäkin sitten leikata. Kuitenkin tässähän harkinta siitä, mitä hoitoa annetaan, on sillä lääkäriellä ja muulla henkilökunnalla. He tekevät yksilöllisen harkinnan siitä, ketä hoidetaan. Itse asiassa tämä lakihan ei koske suinkaan sitä, ketä saa hoitaa tai ketä ei hoideta, vaan sitä, että Kela maksaa korvauksen tai ei maksa. Ja kuten me saimme kuulla, Kela on maksanut kaikki korvaukset, jotka heille on toimitettu. Ei Kela ryhdy tarkistamaan enää, mitä siellä on käytännössä tehty.

Eli käytännössä tämä nykyinen tilanne jatkuu aivan ennallaan, ja sen takia nyt kun luodaan sellaista mielikuvaa, että nyt tehdään joitain radikaaleja rajoituksia, jotka sitten lisäävät Suomessa turvallisuutta ja vähentävät maahanmuuttoa, niin ei tällä lailla ole mitään sellaisia vaikutuksia. [Pia Sillanpää: Ei se nyt aivan noinkaan mene!] Tämänhän toteaa mietinnössään itse valiokuntakin. Tännehan lisättiin yksimielisesti sellainen kohta, jossa lukee, että ”ehdotetun lain vaikutukset jäänevät rajallisiksi”. Tämä lisättiin yksimielisesti siellä. [Pia Sillanpää: Helsingissä!] — Välihuuto ”Helsingissä” tarkoitti sitä, että 90 prosenttia näistä henkilöistä, jotka nyt on hoidettu voimassa olevan lain mukaan, tullaan Helsingin kaupungin ja HUSin antaman ilmoituksen mukaan hoitamaan jatkossakin. Siitä voi päätellä, varsinkin sen jälkeen, kun Varsinais-Suomen hyvinvointialue päätti myös jatkaa tällaisen hoidon antamista, että tämä todella tulee jäämään rajalliseksi. [Pia Sillanpään välihuuto]

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Nyt menenkin näihin taloudellisiin vaikutuksiin. Tässä hallituksen esityksessä on hyvin tarkkaan selvitetty koko tämän lain piiriä, jossa, huom., on kaksi muutakin merkittävää ryhmää kuin maassa laittomasti oleskelevat — sitä tarkoitti minun välihuutoni. Täällä on momentit 2 ja 3, joissa kerrotaan, mitä muita ryhmiä tämä koskee kuin näitä niin sanottuja paperittomia. Kaikkien näiden hoito aiheutti 954 000 euron kustannukset Suomessa. Siitä aivan ehdoton valtaosa tuli kiireellisiä hoitoja saaneiden potilaiden osalle ja näiden kahden muun ryhmän osalle. Eli ne taloudelliset vaikutukset, mitä tällä todellisuudessa tulisi olemaan, ovat ihan mitättömät, merkityksettömät. Sen takia täällä mietinnössäkkin todetaan, että on vaikea arvioida taloudellisia vaikutuksia, ja tämä 560 000 euron säästö on täysin tuulesta temmattu säästö. Ei sellaista tule tämän lain vaikutuksesta syntymään. [Pia Sillanpään välihuuto]

Vielä lopuksi haluaisin tässä todeta, että täällä äänestettiin esimerkiksi alkuperäisestä valiokunnan virkamiesten kirjoittamasta mietintöluonnoksesta pois äänin 10—7 seuraava lause: ”Terveystieteiden ammattihenkilöitä ei valiokunnan asiantuntijakuulemisen mukaan tule saattaa tilanteeseen, jossa heillä ei ole ammattietiikkansa vaatimalla tavalla mahdollisuutta hoitaa potilaita kliinisen arvion perusteella. Näiden eettisten ristiriitojen katsottiin asiantuntijakuulemisissa myös rapauttavan ammattihenkilöiden sitoutumista sääntöihin.” Tällainen lause äänestettiin pois tästä, koska jotenkin se katsottiin niin huolestuttavaksi.

No, kaksi viimeistä kappaletta mietinnössä, joita en ehdi tässä kokonaan siteeraamaan, kannattaa kaikkien lukea, koska niissä valiokunta itse asiassa itse kiinnittää huomiota siihen, että täytyy hyvin tarkkaan nyt sitten ohjeistaa terveydenhuollon toimintayksiköiden vastaavia lääkäreitä siitä, millä tavalla asiakkaita siellä todella hoidetaan, ja myös siitä, että hallituksen ja valtioneuvoston tulee seurata tarkkaan, että yhdenvertaisuus toteutuu tämän lain jälkeenkin.

Eli kaikki tällainen ylikorostunut keskustelu, että tällä nyt merkittävällä tavalla tehtiin joku suuri muutos nykyiseen tilanteeseen, on ehdottomasti liioittelua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

15.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Puutun pariin kohtaan, mitkä tässä lakiesityksessä ovat. Hallitus on perustellut tätä lakiesitystä tarpeella vähentää laittomasti maassa oleskelua, mutta tässä esityksessä ei ole näyttöä siitä, että nykyinen sääntely olisi johtanut ongelmiin. Tämä ristiriita tässä on. Päinvastoin asiantuntijalausunnossa on korostettu, että oikeus ajoissa saatuun hoitoon on vähentänyt päivystysten kuormitusta ja säästänyt resursseja.

Sitten toinen asia, joka on mielenkiintoinen: esityksellä voi olla vaikutuksia koko yhteiskuntaan, jos ihmiset, joilla on esimerkiksi tartuntatauti, pelkäävät hakeutua hoitoon viranomaiskontaktien tai kustannusten vuoksi. Se altistaa meidät kaikki. Kyse ei ole vain yksilön oikeudesta vaan väestön terveydestä ja julkisen vallan vastuusta sen suojelemisessa. Tällaisia ulottuvuuksia tällä saattaa olla.

Tässä on aika paljon myöskin asiantuntijalausunnoissa tullut siihen kritiikkiä, miten kansainväliset ihmisoikeussopimukset — erityisesti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus ja sen artikkelit 2 ja 12 — edellyttävät oikeutta terveyteen ilman syrjintää. Suomea on jo aiemmin kritisoitu siitä, että se ei ole taannut ulkomaalaislain vastaisesti Suomessa oleskeleville riittävää oikeutta

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

hoitoon. Nyt hallitus vie oikeutta ja sääntelyä suuntaan, josta olemme saaneet aikaisemmin kansainvälisiä moitteita. Vaikka edustaja Lindén tuossa kuvasi, että iso muutos tässä ei ole kyseessä, niin joka tapauksessa muutosta siihen suuntaan ehkä on tapahtumassa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on lausunnossaan nostanut esille, että myös naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen mukaan uhrille tulisi olla saatavilla terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut osana väkivallan uhrille tarjottavia yleisiä tukipalveluita. Hallituksen esityksessä ei ole näitä Istanbulin sopimuksesta johtuvia velvoitteita ja vaikutuksia tästä näkökulmasta arvioitu. Eli tässä on kyllä [Puhemies koputtaa] myös tämä kansainvälinen ulottuvuus huomioitava, kun tässä on tämmöisestä ryhmästä kyse, joka on laittomasti maassa mutta kuitenkin voi omalla terveyskäyttäytymisellään myöskin saastuttaa meitä muita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

15.26 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä, kenelle suomalainen, veronmaksajien rahoilla katettu terveydenhuolto on tarkoitettu. Sen pitäisi olla selvää kaikille, että se on tarkoitettu ensisijaisesti suomalaisille, ja jos mietimme, kenelle meidän terveyspalvelut eivät ole tarkoitettu, niin ne eivät ainakaan ole ensisijaisesti ihmisille, jotka ovat Suomessa laittomasti.

Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on palata takaisin normaaliin eli pohjoismaiseen toimintatapaan, jossa kiireettömät terveyspalvelut on suunnattu ensisijaisesti maan omille asukkaille sekä niille maahanmuuttajille, jotka ovat Suomessa asiallisista syistä.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä on useita tavoitteita, joista yksi on laittoman oleskelun kannusteiden poistaminen. Sen lisäksi, että meillä on linjattu laittomasti maassa olevien vapaaehtoisesta paluusta ja maasta poistumisesta, tarvitsemme linjauksen myös terveyspalveluiden tarjoamisesta. On vain ja ainoastaan perusteltua, että henkilö, joka oleskelee maassa ilman laillista oikeutta, ei voi saada samanlaajuisia julkisia terveyspalveluita kuin ne, jotka täällä elävät, tekevät työtä ja maksavat veronsa.

Vaikka laittomasti maassa olevien määrä Suomessa on tällä hetkellä pieni, tilanne voi muuttua hyvin nopeasti, kuten olemme muualla Euroopassa nähneet. Tällä esityksellä turvaamme terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn myös mahdollisissa laajamittaisissa maahantulotilanteissa.

Arvoisa puhemies! Monet hyvinvointialueet ovat taloudellisesti ahtaalla. Se on käynyt selväksi useita kertoja täällä täysistunnossakin, ja jokaisella puolueella on ollut asiasta huoli. Siksi sosiaali- ja terveysvaliokuntakin korostaa aivan oikein, että niukoissa resursseissa meidän on ensisijaisesti turvattava hyvinvointialueen asukkaiden lakisääteiset palvelut. Tämä ei ole kylmyyttä vaan realismia siitä, miten ja kenelle meidän on tarkoitus järjestää palveluita. Hallitusta on syytetty radikaalista esityksestä ja ihmisten heitteille jättämisestä. Siitä tässä ei kuitenkaan ole millään tavalla kyse. Esimerkiksi uusi 56 b § velvoittaa järjestämään välttämättömän, kiireettömän hoidon, jos sen epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta henkilön terveydentilan vuoksi tai jos se vaarantaisi muiden terveyden tai alaikäisen hyvinvoinnin. [Aki Lindén: Ihan niin kuin nykyinen laki!]

Raskauteen, synnytykseen ja jälkikauteen liittyvät palvelut turvataan. Alaikäiset saavat terveyspalvelut samanlaajuisina kuin alueen asukkaat. Vammaiselle henkilölle turvataan vammaisuuden vuoksi välttämättömät terveyspalvelut. Eli me emme jätä ketään heitteille,

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

emme kiellä akuutisti tarpeellista hoitoa. Olennaista on kuitenkin se, että kiireettömiä, ei-välttämättömiä palveluja ei enää järjestetä laittomasti maassa oleville siten, että se olisi lakisääteinen velvoite. Näiden kahden asian erot täytyy ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee kustannuksiin, Kela korvaa hoidosta aiheutuneet kustannukset silloin, kun hyvinvointialue toimii lain puitteissa. Jos palveluja tarjotaan laajemmin kuin mitä laki edellyttää, korvauksia ei makseta. Tämä on täysin loogista, sillä veronmaksajan ei pidä maksaa kustannuksia sellaisesta toiminnasta, joka ylittää lakisääteisen velvoitteen. Kela on itse todennut, että se luottaa pääsääntöisesti hyvinvointialueen arvioon mutta voi tehdä tarkentavia selvityspyyntöjä tilanteen vaatiessa. Tämä on pelkästään normaalia julkisen rahan käyttöä koskevaa valvontaa, mitä voisi hyvin tehdä enemmänkin.

Arvoisa puhemies! Oppositio on väittänyt, ettei laittomasti maassa olevien palveluilla olisi todistettavasti houkutusvaikutusta. En tiedä, miten oppositio on päässyt tähän lopputulokseen. Jos ei voida todistaa, että houkutusvaikutusta on, ei voida myöskään todistaa, ettei sitä ole — hyvin yksinkertaista. Monet Euroopan maat ovat rajoittaneet palveluja juuri tämän vuoksi, ja nämä maat ovat tehneet päätökset tilastojen, tutkimusten ja riskianalyysin pohjalta. Lisäksi THL:n mukaan laittomasti maassa olevien yleisimmät hoito-ongelmat ovat usein pitkäaikaisia — ei äkillisiä sairauksia — kuten ruoansulatus-, tuki- ja liikuntaelin- sekä iho-ongelmia. Ne ovat pääsääntöisesti ei-kiireellistä terveydenhuoltoa, joka kuuluu ensisijaisesti niille, jotka asuvat maassa laillisesti, eikä niille, jotka ovat täällä laittomasti. Kun veroeuroja on niukasti, niiden käyttöä pitää miettiä entistä enemmän harkiten.

Lisäksi haluan muistuttaa, että perustuslakivaliokunta on todennut selkeästi, että on täysin hyväksyttävää asettaa laittomasti maassa oleskelevat eri asemaan, jotta oleskelulupajärjestelmän toimivuus ja oikeusperusta säilyvät. Jos tämä meidän järjestelmämme ei tee eroa niiden välillä, jotka noudattavat lakeja, ja niiden, jotka eivät, mitä merkitystä koko ulkomaalaislainsäädännöllä olisi enää?

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys perustuu oikeudenmukaisuuteen ja pohjoismaisiin toimintamalleihin. Se turvaa edelleen avun siellä, missä se on välttämätöntä, mutta se ei tee Suomesta houkuttelevaa maata niille, jotka aikovat oleskella täällä ilman lupaa. Suomalaiset veronmaksajat ja laillisesti maassa olevat ihmiset ovat terveyspalveluissa ensisijaisia, ja näin sen pitää olla jatkossakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

15.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä hiukan muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia. Terveystieteiden tutkimuskeskusta jatkossa olisi säännökset, joilla hallitus on pyrkinyt ikään kuin tiukentamaan paperittomien terveydenhuollon järjestämistä Suomessa. Tätä kautta haluaisin SDP:n kansanedustajana ottaa joihinkin kohtiin kantaa.

Ensinnäkin tämä lainsäädäntö, joka tässä on pohjalla, tehtiin viime hallituskaudella siksi, että myös kansainväliset sopimukset lähtevät siitä, että niilläkin henkilöillä, jotka maassa oleskelevat eli eräille ulkomaalaisille henkilöille, joilla ei ole Suomessa kotipaikkaa tai joilla ei ole muun kansallisen lain tai Suomea sitovan kansainvälisen lainsäädännön tai sopimuksen nojalla oikeutta julkisen terveydenhuollon palveluihin, olisi kuitenkin mahdollisuus kiireelliseen hoitoon. Viime hallituskaudella on sitten arvioitu,

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

mitkä kiireellisen hoidon lisäksi ovat sellaisia välttämättömäksi katsottuja palveluita, jotka tulisi hoitaa.

Tässä esityksessähän otetaan nyt sitten hallituspuolueiden politiikkatavoitteiden pohjalta kantaa siihen, miten lakia tulisi muuttaa. Ensinnäkin hallituspuolueilla on ollut tässä kaksi tavoitetta. Toinen on ollut se, että tässä nimenomaan lähdetään siitä, että rajattaisiin näitä nykyisiä palveluita laittomasti maassa olevien osalta, ja on katsottu, että olisi tärkeää nimenomaan tätä välttämätöntä kiireetöntä hoitoa rajata. Toisaalta samaan aikaan on sitten lähdetty siitä, että tämä kannattaisi tehdä nimenomaan vetovoimasyistä, eli katsottaisiin, että tällä on merkittävää vetovoimaa, tällaista... Tässä on katsottu siis Orpon hallituksen hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisten linjausten osana, että pyritään tehostamaan nimenomaan laittomasti maassa olevien henkilöiden maasta poistumista ja että tällä mahdollisella paperittomien terveydenhuollolla välttämättömien palveluiden osalta voisi olla vetovoimatekijää, joka on syytä ottaa huomioon ja laimentaa tätä vetovoimaa.

Tässä tapauksessa työtä on tehty käskettyä. Lausuntokierros oli varsin silmiä avaava. Alkuperäinen ehdotus, jolla hallituspuolueet tätä tekivät, oli sellainen, että sitä ei lausuntokierroksella hyväksytty. Nämä esitykset, joita lausuntokierroksella oli, on sittemmin hallituksen valmistelussa monin paikoin pyörretty. Kun tämä lakiehdotus tuli eduskunnan käsittelyyn lähetekeskusteluun, silloin jo ihmettelimme sitä, mikä tässä laissa nyt tosiasiaassa muuttuu. Ja jos me silloin ihmettelimme tätä, mikä nyt tässä hallituksen esittämässä ja viime hallituskaudella tehdyssä laissa on erilaista, niin silloin siihen ei saatu vastausta. Ja tänään ikäväkseni jouduin teille sanomaan, että Suomessa ei ole yhtään asiantuntijaa, yhtään instituutiota eikä myöskään ministeriöltä saatua vastinetta, jossa kerrottaisiin, keneltä tämän hallituksen esityksen mukaisen pykälän pohjalta otetaan palvelua pois. Siis tämä on täysin poliittisesti rakennettu juttu.

Minä pidän sitä aika erikoisena, arvoisa puhemies, että me ollaan eduskunnassa salissa täällä ja kansanedustajilla pitäisi olla oikeus tietää, mihin lopputulokseen on sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tultu siitä, kenellä on nyt sitten oikeus ja kenellä ei ole, koska tätä rajataan. Nyt me emme tiedä vielä, keitä ovat ne paperittomat, jotka rajataan tämän esityksen pohjalta tästä ulos. Me tiesimme lausuntokierroksella olleesta esityksestä, keitä tässä aiottiin rajata ulos, mutta hallituspuolueet itse päättivät, että ne eivät olleetkaan mahdollisia rajauksia. Tämän jälkeen ollaan tultu siihen, että tätä esitystä on vielä muutettu tiukemmaksi. Eli silloin kun salissa epäilimme, että me emme osaa nyt sanoa, millä tavalla tämä kiristäisi tätä nykylainsäädäntöä, niin tällä hetkellä meidän on pakko sanoa täällä salissa vastuullisina valiokunnan jäseninä, että meillä ei ole yhtään esimerkkiä siitä, miten tämä laki nyt kiristyy.

Siksi minä ihmettelen näitä puheenvuoroja, joita täällä on käytetty, koska ei tässä kiristetä sen enempää tosiasiallisesti näiden palveluiden saantia, kun yksikään asiantuntija ei tiennyt, keitä ne olisivat, emmekä me pystyneet nostamaan tähän mietintöön yhtään esimerkkiä, keneltä nämä palvelut olisivat pois. Minä ymmärrän sen, että poliittisesti tehdään sellaisia rakennelmia ja poliittisesti ikään kuin sanotaan, että nyt rajataan paperittomien oikeutta välttämättömiin palveluihin, mutta nämä pykälät, jotka hyväksyttiin, johtavat nyt siihen, että tällaisia ryhmiä ei ole löytynyt, keneltä nämä olisivat pois.

Haluan ottaa muutaman esimerkin, ja erityisen hyvin tätä käsitellään kyllä tässä meidän mietinnössämme. Tämän esityksen vaikutuksista käydään tosi tarkkaan keskustelua.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Haluankin kiinnittää teidän huomiotanne, että kun me puhutaan siis noin 3 000—4 000 laittomasti maassa olevasta, heidän henkilöidensä osalta nyt jatkossa tämä laki edellyttäisi, että arvioidaan, onko todellinen välttämätön tarve tälle henkilölle sitä apua antaa. Tämä välttämättömyys muotoillaan nyt niin, että pitää olla ”ilmeisen”, ilmeisen ilmeinen tarve siis käytännössä. Ja koska se muotoillaan näin, että on selkeästi ilmeinen tarve — ei riitä siis, että on tarve, vaan pitää olla ilmeinen tarve — ja nyt kun tämä ilmeinen tarve tähän tulee, niin kukaan ei tiedä, mitä eroa sillä on, jos on vain tarve. Ei olla pystytty löytämään erilaisia ryhmiä, ketkä tässä nyt putoavat pois.

Sen lisäksi tässä on lähdetty siitä, että nämä välttämättömät palvelut voitaisiin saada tilanteessa, jossa olisi ”ilmeisen” kohtuutonta tältä yksittäiseltä henkilöltä riistää palvelut. Ja niin kuin äsken totesin, meillä ei ole tässä hoito-oikeuden laajuudessa selvinnyt, mitä eroa on sellaisella paperittomalla, jolta on ilmeisen kohtuutonta näitä palveluita ottaa pois, ja mitä eroa on sillä paperittomalla, jolta olisi vain kohtuutonta nämä ottaa pois. Selitystä ei ole tullut myöskään ministeriöltä ja sitä kautta vastineen muodossa, kuka olisi se väliintappu, joka ei sitten näitä palveluita saisi, kun se olisi vain kohtuutonta nämä palvelut riistää. Mutta ilmeisellä kohtuuttomuudella näitä palveluita saisi.

No, sitten toinen ehto on se, että jos alaikäisen hyvinvoinnin osalta syntyy tilanne, että alaikäisen hyvinvointi vakavasti vaarantuisi, jos näitä palveluita ei saisi, niin tässä tapauksessa tämän henkilön pitäisi saada palvelua. Ja tämäkin tulkinnanvaraisuus on siinä, että tämän pitäisi ”vakavasti” vaarantua, ei vain vaarantua. Tällaista esimerkkiä emme ole [Puhemies koputtaa] vielä löytäneet, mitä eroa näillä kahdella on.

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä kohta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista, poissa. Edustaja Valtola, poissa. — Edustaja Lindén.

15.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kiurun erinomaisessa puheenvuorossa oikein alleviivattiin sitä asiaa, että on todella mahdotonta löytää asiallisesti ottaen eroa nyt voimassa olevan, vuoden 23 alusta voimaan tulleen, lain ja nyt esitetyn muutoksen välillä.

No, kun tätä samaa keskustelua käytiin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen valtuustossa, jossa oli tehty valtuustoaloite, että jos hallituksen taholta tulee kiristyksiä näihin hoitokriteereihin, niin kuitenkin noudatettaisiin sitä entistä käytäntöä siellä. Siitä sitten äänestettiin vilkkaan keskustelun jälkeen, ja siinä äänestyksessä esimerkiksi RKP:n ryhmä oli kokonaan sen, voisiko sanoa, aiemman eli nyt voimassa olevan lain kannalla ja myös merkittävä osa keskustan ryhmästä oli. Mutta esimerkiksi perussuomalaisten taholta kysyttiin minulta, että no miksi minä en kannata vaikkapa tätä nyt esitettyä lakia, jos se minun mielestäni ei käytännössä eroa millään tavalla siitä laista, jonka itse syksyllä 22 esittelin ja joka tuli voimaan vuonna 23. Se johtuu yksinkertaisesti siitä syystä, että tällä keskustelulla, mitä me käymme tämän asian ympärillä, pyritään luomaan epäluuloa sitä kohtaan, että meillä on nyt maassa sellaisia ihmisiä, jotka ikään kuin syövät suomalaisille tarkoitettua niukat terveydenhuollon rahat. [Pia Sillanpää: Kyllä näin on! Näinhän se on!] Tällä tavalla luodaan sitä epäluuloa, pelkoa ja sanoisin jopa vihaa sellaisia ihmisiä kohtaan. [Pia Sillanpää: Se ei ole mitään epäluuloa! Se on realismia! — Välihuuto vasemmalta]

Sellaista keskustelua kun ylläpidetään, niin mietitään nyt vähän: Meillä käytetään hyvinvointialueiden rahaa 30 miljardia, siis 30 tuhatta miljoonaa. Tässä on kysymys nyt

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

yhdestä miljoonasta, josta 950 000 tulee takuuvarmasti jäämään edelleen käytettäväksi. On hyvin mielenkiintoinen tämä hallituksen alkuperäisen esityksen sivu 25, jossa kerrotaan, mitä eri hyvinvointialueet ovat Kelalta laskuttaneet. Kahdeksan hyvinvointialuetta ei ole laskuttanut euroakaan — Varha, Pohjanmaa, Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Keski-Suomi, Etelä-Savo, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu — ja sitten Länsi-Uusimaa on laskuttanut 612 euroa, Pohjois-Karjala 700 euroa, Lappi 600 euroa. Tämähän kertoo siitä, että ei tässä ole oikeasti nyt mitään sellaista meneillään, että meillä on maassa joku tällainen kriminelli ryhmä, joka syö ne suomalaisten terveydenhuoltoon tarkoitettut verorahat. Kaikki tämä on trolloamista, mustamaalaamista, ennakkoluulojen vahvistamista ja itse asiassa lietsoo vihaa. [Aino-Kaisa Pekonen: Kyllä! — Pia Sillanpää: Ei lietso!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää, vastauspuheenvuoro.

15.43 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkea tässä salissa on kuultu, mutta tämä edustaja Lindénin syytös vihan lietsomisesta on kyllä jo aivan järjenköyhä suoraan sanottuna. Kukaan ei täällä lietsota mitään vihaa tai epäluuloja toisia kohtaan. [Aki Lindén: Mitä sitten?] On täysin realismia vaatia sitä, että suomalaisten terveyspalvelut kuuluvat suomalaisille ja laillisesti maassa oleville.

Me perussuomalaisissa emme myöskään ajattele niin, että laittomasti maassa olevat ovat täällä ”saastuttamassa” meitä muita, niin kuin edustaja Lyly omassa puheenvuorossaan mainitsi. [Lauri Lyly pyytää vastauspuheenvuoroa] Ehkä se oli vahinko, miten hän sen ilmaisi, mutta emme käyttäisi tällaista sanontaa myöskään.

Me ollaan ehdottomasti vain sitä mieltä, että suomalaisten terveyspalvelut kuuluvat täällä maassa laillisesti oleville ja Suomen kansalaisille. Ei ole tarkoitus minkäänlaista vihaa luoda yhtään ketään kohtaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Aamen! — Vasemmalta: Eipä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro.

15.44 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Koska tilanne on se, että 30 miljardia hyvinvointialueiden rahoitusta on tarkoitettu — käytän tässä nyt tätä termiä — suomalaisille ja muille täällä maassa laillisesti oleskeleville, niin se, että synnytetään tämänkaltaisen debatti siitä, että meillä on joitakin harvoja henkilöitä, jotka eri syistä ovat täällä Suomessa ja jotka ovat sairastuneet ja saaneet sitten apua, kun ovat olleet avun tarpeessa... Meillä on nyt voimassa oleva laki, joka korostaa sitä, että kiireellinen hoito annetaan, niin kuin tämä nyt muutettu lakikin, ja välttämätön kiireetön hoito. Ja niin on tässä nyt muutetussa laissakin, välttämätön kiireetön hoito niillä sanalisäyksillä, joita siihen on sitten tämän sanaparin jälkeen laitettu, joita ei kukaan asiantuntija, kuten täällä edustaja Kiuru totesi, pystynyt yhdelläkään konkreettisella esimerkillä havainnollistamaan, että mikä olisi sitten sellainen potilastapaus, joka nyt jatkossa jäisi hoitamatta. Tässä mielessä tämänkaltaisen keskustelun synnyttäminen ylipäättään on juuri sitä ennakkoluulojen lietsontaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

15.45 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ihan kylmänviileästi kun keskustelua käydään, käydään sitä sitten siitä, ollaanko tässä nyt järjestämässä Suomi suomalaisille ja terveyspalvelut suomalaisille ja pidetään huolta siitä, että laittomasti maassa olevat näitä palveluita eivät saa. Minä juuri äsken tuossa pöntössä sanoin, että tämä esitys, joka tässä on, on aivan samanlainen esitys kuin meillä oli viime kaudella, koska me ei olla löydetty yhtään ryhmää, keneltä nämä palvelut karsitaan. Minusta on rehellisyyttä myöntää, mitkä ovat ne henkilöt ja ne ryhmät, jotka tässä nyt pullautetaan nykyisen lain ulkopuolelle. Niitä ei ole löytynyt. Ja puhutaan täällä, mitä puhutaan, niin fakta nyt on se, että tässä näyttää olevan aivan samanlainen lopputulos.

Kohta perustelen tätä väitettäni vielä enemmän, mutta minä en pidä siitä, että täällä eduskunnan istuntosalissa yritetään puhua asian vierestä. Se ei ole asiallista. Nyt täällä olkoon mitä mieltä hyvänsä mikäkin leiri, [Puhemies koputtaa] mutta minä kylmänviileästi käsittelen tätä siitä näkökulmasta, muuttuuko jokin, ja nyt ei näytä muuttuvan mikään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

15.47 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sillanpää viittasi minun edelliseen puheenvuorooni, ja kävin sen puheenvuoron heti korjaamassa tuolla puhemiehen vieressä olevan sihteerin kanssa. Sanoin ”saastuttaa”, se oli väärä sana. Piti sanoa ”tartuttaa”. Sen takia olen sen korjannut heti sen puheenvuoron jälkeen, ja se pöytäkirjalla on. Ehkä siihen ei kannata nyt vedota sitten tämän enempää. Se oli minun virheeni ja huolimattomuuteni siinä puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää, vastauspuheenvuoro.

15.47 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä yksinkertaistettuna: viestin pitää olla kuitenkin selvä sekä Suomessa että ulkomaille, että tässä maassa tarjotaan terveyspalveluja Suomen kansalaisille ja laillisesti maassa oleville.

Sitten olisin kysynyt vielä sitäkin, että kun Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti ovat kuitenkin päätyneet samaan johtopäätökseen kuin me Suomessa nyt eli siihen, että meillä on tämä täysi oikeus rajata kiireettömiä terveyspalveluja, niin ajatteletko te, että näissä muissa Pohjoismaissa nyt jotenkin toimitaan myös kaikin puolin väärin, vai olisiko se niin, että me ollaan nyt fiksua, että palataan takaisin tähän samaan pohjoismaiseen linjaan, missä terveyspalvelut turvataan omille kansalaisille.

Sitten mitä tulee näihin ryhmiin, keitä tähän nyt kuuluu tai ei kuulu, niin kyllä nyt jokainen terveydenhuoltoalan ammattilainen tietää, että esimerkiksi lievästi kohonnut verenpaine voi olla sellainen, joka jatkossa joskus johtaa suurempiinkin ongelmiin, mutta ei sellaista hoitoa minun mielestäni kuulu tarjota laittomasti maassa oleville. [Aki Lindén: Ei ole tarjottu tähänkään asti!] Sama asia esimerkiksi liittyen paino-ongelmiin tai verensokeriongelmiin, voi olla esidiabeteksen tyylistä ongelmaa: eiväthän he kuulu siihen porukkaan, jonka kuuluu saada palveluja täällä maassa. [Aki Lindén: Ei ole tähänkään asti annettu!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen, vastauspuheenvuoro. Sen jälkeen edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

15.49 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvokas puhemies! Yksi sana tässä kirvoitti, eli sieltä vasemmalta reunalta kerrotaan, että täältä oikealta reunalta lietsotaan vihaa. Puhutaan kyllä ihan asiapohjalta, ja en ole kokenut semmoista vihanlietsontaa, enkä pidä myöskään siitä, että tällä tavalla polarisoidaan tätä meidän yhteiskuntaa, että on vihanlietsojat ja sitten ovat ne oikein puhuvat ihmiset siellä vasemmassa reunassa. Niin että tämä ei mennyt ihan nappiin. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista, vastauspuheenvuoro.

15.49 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan nyt vielä, mitä tässä laissa tehdään suhteessa pohjoismaisiin kumppaneihin: Siis kiireellistä hoitoa tarjotaan, ei sitä voi evätä ihmisiltä, jotka kuolevat vaikka siihen ihmisen eteen jossain päivystyksessä. Tämä on vakava juttu. Totta kai ihmisarvoon kuuluu se, että me pelastamme jokaisen ja jokaisella on ihmisarvonsa. Tämä on niin kuin se peruslogiikka. No, sitten toisena logiikkana tulee se, että kiireetöntä hoitoa taas voidaan rajata. Se on juuri niin kuin tässä äsken edustaja Sillanpää totesi, että me voimme rajata kiireetöntä hoitoa. Ei se ole tässä mikään ihmeellinen juttu. Ei tässä laissa tehdä mitään suurta, uutta, innovatiivista poliittista linjausta, että nyt rajattaisiin kiireetöntä hoitoa. Sehän on jo rajattu tässä nykyisessäkin tasossa. Tästä nykyisestä tasosta kiireetöntä hoitoa halutaan käydä keskustelua siitä, että onko kaikki välttämätöntä, ja minusta se on ihan poliittisesti... Sen kun käymme siitä keskustelua. Mutta jos me käydään viikkotolkulla kymmenien suomalaisten asiantuntijoiden kanssa keskustelua, että löytyisikö siitä kiireettömän välttämättömän hoidon kategoriasta joitakin hoitoja, [Puhemies koputtaa] jotka voitaisiin ottaa joiltakin laittomassa maahanmuutossa olevilta pois, niin ei ole löytynyt niitä, ja minun pointtini oli se, että tässä ei tosiasiaassa käytännön tasolla tulla rajaamaan näitä hoitoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä.

15.51 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, että kyllä tässä nuo salin oikean laidan puheet paperittomina elävien ihmisten terveydenhuollosta ovat minusta todella kylmäkiskoista puhetta. Tässä puhutaan nyt kuitenkin ihmisistä, jotka ovat maailmassa kaikista heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä, ja usein nämä ihmiset nimenomaan elävät paossa ja pelkäävät viranomaisia, eivätkä nämä paperittomina Suomessa elävät ihmiset hakeudu turhaan palveluiden piiriin, saati sitten että nämä ihmiset maailmalta lähtisivät sankoin joukoin Suomeen näiden palveluiden perässä. [Pia Sillanpää: Sitä ei voi koskaan tietää tulevaisuudesta!] Ei, nämä ihmiset todellakin hakeutuvat näihin palveluihin ihan viimeisessä hädässä.

Minun täytyy nyt todeta, että niin kuin tässä edellä jo edustajat Lindén ja valiokunnan puheenjohtaja Kiurukin ovat todenneet, että kyllähän tämä koko hallituksen esitys, ja nyt varsinkin valiokunnan käsittelyn jälkeen, on niin kuin iso, suuri puhallus tai trollaus tai mitä tahansa. En myöskään pidä siitä, että täällä salissa ei puhuta asioista niiden oikeilla nimillä. Niin kuin tässä puheenjohtaja Kiuru totesi, ei meillä ole nyt mitään käsitystä siitä, keitä ihmisiä tämä esitys tosiasiallisesti sitten rajaa palveluiden ulkopuolelle.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Jos katsotaan sitä hallituksen alkuperäistä esitystä, niin se olisi merkittävästi kaventanut ulkomaalaislaissa tarkoitettulla tavalla oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeutta välttämättömään hoitoon. Mutta sitten lausuntokierroksen jälkeen ja valiokuntakäsittelyn jälkeen tätä esitystä on muutettu olennaisesti, ja se on nyt mielestäni tässä se pihvi, että me suuresti käsitellään tätä asiaa täällä salissa. Tosiasiallisesti en oikeastaan edes tiedä, mikä tämän niin kuin tarkoitus täällä on. Nyt kun katsotaan vaikka oikeata laitaa, niin täällä on muutama perussuomalainen kansanedustaja ja yksi kokoomuksen kansanedustaja tätä esitystä puolustamassa, ja missä ovat kaikki muut? [Pia Sillanpää: Sepä!] Niin, tämä on mielenkiintoista.

Puhemies! Vielä totean, että pidän tärkeänä sitä, että kaikista ihmisistä pidetään huolta ja kaikille ihmisille palveluita tarjotaan tämän nykyisen, voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, ja ihmisoikeussopimustenkin mukaan jokaisella ihmisellä on oikeus terveydenhuoltoon alkuperästään tai asemastaan riippumatta. En missään nimessä kannata tätä hallituksen esitystä, joka on kyllä tässä niin kuin kuivunut kasaan siitä alkuperäisestä tarkoituksestaan, mitä ilmeisesti perussuomalaiset vaativat hallitusohjelmaneuvoittelussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

15.54 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään lakiesitystä, jonka tarkoituksena on rajoittaa ulkomaalaislain vastaisesti maassa oleskelevien henkilöiden oikeutta välttämättömään hoitoon. Hallituksen alkuperäinen esitys olisi kaventanut tätä oikeutta huomattavasti, niin paljon, että sen perus- ja ihmisoikeudelliset ongelmat nousivat näkyviin välittömästi lausuntokierroksella ja valiokunnissa. On tärkeää todeta, että lausuntopalautteen jälkeen esitystä on muutettu. Raskaana olevien oikeus on laajennettu koskemaan myös synnytyksen jälkihoitoa, ja vammaisten henkilöiden oikeus välttämättömään kiireettömään hoitoon lisättiin lakiin perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta. Pidämme näitä muutoksia perusteltuina, mutta ne eivät kuitenkaan korjaa esityksen kokonaisongelmaa.

Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen ympärille on muodostunut kokonaisuus, joka on niin epäselvä, ettei edes sosiaali- ja terveysvaliokunta saanut ministeriöltä vastausta siihen, ketkä lopulta jäisivät hoidon ulkopuolelle nykytilaan verrattuna. Kun edes lainsäätäjä ei tiedä, ketä laki koskee, voidaan kysyä, miten sen toimeenpano voisi onnistua. [Aino-Kaisa Pekonen: Juuri näin!] Tässä tilanteessa esityksen käytännön vastuu jää hoitohenkilökunnalle ja hyvinvointialueille.

Olemme jo kuulleet, että osa suurista kaupungeista ei aio rajata palveluita hallituksen tarkoittamalla tavalla. Samalla esityksen taloudelliset perusteet ovat romahtaneet. Arvio säästöistä oli alun perin 560 000 euroa. Nyt tiedämme, että tämä arvio on ylimitoitettu ja käytännössä epäuskottava. Jos suurin osa paperittomista on edelleen hoito-oikeuden piirissä, herää perusteltu kysymys, keneltä hoito aiotaan evätä ja millä tavoin esitetyt säästöt muka toteutuvat.

Arvoisa puhemies! Hallituksen pääasiallinen perustelu tälle esitykselle on tarve vähentää laittomasti maassa oleskelua, mutta esitys ei tuo esiin minkäänlaista näyttöä siitä, että nykyinen sääntely olisi johtanut ongelmiin. Päinvastoin asiantuntijat ovat todenneet, että oikeus saada ajoissa hoitoa vähentää päivystysten kuormitusta ja säästää sekä rahaa että inhimillistä kärsimystä. Tämä ei ole vain yksilön oikeuksista kiinni. Kyse on koko väestön terveydestä. Jos ihmiset pelkäävät hakeutua hoitoon tartuntatautien tai vammojen

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

kanssa siksi, että he pelkäävät viranomaiskontakteja tai kustannuksia, se altistaa meistä jokaisen. Tässä tilanteessa julkisen vallan velvollisuus on suojella väestön terveyttä, ei heikentää sitä.

Arvoisa puhemies! Erityisen vakavaa on se, että hallitus sysää soteammattilaisille tehtäviä, jotka eivät kuulu heidän ammattirooliinsa. Lain toimeenpanossa lääkäreiden ja sairaanhoitajien pitäisi arvioida paitsi hoidon tarve myös henkilön maassa oleskelun kesto ja tehdä tulkintoja kohtuuttomuudesta ja ilmeisestä kohtuuttomuudesta, käsitteistä, joita edes ministeriö ei ole pystynyt selkeästi määrittelemään. Tämä asettaa terveydenhuollon henkilöstön kohtuuttomaan tilanteeseen ja on suorassa ristiriidassa heidän ammattieettisten velvoitteidensa kanssa. Lääkärin tehtävä ei ole selvittää ulkomaalaisoikeudellisia kysymyksiä eikä motivoida ketään palaamaan kotimaahansa. Lääkärin tehtävä on hoitaa potilasta.

Arvoisa puhemies! Kun säätely on epäselvää ja ihmisoikeusvaikutukset arvioimatta, kustannusarviot ovat ristiriitaisia ja toimeenpanijoille sälytetään tehtäviä, joihin heillä ei ole osaamista tai oikeudellisia välineitä, on esityksen tarkoituksenmukaisuus kyseenalainen kaikilla mittareilla. Pidämme esitystä epäonnen yhdistelmänä. Se on epäselvä ja epätarkoituksenmukainen ja se heikentää sekä potilaiden oikeuksia että terveydenhuollon toimintaedellytyksiä. Siksi vastustamme hallituksen esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

15.59 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä kävin läpi tätä pykäläperustaa, joka tässä nyt rajaa hoitoa. Kuitenkin tämä raja on mielenkiintoinen siksi, että erityisen ilmeisen kohtuuttomuuden sekä alaikäisten hyvinvoinnin vakavan vaarantumisen edellytysten on katsottu olevan erityisen tulkinnanvaraisia ja uudenlaisia käsitteitä, joita terveydenhuollon ammattihenkilöt eivät ole aikaisemmin joutuneet työssään punnitsemaan. Hoidon tarpeessa kysymys siitä, onko se kiireellistä vai kiireetöntä, on varsin tuttu ja helppokin raja arvioida. Sen sijaan kiireettömän sisällä välttämättömän hoidon epääminen onkin sitten jo isompi kysymys. Siitäkin ehkä vielä selvittäisiin, mutta välttämättömän hoidon sisään esitys rakentaa nyt uuden kategorian, jossa on siis välttämättömä hoitoa, joka on kohtuutonta mutta ei ilmeisen kohtuutonta, ja jos se on ilmeisen kohtuutonta, hoitoa saa, mutta jos se on vain kohtuutonta, hoitoa ei saa.

No nyt olemme sitten kysyneet valiokunnan käsittelyssä ammattilaisilta, mistä tämän sitten tietää. ”Sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan”, suoraan lainatakseni valiokunnan lausuntoa, ”kohtuuttomuutta ei ole mahdollista määritellä yksiselitteisesti, vaan arviointi edellyttää jokaisen potilaan kohdalla tehtävää tapauskohtaista arviointia ja kokonaistilanteen huomioon ottamista. Ilmeisen kohtuuttomuuden voi selvityksen mukaan tulkita viittaavan tilanteisiin, joissa kohtuuttomuus on selvästi ja helposti havaittavissa ilman syvempää tulkintaa tai lisäselvittelyä. Tämä tarkoittaa”, siis saadun selvityksen mukaan, ”että ilmeisyysvaatimuksen täytyessä terveydenhuollon ammattihenkilöiltä ei edellytettäisi asian lisäselvittelyä, vaan tapauksessa olisi yksilöllisen harkinnan perusteella selvää, että hoitoa on annettava.” No nyt kun ollaan siellä työyhteisössä, niin lääkäri siis tekisi tämän yksilöllisen harkinnan, kuten mietinnössä on linjattu, ja tämä antaa tapauskohtaisen harkinnan lääkärille. Ja kun lääkäri nyt sitten harkitsee, niin meidän mietintömme mukaan sen pitäisi olla niin ilmeisen kohtuutonta, että tätä ei tarvitse ruveta selvittämään, ja sitten

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

sitä saa. On tämä siis mielenkiintoista, että jos tarvittaisiin lisäselvittelyä ja harkintaa, niin silloin alkaisikin mittari kääntyä valiokunnan mietinnön mukaisesti, sivun 9 toiseksi viimeisen kappaleen mukaisesti, siihen, että yksilöllisen harkinnan perusteella tulisi olla siis selvää, että hoitoa on annettava. Tämähän johtaa nyt siihen, että epäselvissäkin tapauksissa käännettäisiin siihen, kuten valiokunta sitten myöhemmin korostaa, että ihmisen etu tässä viime kädessä painaa, kun arvioidaan, saako sitä hoitoa vai ei.

Näin ollen onkin haastavaa, miten tätä voisi tulkita nyt niin, että tässä vapautuu valtavasti joukkoja, kun näitä paperittomien terveystalvija enää ei saisi. Nimittäin valiokunta vielä painottaa varmuuden välttämiseksi, että ”epäselvissä tilanteissa pykälää on tulkittava hoitoa tarvitsevan kannalta myönteisesti”, kuten esittelynkkin perusteissa sanotaan. Tässä on mielenkiintoista sitten se, että kun ministeriöltä pyydettiin lisävastineita, niin he toimittivat seuraavat tiedot: ”Ilmaisun ’vakavasti’ voi ministeriön mukaan tulkita viittaavan siihen, että vaaran aiheutuminen on tilanteissa suhteellisen selvästi ja helposti havaittavissa. Näin ollen säännöksessä käytetyillä ilmaisulla ’vakavasti’ ja ’ilmeisen’ on ministeriöltä saadun selvityksen mukaan varsin yhtäläinen merkitys. Ministeriön mukaan henkilöiden statusta, myös muun henkilön terveyden vakavaa vaarantumista tai alaikäisen hyvinvoinnin vakavaa vaarantumista, tulisi selvittää ensisijaisesti potilaan kanssa käydyin vuorovaikutuksen perusteella.”

Arvoisa puhemies! Tämä on sitten se toinen haasteemme. Nimittäin tässä nyt ministeriö toteaa, että käydään sitten ensisijaisesti potilaan kanssa keskustelua siitä, onko tämä vaiva sellainen, että se vaarantaa ihmisen terveyden kohtuuttomalla tavalla vai ilmeisen kohtuuttomalla tavalla. Lisäksi tässä voidaan käydä keskustelua siitä, vaarantaako tämä alaikäisen vakavasti vai ilmeisen vakavasti tai tällaisella äärettömän vakavalla tavalla. Kun näitä sitten punnitaan, niin siitä tiedetään, tuleeko esimerkiksi tässä jälkimmäisessä tapauksessa hoitoa antaa tälle henkilölle, joka on huoltovastuussa. Tämä johtaakin siihen, että yksittäinen lääkäri tosiasialla sitten arvioi sen, olisiko hoitamatta jättämisestä lähitulevaisuudessa ennakoitavissa kiireellisen hoidon tarpeen ilmaantuminen, joka sitten perusteluiden mukaan olisi merkityksellistä ilmeisen kohtuuttomuuden arvioinnissa.

Tästä onkin valiokunta merkinnyt tällaisen tilanteen. Se liittyy tähän, joka oli täällä jo esillä — edustaja Sillanpää otti tämän verenpaineen esille, jos kuulin oikein. Siis hallituksen esityksessä itsessään todetaan sivulla 37 kahden esimerkin valossa, mikä on sellaista välttämätöntä kiireetöntä hoitoa, joka katsotaan tällaiseksi ilmeisen kohtuuttomaksi tilanteeksi, jossa sitten apua saisi. Esimerkkinä mainitaan siis erittäin korkean verenpaineen hillintä lääkityksellä ja seuranta lääkevasteen toteuttamiseksi. [Pia Sillanpään välihuuto] Ja toisena esimerkkinä mainitaan suolistoverenvuodon takaa löydetty paksusuolisyövän leikkaushoito. Eli nimenomaan äsken, kun täällä salissa tulkittiin, löytyisikö joku tilanne, niin siitäkin, joka täällä äsken löytyi, hallitus on tiennyt jo sivulla 37, ettei se olekaan tällainen tilanne. [Pia Sillanpää: Minä puhuin lievästi kohonneesta verenpaineesta!]

Tästä tullaankin siihen, kansanedustajat, että kun täällä nyt on taloudellisia vaikutuksia selvitetty, niin tässä hallituksen esityksessä tosiasialla ei ole tehty tätä kokonaisuutta siksi, että tällä säästettäisiin, mutta tosiasiallahan tästähän tulee 560 000 euroa säästöä tämän esityksen mukaan, [Aki Lindén: Paperittomien!] tällä paperittomien terveydenhuollon rajauksella. Toisina vuonna meni lähes miljoona rahaa tähän, viime vuonna meni tämä 500 000. Nyt tässä on sitten nämä kustannukset otettu huomioon alakanttiin, ja tästä 560 000:sta otetaan pois siis hyvinvointialueilta, [Puhemies koputtaa] käytännössä tämän

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

perustuslakivaliokunnan rajauksen jälkeen, vielä tosiasiaa se sama [Puhemies koputtaa] 560 000, mutta oikeastihan tästä sulaa vielä [Puhemies koputtaa] näitä vaikutuksia, koska tästä rajauksesta rajattiin lisää porukkaa ulos, joten nämä taloudelliset vaikutukset ovat sulaneet tässä käsittelyssä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Sillanpää, yksi minuutti, olkaa hyvä.

16.07 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru, te aiemmassa puheenvuorossanne pyysitte esimerkkejä näistä tapauksista, ja niitä annoin teille. Puhuin lievästä verenpaineesta, jonka te käännsitte äskeisessä puheenvuorossanne aivan joksikin muuksi. Tarkkuutta näihin, kiitos.

Mitä tulee tähän, kun aikaisemmin tässä puhuttiin näistä ammattilaisten päätöksistä, kun he kohtaavat näitä laittomasti maassa olevia, siitä, hoitaako vai ei, niin olen siitä aivan samaa mieltä: ei kuulu ammattilaiselle tehdä sitä päätöstä siinä hetkessä, vaan hyvinvointialueen johdolta tulee olla selkeät ohjeet siihen, miten näissä tapauksissa toimitaan.

Lisäksi on kyllä mielenkiintoista se, kun sieltä vasemmalta joka hetkessä väitetään, että ”te teette nyt kylmäkiskoista politiikkaa näillä esityksillä”, ja sitten kuitenkin te sanotte, että tämä esitys ei käytännössä ole erilainen kuin ”meidän esitys edellisellä kaudella”, niin että olitteko te nyt sitten itse aivan kylmäkiskoisia, kun te teitte tämän lain edellisellä kaudella, vai miten te nyt oikein tämän [Puhemies koputtaa] ajattelette? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan, että vastauspuheenvuoron voi pyytää nousemalla seisomaan. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä, yksi minuutti.

16.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä Sillanpään viimeinen steitmenti oli ihan ok. Olen itse vähän samoilla linjoilla siinä, että tässähän nimenomaan nyt osoitetaan, että ei tässä rajata, kun me ei löydetä yhtään käytännön esimerkkiä, missä me rajattaisiin tätä porukkaa ulos viime hallituskauden tai tämän hallituskauden tuotoksena. Siis näinhän tämä tulee nyt menemään. Tässä on käyty ansiokas keskustelu tästä, ja olette tässä ihan oikeassa.

Samoin totean, että me olemme varmasti sitten yhtä kylmäkiskoisia kaikki, koska tämä määrittely siitä, mikä on kiireellistä ja mikä on kiireetöntä hoitoa, on helpompaa. Sitten kun me mennään sinne kiireettömän hoidon puolelle ja tätä välttämätöntä hoitoa ruvetaan katsomaan, niin ei tässä esityksessä kyllä, ikävä kyllä... Jos ette ole perehtyneet asiaan, niin meidän ei olla vielä löydetty valiokunnassa yhtään sellaista, mikä tästä jää pois. Se on minusta tärkeää myöntää. Oli se sitten sitä, että kylmäkiskoisesti, viileästi tätä esitystä arvioidaan tai ei, niin itse ainakin arvioin tätä nyt niin, että täältä ei vaan löydy sitä, mikä täältä rajataan ulos. Sitähän me ollaan tässä peräänkuulutettu. Tästä on käyty ansiokas keskustelu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä. — Sitten palaamme takaisin listalle. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

16.10 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Nyt pääsimme minun mielestäni tämän ihan tärkeän keskustelun ytimeen, ja voin ihan samoin sanoin sanoa, kuten edustaja Kiuru äsken tässä sanoi, koska olin itse sen lain esittelijä silloin syksyllä 22: kyllä se oli monella tavalla aika kylmäkiskoinen esitys. Siinä puhuttiin, että tarjotaan vain välttämätön hoito, kiireetön hoito.

Kaivoin varmuuden vuoksi esille silloin esitellyn lain pykäläkohtaiset perustelut, ja se 56 a §, joka oli kokonaan uutta lainsäädäntöä, on hyvin laajasti käyty yksityiskohtaisissa perusteluissa läpi. Täällä todetaan: ”Välttämättömyyden arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan ottaen huomioon hoitoa tarvitsevan henkilön senhetkinen terveydentila sekä sairauden luonne ja mahdollinen kulku.” Ja sitten jatkuu laajasti. Eli nyt itse asiassa nämä sanat on laitettu tähän uuteen lakiin, siinä puhutaan, että pitää olla yksilökohtainen harkinta. No, tuossahan minä äsken luin sen ääneen, että silloin jo säädetyn lain pykälien yksityiskohtaisissa perusteluissa oli yksilökohtainen harkinta. Eli tämä oli se yleisen pohjoismaisen käytännön mukainen.

No, nyt tullaan sitten siihen, jonka olen täällä kerran jo todennut siitä, miksikö me — itsekin myönnän — melkoisen kiivaasti nyt sitten tavallaan vastustamme sitä, että nyt ollaan annettu laki, jonka me sanomme olevan käytännössä samanlainen kuin se laki, joka täällä säädettiin kolme vuotta sitten? Se johtuu juuri siitä keskustelusta, joka tässä nyt on synnytetty. Eli nyt halutaan luoda mielikuva, että meillä on maassa suuri joukko ihmisiä, jotka väärinkäyttävät terveydenhuoltoa, jotka suomalaisten verorahoja syövät, ja nyt tehdään sitten siihen joku ikään kuin jämäkkä raja, jonka jälkeen tämä loppuu, ja se on nyt sitten ikään kuin hallituksen poliittista ansiota. Näinhän ei tapahdu. Eli tämä tilanne jatkuu käytännössä ennallaan, mutta laki on tehty nyt sellaiseksi, että entistä kovempi stressi ehkä tulee sinne lääkäri- ja hoitajatasolle miettiä sitä, että jos nyt ihan oikeasti tunnen edes — siis jos se henkilö, joka hoitaa potilaita, tuntee — näitä meidän lain sanamuotoja, niin onko tässä nyt ilmeisen kohtuutonta, jos jätänkin tämän tapauksen hoitamatta. Tästä käytiin varsin hyvää keskustelua lääkärijäsenten kesken siellä valiokunnassa — en nyt siteeraa nimeltä, kuka sanoi — että käytännön lääkäri hoitaa silloin, kun potilas on hoidon tarpeessa, ja se on muiden tehtävä sitten arvioida tämänkaltaisia asioita.

Tässä on asian ydin se, mikä itse asiassa todetaan tässä hallituksen keväällä annetussa esityksessä, jossa lukee näin sivulla 34: ”Esitys laadittiin ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen uudestaan, minkä vuoksi ensimmäisen lausuntokierroksen ja toisen lausuntokierroksen esitysluonnokset poikkesivat merkittävästi toisistaan.” Eli tässä lähdettiin liikkeelle ikään kuin paljon tiukemmasta esityksestä, mutta lopputulos on se, että tiettyjä sanoja lisäämällä ollaan faktisesti samassa tilanteessa potilaiden hoitojen saannin kannalta kuin tämänhetkinen lainsäädäntö on. Olen saanut toki avoimessa yhteiskunnassa tietoa myös siitä, minkälainen oli se prosessi siinä hallituksen ministerityöryhmässä, ketkä ministerit ajoivat päättäväisesti korjattua versiota siitä alkuperäisestä laista ja miten tämä on mennyt, mutta näin tämä asia nyt kaiken kaikkiaan on.

Se, miksi itse tuossa vähän otin kierroksia, johtuu juuri siitä, että minä en oikeasti pidä siitä, että annetaan sellainen mielikuva, että kun meillä käytetään 30 000 miljoonaa euroa suomalaisten hoitoon ja sitten meillä on yksi miljoona, josta 950 000 jatkossakin käytetään tähän paperittomien hoitoon, niin nyt sitten ikään kuin on joukko, joka kuppaa niitä suomalaisten terveydenhuollon verorahoja. Sellaisten väitteiden esittäminen synnyttää voimakkaita tunteita näitä henkilöitä kohtaan, ja siihen viittasin puheenvuorossani.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.14 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Arvokasta ja hienoa keskustelua erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta, ja täällä kyseisen valiokunnan jäsenet ovat varmasti parhaiten perillä yksityiskohdista. Tuon kuitenkin tähän myös sen näkökulman, mikä erityisesti maahanmuuttoasioita käsittelevän valiokunnan, hallintovaliokunnan, jäsenenä itselläni asiaan on.

Meillä on toki isoja haasteita omassa lainsäädännössämme ja ihan perustuslaissa, sen tulkinnoissa, ja toisaalta poliittisissa voimasuhteissa sen suhteen, mitä voimme tehdä, jotta pystymme kitkemään yhteiskunnasta sellaisia ilmiöitä, joita emme tänne halua. Itse näen, että meidän on purettava kannustimia sekä haitalliselta maahanmuutolta että haitalliselta, laittomalta maahan jäämiseltä. Erityisesti nämä laittomasti maassa oleskelevat, eivät siis paperittomat vaan laittomasti maassa oleskelevat — he ovat tässä maassa laittomasti, heidän on määrä poistua tästä maasta, heitä on viranomainen kehottanut, määrännyt poistumaan maasta, ja he eivät ole näin toimineet. Mitä me voimme tehdä, jotta nämä ihmiset saataisiin poistettua maasta? Me pyrimme viemään kannustimia heidän maahan jäämiseltään. Toki pyrimme jo ennalta ehkäisemään, että tällaisia ongelmia ei muodostuisi, harjoittamalla eheämpää ja parempaa, velvoittavampaa ja vaativampaa maahanmuuttopolitiikkaa, mutta sen lisäksi, jos meille näitä laittoman oleskelun ongelmia syntyy, on pakko pyrkiä purkamaan erilaisia palveluita tai porsaanreikiä, joita meillä lainsäädännössä on tai palveluissa on tai kolmannella sektorilla on ja joilla tuetaan laitonta maassa oleskelua, tänne jäämistä, täällä olemista, asumista, jopa työntekeä. Eli meillä on harmaata taloutta, veronkiertoa. Meillä on nimenomaan tämä palvelusektori, kolmas sektori, joka toimii valtionavustuksilla ja tukee sitä laittomasti maassa oleskelua. Sen lisäksi meillä on kasa puolueita — erityisesti vasemmalla puolella salia — jotka ovat valmiita laajentamaan niitä palveluita kausi toisensa jälkeen.

Ja jos joku poliittinen toimija tai taho tai tämä eduskunta olisikin sitten valmis rajoittamaan niitä palveluita, muuttamaan perustuslakia, muuttamaan sen tulkintoja, muuttamaan ihan tavanomaista lainsäädäntöä, niin alkaa kova huuto ja vastustus. Sitten juoksutetaan asiantuntijat valiokuntiin vastustamaan sitä. Ja sitten vielä, jos eduskunta saa täällä päätöksen aikaan, käytetään esimerkiksi kunnalle tai hyvinvointialueelle kuuluvaa autonomista asemaa siihen, että vesitetään ne päätökset, joita sitten poliitikot ovat ehkä saaneet aikaan. Onhan tämä siis kokonaisuus, mikä on hyvin ongelmallinen erityisesti niiden suomalaisten näkökulmasta, jotka eivät halua täällä elättää laittomasti maassa oleskelevia tai jopa laittomasti tänne alun perin tulleita ihmisiä. Kyllä tämä koko järjestelmä kaipaa remonttia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.17 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! On hyvä muistaa tämän keskustelun lomassa se, mikä on tämän laittomasti maassa olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden rajaamista koskevan lain pointti: Tämä esitys omalta osaltaan kannustaa vapaaehtoiseen paluuseen ja heitä poistumaan maasta, koska he ovat täällä laittomasti. Tällä halutaan poistaa kannusteita, jotta he poistuisivat tästä maasta. On hyvä muistaa tämä pointti, kun me keskustelemme tästä asiasta.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Jos on laittomasti maassa, on lähdettävä pois — piste. Täällä oleskeluun laittomasti ei pidä kannustaa millään tavalla, ei edes sosiaali- ja terveyspalveluilla. Toivoisin, että siellä vasemmalla huomattaisiin tämä, ja toisaalta myös toivoisin, että siellä vasemmalla ymmärrettäisiin se, että ei ole kyse paperittomista, on kyse laittomasti maassa olevista.

Lopuksi haluaisin sanoa, että kuten tässä keskustelun aikana on tullut esille, tämä on käytössä myös muissa Pohjoismaissa. Ylipäätään tämän suomalaisten veronmaksajien rahoittaman sosiaali- ja terveyspalvelusektorin tarkoituksena on tarjota suomalaisille palveluita, eikä niin, että niitä tarjotaan myös laittomasti maassa oleville, koska — kuten sanoin jo aiemmin — heidän pitää poistua maasta. Tämä on loppujen lopuksi erittäin yksinkertainen asia. Ei kannata tehdä siitä kovin monimutkaista. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Me emme nyt käynnistä uutta debattia, koska puhujalista on verrattain lyhyt. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.19 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Empatia ei kuulu politiikkaan, on sanonut valtiovarainministeri, ja kyllä se tässä keskustelussa jotenkin näkyy. Tämän lakiesityksen arvion mukaan tämä mahdollisesti koskee kaiken kaikkiaan noin 3 000—4 000:ta ihmistä, ja sitten täällä tavallaan halutaan, että näiltä palveluita rajattaisiin äärimmäisen tiukasti. Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että se on onneksi kuitenkin tätä alkuperäistä esitystä muuttanut merkittävästi ja tehnyt siihen lisäyksiä, joilla varmistetaan raskaana olevien oikeuksia raskauden aikaisen hoidon lisäksi myös synnytykseen ja synnytyksen jälkeiseen hoitoon, sekä vammaisten henkilöiden oikeuteen saada välttämättömiä kiireettömiä terveyspalveluita. Todellakin, niin kuin tuli hyvin esille tässä keskustelussa, mitä ehdin tässä hieman kuunnella, kyllähän terveydenhuollon ammattilaiset onneksi hoitavat ihmisiä, jotka apua tarvitsevat, katsomatta nyt niin tarkkaan sitä, kuka hän on, silloin kun todellakin apua tarvitaan, ja se on hienoa.

Yksi haaste tässä lakiesityksessä on myös se, että se tiukentaa sotepalveluille suunniteltua ilmoitusvelvollisuutta ja sillä tavalla vaikeuttaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilanteita sekä asettaa myös auttamistyötä tekevät ammattilaiset hyvin vaikeaan välikäteen.

Tässä lainsäädännössä varmastikin ajatellaan, että tämä tällainen välttämätön terveydenhoito nähdään jonkunlaisena vetovoimatekijänä ja kun sitä karsittaisiin merkittävästi, ajatellaan, että tällä välineellä nyt sitten ihmiset lähtevät täältä pois, jos he ovat paperittomia. Mutta itse ajattelen, että tähän vaan ajaa heitä vielä syvempään ahdinkoon, marginaaliin ja altistaa valtavasti myös hyväksikäytölle ja ihmiskaupalle. Sen takia pidän tätä lakiesitystä monella tapaa ongelmana, kun todellakaan tämä ei edes suurta joukkoa koske.

Ihmettelen myös sitä puheenvuoroa, mikä tässä nousi esille, että on väärin, että kunnat tai hyvinvointialueet itse tekisivät sitten päätöksiä, niin kuin on joissakin kunnissa ja alueilla tehty, että he haluavat turvata tämän hoidon ihan kaikille. Ihan yhtä lailla siellä on myös demokraattisesti valitut päättäjät, joilla sitä empatiakykyä varmasti edelleen on ja jotka haluavat siksi varmistaa, [Sanna Antikainen: Älkää viitsikö!] että ei koskaan ole tilanteita, joissa ihmiset joutuvat täällä heitteille. Siinä mielessä, kun me aika usein täällä salissa nimenomaan toivotaan ja korostetaan sitä, että se paikallinen päätäntävalta on tärkeää, ja kunnissa ja hyvinvointialueilla on paljon puhuttu siitä, että on tärkeää, että

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

heillä olisi itsemääräämisoikeus, niin toivoisin, että myös tässä asiassa sitten kunnat saisivat jatkossa todellakin tehdä itse niitä päätöksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.22 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Viime hallituksen hallitusohjelmaneuvoittelussa oli monenlaista käsitystä siitä, mikä on sellaista kiireetöntä, välttämätöntä hoitoa, jonka pitäisi olla suunnitellun uuden, paperittomia koskevan terveydenhuollon piirissä, ja mikä ei. Ehkä on hyvä todeta, että silloinkin oli erilaisia kantoja. Ja niin kuin tämänkin hallituksen työskentely osoittaa, tälläkin hallituksella näyttää olevan erilaisia kantoja siitä, mikä olisi poliittisessa mielessä sellaista välttämätöntä hoitoa, jota haluttaisiin antaa. Mutta ei tällä keskustelulla ole, hei, mitään tekemistä sen kanssa, mitä me nyt tässä käsitellään. Mehän käsitellään tässä nyt lakiehdotusta, jossa on poliittisesti hallitusohjelman mukaisesti yritetty rajata tämän kiireellisen hoidon sijasta kiireetöntä hoitoa ja välttämättömyyden vaatimuksesta katsottu, mikä olisi niin välttämätöntä kiireetöntä hoitoa, että sen pitäisi olla julkisesti rahoitettua tässä maassa.

Tässä kokonaisuudessa on tehty kyllä pykälät, jossa on tätä harkintaa nostettu sellaiselle tasolle, että siinä tapauksessa, että tämän hoidon epääminen olisi ”ilmeisen” kohtuutonta, sitä ei voisi evätä, mutta kohtuuttomissa tilanteissa sen voisi evätä. On myöskin pykälätasolla vahvistettu sitä, että esimerkiksi alaikäisen huoltajaan kohdistuva terveyshahta arvioitaisiin välttämättömyyden näkökulmasta siten, että katsottaisiin, olisiko tämän henkilön hoidon epääminen ”vakavasti” vaarantamassa lapsen hyvinvointia vai ei. Ja vain jos nämä korotetut tasot, eli ”ilmeisen” ja ”vakavasti”, täytyisivät, silloin tämä hoito annettaisiin välttämättömänä hoitona, mutta jos näin ei tapahtuisi, niin tätä hoitoa ei annettaisi. Ja nyt ne, jotka ovat lukeneet pelkän pykälän, voivat todeta jo, että nyt on vakavasti saatu iso rajausta tehtyä.

Mutta täytyy sanoa eduskunnassa kuitenkin, että me emme löytäneet valiokunnan prosessissa, tässä asiantuntijoiden keskustelussa... Siis asiantuntijalausunnat osoittavat, että tämän rajan tekeminen näin ei ole käytännössä helppoa, vaan tämä tulee kallistumaan siihen, että ei näytetä löytävän tällaisia ryhmiä, keneltä tämä hoito otettaisiin pois. Sen takia se on ihan täysin teoreettista, mitä me ajatellaan, minkälaista hoitoa täällä pitäisi rahoittaa ja minkälaista ei. Nyt hallitus esittää, että tehtäisiin rajausta, josta ei pystytäkään kertomaan, mikä se uusi rajausta on, ja se näkyy tässä meidän valiokunnan mietinnössä erinomaisella tavalla.

Miksi sosiaali- ja terveysvaliokunta kirjoittaa näin? Tämä on paljonpuhuvaa. Tässä sanotaan: ”Valiokunta korostaa, että ehdotettu sääntely jättää tilaa harkinnalle sen soveltamiseen liittyen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että terveydenhuoltolain 57 §:ssä tarkoitettu vastaava lääkäri, jonka tehtävänä on johtaa ja valvoa toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoitoa, ohjeistaa terveydenhuollon ammattihenkilöitä omalla hyvinvointialueellaan lain soveltamisen periaatteista ottaen samalla huomioon palvelujärjestelmälle aiheutuvat kustannukset, henkilöstöresurssin tarkoituksenmukaisen käytön sekä hallinnollisen taakan minimoinnin.” Epäselvissä tilanteissa pykälää on tulkittava hoitoa tarvitsevan kannalta myönteisesti, kuten myös esityksen perusteluissa oli jo todettu aikaisemmin.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Tämähän johtaa nyt siihen, että se valiokunnan kuultavien huoli siitä, että tämän todellisen ratkaisun tekee lääkäri eikä juristi, on tämän tekstin taustalla. Ei lääkäri arvioi juristin näkökulmasta tätä pykälää, vaan hän arvioi sitä, tarvitseeko tämä ihminen tätä hoitoa vai ei. Huoli oli se, että jos jokainen lääkäri tätä tässä maassa erikseen arvioi, niin olisiko järkevää, että olisi jotkut kansalliset periaatteet. No, niitä ei näytä olevan tulossa, mutta hyvinvointialueet sitten arvioivat itse, minkälaisia tapauksia hoidetaan. Tämähän on mennyt joillakin alueilla jopa siihen, että ihan päättäjiensä kesken on arvioitu, millä kriteereillä tätä välttämätöntä hoitoa annetaan, eli nimenomaan on arvioitu sitä, minkälainen on hallinnollinen taakka, onko järkevää ja onko tulkittavissa miten päin tämä asia.

Tämähän on repeämässä käsistä. Helsinki, Varsinais-Suomen hyvinvointialue sekä käsittäkseni Pirkanmaa ainakin ovat tekemässä tällaisen päätöksen, jos eivät ole tehneet. Kaksi ensimmäistä on jo tehnyt päätöksen. Ja kun me puhutaan nyt 3 000—4 000 ihmisestä, niin näistä merkittävä osa asuu täällä eteläisellä alueella. On varmaan ajan kysymys, milloin johtajalääkärit, johtavat ylilääkärit, tulevat tällä samalla viestillä, että he ottavat jonkun kannan siihen, keitä ja mitä suljetaan pois.

Haasteeksi tulee se, että tässä syntyy erikoinen hallinnollinen taakka. Tässä äskeisessä keskustelussa paasattiin hirveästi siitä, kuinka meillä on varaa tähän. Monet lausunnonantajat pitivät sitä suurena yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä. Pitääkö lääkärin työajasta kiireisen ensiavun järjestämisessä erottaa aika, jolloin hän pohtii ikään kuin juristin silmin, onko tämä nyt ilmeisen kohtuutonta vai kohtuutonta vain, onko vakavasti vaarantunut vai vaarantunut vain? Onko järkevää käyttää lääkärin työaika tämän arviointiin? Ja kuten valiokunta täällä kirjoittaa, niin viime kädessä tämän yksilökohtaisen harkinnan kautta vasta hoito voidaan evätä. Eli nimenomaan tämä mietintö lähtee siitä, että yksittäinen lääkäri lopulta kuitenkin ottaa kantaa siihen, voidaanko tämä hoito evätä. Eli he tekevät tätä.

Sen takia ammatti-ihmiset ovat kritisoineet sitä, että tämä ei ole ammattieettisesti kovin järkevää: valtavasti potilaita hoidettavana, jotkut selvittävät tuntikausia sitä, mahtaako tämän henkilön hoidon epääminen olla kohtuutonta vai ilmeisen kohtuutonta. Silloin monet hyvinvointialueet ovatkin tehneet jo päätöksen. Jos 560 000 euroa tässä säästetään ja siitä otettiin pois nyt sitten vielä nämä uudet rajaukset, jotka tehtiin täällä, että hoitoa ei voikaan evätä — esimerkiksi tässä mukana ovat jo valmiiksi nämä raskaana olevat naiset ja heidän hoitonsa, perustuslakivaliokunta otti tästä pois vammaiset ja käytännössä [Puhemies koputtaa] alaikäiset lapset olivat jo mukana sisällä — tästähän siis lähtee vielä satojatuhansia pois, koska tätä hoitoa ei näin pystytty rajaamaan. Se johtaa siihen tilanteeseen, että joudutaan pohtimaan myöskin hallinnollista taakkaa. Tämä on se vääryys. [Puhemies koputtaa]

Sanon vielä, puhemies, tähän loppuun sen, kun täällä monet sanovat, että on tämä käsittämätöntä, että hyvinvointialueella joudutaan tällaiset maksamaan, että sehän on Kansaneläkelaitos, [Puhemies koputtaa] jonka rahoista korvataan nämä menot. Enkä sano, että se olisi yhtään vähempää veronmaksajien rahaa, sitä se on kyllä, mutta kun täällä puhuttiin hyvinvointialueista, niin siinä erehdyttiin maksajasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

16.30 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén edelleen täällä puhui näistä mielikuvista edellisessä puheenvuorossa, siitä, minkälaisia mielikuvia tällä halutaan hallituksen osalta luoda. Ainoa mielikuva, minkä itse haluan luoda, on se, että Suomen terveyspalvelut kuuluvat suomalaisille ja laillisesti maassa oleville, ja siinä kaikki.

On aivan totta, että meidän sosiaali- ja terveyspalveluihin menee 27 miljardia tänäkin vuonna ja tämän esityksen tavoitellut säästöt ovat siitä vain pieni osa, mutta kaikki isotkin summat koostuvat pienistä puroista, niin että en sillä lailla vähättelisi tätä. Omasta mielestäni jokainen ylimääräinen tonni, mikä annetaan laittomasti maassa oleville, on kerta kaikkiaan liikaa. [Aki Lindénin välihuuto]

Kun täällä oli empatiasta puhetta, oliko vihreiden osalta, niin voin suoraan sanoa, että minun empatiani päättäjänä sykkii suomalaiselle veronmaksajalle. Koen, että olen vastuussa suomalaisen veronmaksajan rahoista. On aivan absurdi ajatus, että kansalaisten verorahoja laitetaan yhtään euroa laittomasti maassa olevien palveluihin, siis laittomasti maassa olevien palveluihin. [Aki Lindén: Koskeeko tämä myös kiireellisiä?] Suomen ei tarvitse olla minkäänlainen koko maailman sosiaalitoimisto. Näillä hyvinvointialueilla, mitkä ovat nyt sitten tehneet näitä päätöksiä, että he aikovat kuitenkin tästä laista huolimatta hoitaa näitä laittomasti maassa olevia, ilmeisesti nyt sitten rahaa riittääkin — kun tässä paljon puhutaan siitä, että hyvinvointialueilla ei ole riittävästi rahaa, niin näköjään näillä hyvinvointialueilla on.

Haluan muistuttaa siitä, että sosiaali- ja terveystieteiden painotti mietinnössään sitä, että jokaisen hyvinvointialueen on hoidettava ensisijaisesti oman maan kansalaiset ja laillisesti maassa olevat, ei näitä laittomasti maassa olevia. [Aki Lindén pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt edustaja Lindénillä on ilmeisesti niin painavaa sanottavaa, että olkaa hyvä, yksi minuutti.

16.32 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse nyt arvioi sitä painavuutta, mutta kuuntelin tarkkaan tässä keskustelussa äsken edustaja Sillanpään puheenvuoron. Te käsittelette kaksi eri kertaa siinä sitä teemaa, että jokainen euro maassa laittomasti oleskelevien terveydenhuoltoon on liikaa. Te ette tehnyt mitään eroa kiireellisen ja kiireettömän hoidon välillä. Eli ettekö olekaan nyt sitten tämän lakiesityksen kannalla, jossa käytetään käytännössä yksi miljoona euroa kiireelliseen hoitoon ja jonkun verran ehkä sen päälle vielä kiireettömään hoitoon? Tuon puheenvuoronne mukaan ei mitään, ei yhtään euroa pitäisi laittaa. Jos joku ihminen on täällä jostain syystä laittomasti maassa — mitä itse en kannata ja en halua mitään kannusteita hänelle antaa — ja jos sattuu jäämään tuolla liikenneonnettomuuteen ja vuotaa siinä kuiviin, niin onko se sitten niin, että ei mitään empatiaa, emme hoida, antaa siihen valua vain? Niinkö? Niinkö? [Anne Rintamäki: No ei!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.33 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, edustaja Lindénillä on hyvä tapa vääristää kaikki puheet. [Aki Lindén: Kuuntelin tarkkaan!] — Kyllä.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että miksi täällä edes on laittomasti maassa olevia ihmisiä. Heidän ei kuuluisi täällä ylipäänsäkään olla. Minun mielipiteeni on se, että laittomasti maassa olevien palveluihin ei pitäisi laittaa rahaa. Tämä hallituksen esityshän on kompromissi neljän puolueen välillä, ja siihen on tullut perustuslakivaliokunnan myötä näitä lievennyksiä. On aivan selvä myös itselleni, että jos minä kohtaisin jonkun onnettomuudessa olevan ihmisen, joka on täällä laittomasti, niin totta kai hänet nyt hoidetaan, niin kuin tässä esityksessäkin on sanottu, se on aivan selvä asia. Mutta on periaatteellinen kysymys, ajattelemmeko me, että täällä laittomasti maassa olevat ihmisetkin vain saavat kaikennäköisiä palveluja. Kyllä tätäkin täytyy tarkastella kriittisesti, kun meillä ovat julkisen talouden rahat näin tiukassa kuin ne tänä päivänä ovat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

16.35 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän yhteiskunnan lähtökohdan pitää olla se, että minkäänlaista lainvastaista tilaa ei tule edistää tai ylläpitää millään yhteiskunnan toimilla. Minä en ainakaan voi itse lainvalvojana, jota olen varsin pitkään tehnyt, ajatella mitenkään muulla tavalla kuin näin, koska jos me toimitaan toisin, se syö moraalin kaikilta muiltakin toimia lainmukaisesti, mikä onneksi suomalaisilla on varsin korkealla tasolla.

Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin väistämättä tulee mieleen, että ehkä helpointa olisikin pohtia juuri tästä näkökulmasta annettavaa terveydenhuoltoa. Olisiko ilmeisen kohtuutonta se, että annettaisiin vain hoitoa, joka turvaisi maasta poistamisen, mutta ei mitään muuta? Nimittäin kaikki muu hoito olisi ilmeisen kohtuullista olla antamatta, jos nyt ihan tarkalleen tulkitaan. Se on nimittäin se, mitä Suomen lainsäädäntö edellyttää. Jos olet laittomasti maassa, niin ensisijainen yhteiskunnan tehtävä on poistaa maasta laittomasti maassa olevat. Kaikki muu on toissijaista. Jos se terveydenhuolto on sellaista, joka ei tue tätä tavoitetta, niin se pitäisi jättää antamatta. Se on se lähtökohta, mihin tulisi kaikin keinoin pyrkiä, ei mihinkään muualle.

Jos puhutaan kustannuksista, niin jos meillä on arviolta 3 000—4 000 laittomasti maassa olevaa, niin väistämättä he nykyisellään varsinkin oleskelun pitkittyessä käyttävät terveydenhuollon kustannuksia. Minä en henkilökohtaisesti luota tilastoon, siihen, että se on vaikka yksi miljoona. Varmuudella ei ole. Kaikki alueet eivät edes kirjaa laittomasti maassa olevia, sekin on fakta. Tiedän itsekin alueen, joka ei varmuudella kirjaa laittomasti maassa olevia eikä pysty antamaan minkäänlaista kustannusarviota siitä, mitä heihin on rahaa mennyt. En sano, että se on välinpitämätön tai pieni summa, vaikka ei kokonaisuudessaan ole iso summa, mutta moraalisesti se on äärimmäisen tärkeä summa, koska meidän pitää pystyä osoittamaan tässä tilanteessa... Tekin kyselytunnista toiseen huudatte, että suomalaiset eivät saa palveluita eivätkä pääse lääkäriin, sitten tässä kohtaa pitää kuitenkin kynsin ja hampain pitää kiinni niistä, joiden kohdalla yhteiskunnan ainut tehtävä on poistaa maasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun puhumme laittomasti maassa oleskelevien terveystalouksista, täällä salissa keskustelu menee kovasti niihin

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

yksityiskohtiin ja valiokunnissa vastaan tullessiin haasteisiin. Ymmärrän sen, mutta kyllä minua kiinnostaa erityisesti, ja varmasti Suomen kansalaisia kiinnostaa erityisesti, se periaatteellisempi puoli tässä keskustelussa, se, mikä tätä maata oikein vaivaa ja mikä täällä oikein mättää, jos me emme alkujaankaan pääse sellaisesta ongelmasta eroon kuin laittomasti maahan tuleminen tai laitton maassa oleskelu sen tulemisen jälkeen.

Mikä siinä mättää, että vaikka eduskunta onnistuisi säätämään lainsäädäntöä, jolla rajataan näitä palveluita, niin sitten kuitenkin kunnat ja hyvinvointialueet edelleen tarjoavat niitä? Mikä siinä mättää, kun täällä käydään tätä keskustelua laittomasti maassa oleskelevien palveluista, joihin käytetään meidän Suomen, suomalaisten, laillisesti täällä olevien verovarjoja? Mikä siinä mättää, kun käydään keskustelua siitä, onko tämä täysin tarpeellista, ja voitaisiinko tästäkin tinkiä, kun itse asiassa ihan kaikille hallinnonaloille kohdistuu tällä hetkellä säästöjen ja tehostamisen tarpeita?

No, se erimielisyys kuuluu tietysti politiikkaan, mutta kyllä ihmettelen myös aiempaa puheenvuoroa, jonka käytti vihreiden edustaja Krista Mikkonen. Ensinnäkin hän väärin siteerasi Riikka Purran lausuntoa. Mikkonen totesi, että Purra olisi sanonut: ”Empatia ei kuulu politiikkaan.” Purra ei ole sanonut, että empatia ei kuulu politiikkaan. Hän on todennut, että empatia ei ole ohjenuora politiikalle, sen ei tule olla politiikan ohjenuora. Tässä samaisessa haastattelussa, jonka Purra antoi, hän totesi, että empatia, moraali ovatkin olennainen osa hänen ajatteluaan. Hän pohti niitä kauan ennen kuin hänestä tuli poliitikko. Hän totesi suoraan näin, eli Purran mukaan on niin, että kun kansainvälisille järjestöille ja valtioille määritellään moraalisen toiminnan sääntöjä, kyse on täysin poliittisista rakenteista ja narratiiveista. Mutta hyvin samankaltaisesti ajattelee Purra itse. Empatia ei hänen mukaansa sovi politiikan ohjenuoraksi. Hän täydensi tätä lausuntoaan seuraavasti: ”Empatia on olennaista ihmisten välillä.” Kuulostaako se siltä, mitä edustaja Krista Mikkonen täällä salissa totesi, että empatia ei kuuluisi politiikkaan? Tietysti se kuuluu, tietysti se kuuluu ihmisten välille, tietysti se kuuluu politiikkaan, mutta meidän on mietittävä, kuinka vahvasti me teemme politiikkaa empatia edellä, pelkästään empatia edellä järjen kustannuksella, realismin kustannuksella, idealismia.

Luen teille nyt sitaatin, mikä voi kiinnostaa myös vasemmalla. Arvatkaa, kuka tämän on sanonut hiljattain. ”Vasemmistopiireissä kuulee tuon tuosta, että on aika luopua länsimaisen ajattelun binäärisistä jaoista ja siirtyä korostamaan tunteita järjen kustannuksella, kun aikaisemmin tehtiin päinvastoin.” Lausuiiko näin Riikka Purra? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Ei, ei lausunut myöskään tavalla, jonka Krista Mikkonen täällä esitti. Näin lausui vasemmistoliiton edustaja Anna Kontula. Ja hän jatkoi: ”Kun tehdään päätöksiä miljoonien ihmisten puolesta, empatia on kelvoton työväline. Se johtaa väistämättä harhaan.” Näin totesi edustaja Anna Kontula. Minä en usko, että edustaja Anna Kontula on sanonut näitä lausuntojaan tarkoittaen, että empatia ei sopisi lainkaan politiikkaan ja että päätökset pitäisi tehdä epäempaattisesti. Hän on huomannut sen saman ilmiön kuin itse asiassa monet tutkijat maailmalla ja Suomessa: Empatia on aika petollista. Se on hyvin tunnevaltaista, ja me ihmiset koemme keskimäärin empatiaa enemmän omaa lähipiiriämme kohtaan, omia läheisimpiä ihmisiä, samankaltaisia ihmisiä kohtaan. Empatia ei yleensä jakaudu kovin tasapuolisesti. On vaikea tuntea yhtä paljon empatiaa omaa perheenjäsentä kuin esimerkiksi tuhansien kilometrien päässä asustelevaa ihmistä kohtaan. Joku voi väittää, että kykenee kokemaan empatiaa täysin tasapuolisesti ja samanarvoisesti kaikkia maailman ihmisiä kohtaan, mutta noin tutkimusten valossa tälle ei

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

kovin paljon näyttöä ole. Sen takia on ihan tervettä, että tässä eduskunnassa pohditaan myös empatian roolia päätöksenteossa.

Me voimme kuvitella olevamme kovinkin empaattisia kaikkia maailman kansoja kohtaan, sallia heidän tulonsa tänne, sallia heidän jäämisensä tänne, tarjota heille kaikki palvelut, mutta sanotaan, että kovinkaan monen suomalaisen empatiakäsitykseen ei välttämättä mahdu se, jos se tehdään omien läheisten kustannuksella. Se kustannus voi olla tällä hetkellä pieni, jos puhutaan vaikkapa näistä laittomasti maassa oleskelevista ja heidän palveluistaan, joiden kustannukset lasketaan ehkä miljoonissa, mutta sitten kun aletaankin puhumaan sellaisista ilmiöistä, että täällä asustelee ihmisiä, joille me olemme jostain syystä tarjonneet laajat sosiaalietuudet, vaikka he eivät ole esimerkiksi edes Suomen kansalaisia tai käy töissä, niin me olemme niin kovin empaattisia, että suomalaisten verorahoilla tarjotaan palveluita, etuuksia ihmisille, jotka eivät ole koskaan kontribuoineet tähän yhteiskuntaan yhtään mitään. Voi sitä kaikesti pitää empaattisena. Mutta samaan aikaan mietin, että kun tässäkin hallituksessa on tehty aika vaikeita päätöksiä paitsi sosiaali- ja terveydenhuollon saralla myös koulutuksen saralla lukuisissa ihmisten palveluissa, niin kokisin ainakin itse, että olisi ollut huomattavasti empaattisempaa, jos olisimme pystyneet säästämään toissijaisista kohteista paitsi tänä hallituskautena enemmän kuin nyt on tehty ja erityisesti edellisinä hallituskausina, kun mihinkään niihin keskeisiin perussuomalaisten osoittamiin ongelmakohtiin ei puututtu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.44 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän varsinaisen puheenvuoroni siinä vaiheessa, kun edustaja Antikainen oli käyttänyt oman puheenvuoronsa, ja haluan nyt tavallaan vastata hänelle, vaikka hän ei ole nyt tässä salissa.

Ensimmäisenä totean, että en minä eikä myös ryhmämme kannata mitään kannusteita laittomuuteen. Se on aivan selvä asia. Henkilökohtaisesti voin sanoa, kun ryhdymme maahanmuutosta puhumaan, että lukeudun varmasti ryhmässämme aika tiukan maahanmuuttopolitiikan kannattajiin — siitä on lukemattomia haastattelunäytteitä olemassa eri tiedotusvälineissä — mutta nyt asian ydin on se, kuinka pitkälle voi ja on edes järkevää yrittää valjastaa terveydenhuollon käytäntöjä jollakin tavalla maahanmuuttopolitiikan välineeksi. Sehän täällä suoraan sanottiin, että se on tämän lakiesityksen tarkoitus, tai sanotaan sen alkuperäinen tarkoitus, joka sittemmin vesittyi tämän käsittelyn aikana siinä mielessä, että tultiin niin lähelle nyt voimassa olevaa lainsäädäntöä, että mitään todellisia eroja tässä emme pysty löytämäänkaan. Eli tässähän ongelma on se, että kukaan ei ole... Paitsi valitettavasti kuulin salissa äsken sellaisia puheenvuoroja — mutta ne menkööt niitä käyttäneiden henkilöiden osalta sen piikkiin, että he itsekkin totesivat, että henkilökohtaisesti olemme sitä mieltä — että yhtään euroa ei pitäisi laittaa.

Yleisesti hyväksytty ajattelutapa on terveydenhuollon piirissä se, että me autamme aina äkillisesti sairastunutta ihmistä. Jos joku lyö kirveellä jalkaan, niin me emme kysy, missä ne passit ja paperit ovat, vaan me autamme, annamme sen ensiavun ja hoidamme. Sehän ei ole ollut tässä keskustelussa ollenkaan mukana. Kaikki ovat pitäneet itsestään selvänä, että se kiireellinen hoito eli tällainen päivystysluontoinen, akuutti hoito annetaan. Se on sitä lääketieteestä tulevaa yleistä lääketieteen etiikkaa. Me kuulimme Lääkäriliiton lausunnon

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

tästä asiasta, me kuulumme HUSin lausunnon. Siellä ylilääkärit totesivat, että tämä on itsestäänselvää.

Sitten se ongelma-alue tuli siinä, että kun rupeamme puhumaan tästä kiireettömästä hoidosta ja käytämme käsitteitä ”välttämätön” kiireetön hoito, niin kuin käytettiin jo edellisessä lainsäädännössä, ja nyt sitten sen perään tulee vähän niin kuin lisäselitteitä, eli epäminen olisi ”ilmeisen kohtuutonta” ja tämänkaltaisia selittelyjä, niin onko meillä kiireetön hoito välttämätöntä ja ei-välttämätöntä. Lääkärिताustalla itse saatan kuvitella, että ei tekonivelten hoito, ei hampaiden oikominen, eivät monet muutkaan tällaiset asiat, jotka aidosti ovat kiireettömiä, kuulu millään lailla tämän keskustelun piiriin. Sitten voi olla tapauksia, joissa nyt ei ole suoraan kysymys ihan siitä, että on niin sanotusti verta vuotava haava, vaan on esimerkiksi joku tietty infektio, jonka hoitamatta jättäminen saattaa johtaa todella pahentuneisiin tilanteisiin ja entistä huonompiin ja vaativampiin asioihin. — Anteeksi, tämä puheenvuoroni meni yli kolmen minuutin. Tulen jatkamaan, jos sopii. [Puhemies: Olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen asia, mihin vielä haluaisin tässä puuttua, on keskustelu näistä kustannuksista. Ei ole hyvän tavan mukaista haastaa kollegoita sillä tavalla, mikä tulisi tavallaan mieleeni, että lyödäänkö vetoa jostakin asiasta tai tehdäänkö jotain tämmöistä, mutta uskallan väittää, että kun me kahden vuoden päästä seuraamme niitä kustannuksia, joita on aiheutunut tästä laista, niin me näemme vähintään ihan samansuuruiset kustannukset kuin mitä on tullut aikaisemminkin. Siihen viittaa tietenkin ihan tämä mietintökin.

Täällä valiokunnan mietinnössähän suoraan sanotaan mielenkiintoisesti näin: ”Voimassa olevan lainsäädännön perusteella maksetuista korvauksista ei ole myöskään eroteltavissa tietoa siitä, mitkä kustannukset kohdistuvat laittomasti maassa oleskeleviin tai mikä osa henkilölle annetusta hoidosta on kiireellistä tai mikä kiireetöntä välttämätöntä hoitoa.” Tämä on aika mielenkiintoista. Me puhumme kustannuksista, mutta tässä mietinnössä suoraan sanotaan, että ei pystytä edes erottamaan sitä laittomasti maassa olevien osuutta.

Mistä heidät pitäisi erottaa? No siitä, niin kuin heti tämän keskustelun alussa sanoin, että me unohdamme nyt, että tähän lakiin kuuluu kaksi muutakin momenttia, jotka eivät koske laittomasti maassa olevia, että tämän nyt voimassa olevan lain ja nyt muutetun lainkin pohjalla on kaksi muuta ryhmää, joille annetaan hoitoa tämän lain perusteella ja jotka eivät ole tässä kategoriassa laittomasti maassa oleva. Nyt ei pystytä erottamaan tämän lain sisällä näitä eri ryhmiä tässä talousseurannassa eikä myöskään tätä kiireellisyys—kiireettömyys-perustetta. Sen takia olen aivan varma siitä, että suunnilleen se yksi miljoona, mitä hyvinvointialueet ovat Kelalta pyytäneet vuonna 24, tulee olemaan sama vuonna 26. Eli tällä ei ole niitä taloudellisia säästövaikutuksia, mutta ollaanpahan saatu aika räväkkä keskustelu tästä aihepiiristä aikaiseksi.

En tiedä sitten, mikä sen anti loppujen lopuksi on, koska oman tulkintani mukaan käytännön vaikutuksiltaan sama tilanne tulee jatkumaan, mikä meillä tälläkin hetkellä on. Mutta varmasti tässä sitten eri puolueet pääsevät profiloitumaan omaan kannattajakuntaansa ja kertomaan, että nyt tehtiin merkittäviä kiristyksiä, ja toiset pääsevät sanomaan jotain muuta sitten. Tässä mielessä olen tästä asiasta pikkuisen huolestunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

16.50 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Tärkein tavoitehan tälle koko salille pitää olla se, että tässä maassa on mahdollisimman vähän laittomasti maassa olevia ihmisiä. Se tapahtuu parhaiten sillä, että ensinnäkin meidän maahanmuuttopolitiikka muutetaan sellaiseksi, että kannusteet tulla tänne häviävät. Joskin hyvin epäselvin perustein haetaan vaikka humanitääristä väylää pitkin vailla oikeasti humanitääristä hätää, niin näitä kannusteita puretaan tämän hallituksen toimesta koko ajan. Maahanmuuttopolitiikka on muutenkin laajassa remontissa, jossa pyritään nimenomaan poistamaan niitä kannusteita saapua Suomeen väärin perustein, ja tämä on tietysti yksi osa sitä. Tarvittaessa lakeja voidaan muuttaa tulevaisuudessa, jos näyttää siltä, että ei ole tehty tarpeeksi toimia.

Mutta tämä esitys on osa sitä laajempaa kokonaisuutta, jossa suomalainen maahanmuuttopolitiikka kokee totaalisen suunnanmuutoksen eli sen, että tähän maahan ei tule enää turvapaikanhakijoita. Se on positiivinen kehitys, ja näillä esityksillä sitä viedään eteenpäin. Henkilökohtaisesti ajattelen, kuten puolueenikin ajattelee, ettei suomalaisten veronmaksajien tehtävä ole kustantaa tässä maassa laittomasti maassa olevien ihmisten palveluita. Kuitenkin nähdäkseni sellainen kompromissi voidaan tehdä, että lentolippuun annetaan rahat ja tarjotaan heille mahdollisuus palata takaisin omaan kotimaahansa. Sen pitää olla maahanmuuttopolitiikan keskiössä, mitä tulee laittomasti tässä maassa oleviin ihmisiin. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.52 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Olen varmaan jo neljään kertaan sanonut, mutta koska edustaja Bergbom ei ole ollut siinä vaiheessa salissa, niin joudun sanomaan vielä kerran, että ei tällä nyt käsittelyssä olevalla lailla vaikuteta millään tavalla tähän asiaan, mistä te äsken puhuitte. Meillä jatkuu nykyinen tilanne, ja väitän, että ei kukaan ole Suomeen tullut laittomasti oleilemaan saadakseen täällä kiireellistä sairaanhoitoa, joutuakseen tapaturmaan ja päästäkseen sen ansiosta hoitoon, saadakseen sydänkohtauksen, päästäkseen sen takia hoitoon. Ei kukaan sen takia tule tänne Suomeen. Mitään tekoniveliä taikka plastiikkakirurgiaa taikka hienoja hammashoitoja ei ole aikaisemminkaan annettu eikä tulla jatkossakaan antamaan. Tämä on nyt suurta bluffaamista, että tässä olisi kyseessä laki, jolla nyt merkittävästi vaikutetaan näihin kannusteisiin. Jos niitä kannusteita on, niin ne ovat joitain ihan muita, ja luulen, että aika rakentavasti pystyisimme keskustelemaan niiden poistamisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.53 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! En tietääkseni edellisessä puheenvuorossani väittänyt, että olisi jokin erityinen kannuste tulla Suomeen saamaan sydänkohtaus, mitä tulee laittomasti maassa oleviin ihmisiin. [Aki Lindén: No, niitähän tässä hoidetaan!] Jos olisitte myös kuunnellut puheenvuoroni, niin taisin todeta siinä siten, että mikäli näyttää siltä, että esitykseen on jäänyt joitain aukkoja, niin tarvittaessa esityksiä voidaan aina tulevaisuudessa sitten muuttaa. Seuraava hallitus voi tuoda uuden lakiesityksen, jolla kiristetään entisestään laittomasti maassa olevien terveyspalveluita Suomessa.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Ja kuten omassa puheenvuorossani totesin, niin kyllähän meidän pitää mennä siihen maahanmuuttopolitiikkaan yleisesti kiinni. Nyt tässä hoidetaan vähän niin kuin seurauksia, mutta meidän pitää niihin syy-yhteyksiin puuttua, eli toisin sanoen kiristetään ylipäättänsä mahdollisuutta hakea humanitääristä suojelua Suomesta, vähennetään niitä vetovoimatekijöitä, joiden perässä Suomeen tullaan. Esimerkiksi sosiaaliturva on yksi sellainen tekijä, joka Suomessa kyllä varmasti houkuttelee turvapaikanhakijoita, kun he valitsevat esimerkiksi sen väliltä, lähdetäänkö Viroon vai Suomeen. Onhan se nyt päivänselvää kaikille, että Suomi on huomattavasti houkuttelevampi.

Mutta on myös positiivista kehitystä tapahtumassa. Laittomasti maassa olevien määrää itse asiassa vähenee. Kuten olette huomanneet, poliisilta on tullut tietoa, että laittomasti maassa olevien palautukset ovat tehostuneet. Eli niissä nähdään hyvää nousua, ja osatekijä on tietenkin hallituksen maahanmuuttopolitiikan muutos, jota on viety määrätietoisesti läpi.

Mutta siihen on kyllä sanottava, kun puhutaan näistä vetovoimatekijöistä ja muista lainsäädännöllisistä muutoksista, mitä tässä salissa on tehty, että ellen nyt ihan väärin muista, niin onko niin, että SDP on itse asiassa äänestänyt käytännössä jokaista vastaan täällä salissa. — Eikös näin ollut? [Joakim Vigelius: Näin on!] — Näin on. Mitä tulee esimerkiksi laittomasti maassa olevien palauttamiseen ja turvapaikkajärjestelmän väärinkäytöksiin esimerkiksi siten, että tulet ensin hakemaan Suomesta turvapaikkaa ja sen jälkeen vaihdat väylää työperäiselle, niin tämä muutettiin, niin että tällainen ei jatkossa enää ole mahdollista. Muistaakseni te äänestitte sitäkin vastaan. Eli säännönmukaisesti olette äänestäneet jokaista sellaista kiristystä vastaan, joka vähentää humanitääristä maahanmuuttoa Suomeen, joka vähentää maahanmuuton kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle ja suomalaisille veronmaksajille. Että mikäli haluatte laajentaa keskustelun koskemaan laajemmin maahanmuuttopolitiikkaa, niin olemme erittäin valmiita kyllä käymään sitä, mutta näyttönne siitä, että olisitte valmiina puuttumaan maahanmuuttopolitiikan laajempiin ongelmiin, ovat hyvin vähäiset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.55 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ajattelin, etten ota enää puheenvuoroa, mutta on pakko vastata edustaja Lindénille.

On varmasti totta, että Suomeen ei tulla saamaan sydänkohtauksia. Uskallan väittää, että kukaan ei laskelmoi tuolla kehittyvissä maissa, että Suomi on hyvä maa saada sydänkohtauksia. Voi toki olla joitain muita sairauksia, joita laskelmoidaan siten, että niiden hoito tulee Suomessa huomattavasti paljon helpommaksi ja edullisemmaksi tälle ihmiselle kuin jäädä esimerkiksi kotimaahan, jossa niitä palveluita ei välttämättä ensinkään ole tai niihin ei ole varaa.

Mutta kyllä minä merkittävämpänä näen sen, että jos tänne on tultu ja tänne on jääty, niin millaisia kannustimia ihmisellä on keinolla millä hyvänsä jäädä Suomeen. Se ei ole välttämättä se suurin ajuri, että täällä saa jotakin terveystalveta, kiireellistä tai kiireetöntä, mutta kyllä se on yksi osa siinä kokonaisuudessa, kun ihminen arvioi esimerkiksi sitä, kannattaako hänen millään tavalla edistää sitä omaa paluutaan esimerkiksi Irakiin tai Syyriaan, kannattaako ihmisen tehdä pienintäkään elettä sen eteen, että hänet palautettaisiin lähtömaahansa, jossa hänellä ei ole varoja, jossa hänellä ei ole palveluita, jossa hänellä ei ole hoitoa ja jossa elämä voi olla muutenkin hieman kurjempaa mutta jonne

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

ihmisen on siitä huolimatta palattava, koska poistamispäätös on tehty, koska lupaa olla Suomessa ei ole. Mitä enemmän me olemme luoneet kannustimia ihmiselle jäädä tänne, sitä todennäköisemmin he jäävät tänne. Uskoisin, että tämä päättelyketju on melko aukoton. No, joka tapauksessa.

Sitten me voimme puhua siitä, millaisia kannustimia on luotu. Olen iloinen kuullessani, että edustaja Lindén on valmis purkamaan näitä kannustimia. Jos siinä ei tämän esityksen kohdalla olla onnistuttu, niin ei hätää. Tältä hallitukselta on tullut tähän mennessä yli tusina maahanmuuton kiristystä. Osa koskee nimenomaan turvapaikanhakijoita ja tilanteita, joissa joudutaan poistamaan laittomasti maahan jääviä henkilöitä, esimerkiksi säilöönoton helpottaminen, karkotuspäätösten toimeenpanon, täytäntöönpanon helpottaminen. Ja mitä laskeskelin tässä hiljattain, niin te sosiaalidemokraateissa ja myös te, edustaja Lindén, olette äänestäneet aika johdonmukaisesti liki jokaista näitä vastaan tässä salissa. Siis olette olleet luomassa, ylläpitämässä kannusteita sekä maahanmuuttajille jäädä Suomeen että sitten myös tällaisille maahanmuuttajille, joiden pitäisi poistua Suomesta, että he jäisivät Suomeen edelleen, tai tehneet siitä ainakin vaikeampaa meidän viranomaisillemme.

Mutta siitä huolimatta, että äänestyskäytös on ollut tällaista tähän asti — meiltä on tulossa vielä hyviä esityksiä — toivon, että saamme niille tuen tulevissa äänestyksissä esimerkiksi karkotusten helpottamisen suhteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.58 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Lyhyesti totean edustaja Lindénille vielä sen, että THL:hän lausunnossaan sanoi, että ei ole tietoa siitä, että nämä Suomen terveyspalvelut toimisivat kannustimena tulla tänne laittomasti, mutta samaisessa lausunnossa he totesivat, että ei voida myöskään todistaa sitä, että eikö tämä voisi olla kannustinvaikutustekijä. Tämä on hyvä muistaa, että ei tästä asiasta ole tarkempaa tietoa tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.59 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Ihan rakentavasti tähän viimeiseen asiaan haluaisin sanoa, että kun tuossa itäisessä naapurissa Pietarin alueella oli erittäin merkittävä multiresistentti tuberkuloosiepidemia 10—15 vuotta sitten, kun raja oli auki — multiresistentti tarkoittaa, että eivät tehoa mitkään hoidot siihen — niin olen ollut kovasti sitä mieltä, että meillä ei tulisi sellaista tilannetta, ja näen itse asiassa ihan aitona ongelmana sen, jos meillä olisi se tilanne, että esimerkiksi tuommoinen 20 000 euroa maksava hoito tai joku muu olisi täällä tuosta vaan kaikkien saatavilla ja ihmisiä tulisi sieltä sitten kymmenintuhansin tai jopa suuremmin määrin, mikä olisi ihan erilainen riski kuin mistä me nyt tässä puhumme. Tiedostan tämän ongelman ja tällaiset riskit ja uhat, mutta olen nyt korostanut sitä, että tämä lakiesitys tässä ei millään lailla muuta sitä esitystä, joka käytännössä vuoden 23 alusta on ollut voimassa. Sen olen tänään jo riittävän moneen kertaan todennut ja omasta mielestäni myös todistanut.

Nyt kun on annettu ymmärtää, että tällä jollakin tavalla nyt syödään suomalaisilta pois niitä rahoja, jotka on tarkoitettu suomalaisten terveydenhuoltoon, niin millähän enemmistöllä me otimme 126 miljoonaa euroa pois hoitotakuusta, joka käytännössä romahdutti meillä terveyskeskuksiin pääsyn, niin kuin asiantuntijaprofessorit ovat

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

todenneet? Tai tällä hetkellä olemme ottamassa 50 miljoonaa vanhustenhuollosta tai kymmenen miljoonaa sieltä koulujen terveystarkastuksesta. Tässä nyt on ihan turha yrittää mennä tämän lain taakse sillä tavalla, että tämä olisi joku sellainen, joka syö nyt näitä suomalaisten terveydenhuoltoeuroja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.01 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Korjaan nyt edustaja Lindénin kuvitelmaa siitä, että tällä puolella salia kuviteltaisiin, että laittomasti maassa oleskelevien terveyspalvelut olisivat valtiontalouden suurimpia yksittäisiä menoeriä. Näin ei ole, eikä kukaan tällä puolella salia näin uskokaan. Kyse on siitä, että kun meillä on niinkin itsestään selvä säästökohde — tai jonka pitäisi olla melko itsestään selvä säästökohde — niin edes siihen säästöjen toteuttaminen ja mahdollistaminen tuntuu Suomen kaltaisessa valtiossa sekä meidän poliittisen järjestelmämme ja tämän eduskunnan voimasuhteiden vuoksi että myös meidän lainsäädännön ja perustuslain tulkintojen vuoksi... Se on ongelma, ja se on ongelma, mistä toivoisin itse laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.

Jos meidän on vaikea rajata palveluita pois edes ihmisiltä, jotka ovat laittomasti maassa, miten me voitaisiin olla valmiita edes käymään keskustelua siitä, että erilaisia etuisuuksia ja tukia voitaisiin rajata ihan vain ei- Suomen kansalaisilta pois? Siis niin tehdään isossa osassa maailman maita, myös Euroopan maita. Ei meillä ole kaikissa Euroopan maissa tai maailman maissa samanlaiset tukiverkostot, palvelut ja etuudet kansalaisille ja ei-kansalaisille. Siihen me tarvitaan yhteiskunnallista keskustelua, onko meillä varaa yhteiskuntana ylläpitää tällaisia tukiverkostoja ja palveluita ihan kaikille, olit maassa sitten kansalaisena, ei-kansalaisena mutta luvallisesti tai sitten täysin luvatta.

Tällaiset keskustelut tulevat kyllä eteen. Ne ovat nyt jo eduskunnassa käynnissä. Voi olla niin, että niissä ei tämän vaalikauden aikana edetä kovin pitkälle, mutta kuten on eilisessä velkajarrukestutelussa huomattu, tulevillakin hallituskausilla tulee olemaan edessään aika isoja säästöjä, tehostamistoimenpiteitä, nipistyksiä ja indeksijäädytyksiä. Se tulee ehkä virittelemään sitten, oli hallitus vasemmalta, oikealta, keskeltä tai jokin sekoitus näitä, keskustelua siitä, mitä palveluita rajataan, mitä tehtäviä rajataan ja mitä etuisuuksia rajataan ja millä perusteella. Itse näkisin, että yksi kohde voisi olla se, ja tulisi olla se, että laittomasti maassa oleskelevien palveluita rajataan, heidän epäsuoria tukiaan esimerkiksi järjestökentän kautta rajataan ja tätä oleskelua mahdollistavat palvelut, toimet ja avunanto pyrittäisiin rajaamaan, ja sitten luodaan kannustimet ihmiselle poistua maasta, vaikka sitten viranomaisten avustuksella. Näitä toimia Suomessa tullaan tarvitsemaan, ja toivon, että tämä hallitus pystyy vielä loppukauden edistämään sitä ja tulevat hallituksetkin ottavat sen sitten asialistalleen, oli siellä edustaja Lindén tai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.04 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä, että edustaja Vigelius haluaa laajentaa tämän keskustelun nyt laajempiin sfääreihin, mutta minä olen koko ajan korostanut, että tällä lakiesityksellä tai mietinnöllä, joka nyt meillä on käsittelyssä, ei aikaansaada yhden ainoan euron säästöä näihin mainitsemiinne asioihin, ei kerta kaikkiaan. Se on ihan selvästi nähtävissä tästä laista. Niin kuin siteerasin äsken tuolta edestä, siellä jopa suoraan sanotaan, että ei pystytä edes erottamaan sitä, mitkä ovat niitten

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

laittomasti maassa olleiden hoitokustannukset, niistä muista ryhmistä, joita tämä laki myös käsittää, jotka on mainittu siinä 2 ja 3 momentissa. Eli tällä lailla ei nyt aikaansaada niitä säästöjä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.05 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Keskustelua siitä, tuleeko joku Suomeen siksi, että saisi hoitoa johonkin sairauteen, on sinänsä kyllä aiheellista käydä. Minä vakaasti uskon, että sellaisiakin tilanteita on. Jos miettii henkilöä, joka on pitkäaikaissairas ja sairastaa sellaista sairautta, johon kotimaassaan ei saa hoitoa, ja tietää, että se Suomessa hoidetaan, koska pitkäaikaisesti hoitamattomana, jos näin käy, se johtaa vaikkapa kuolemaan, niin kyllä minä uskon, että ihmisellä on kuitenkin vietti selviytyä ja hän pyrkii hakeutumaan hoitoon sinne, mistä hoitoa saa. Siinä mielessä jos me annetaan sellainen signaali, että kaikissa tilanteissa Suomessa tämän tyyppiset sairaudet hoidetaan, ja meillä on jo suurehko joukko, tuhansia ihmisiä täällä, jotka laittomasti ovat, ilman että me kyetään yhteiskunnallisesti tekemään heille mitään, niin kyllä me ollaan isoissa ongelmissa, jotka ikään kuin ilmiönä ruokkivat itseänsä. Varmasti voidaan kysyä, olisiko empatian kannalta sitten oikeutettua estää tällaisia ihmisiä tulemasta tai estää heidän hoidon saaminen, mutta jos ikään kuin avataan se portti, että täällä tullaan hoitamaan ne maailman ihmiset, jotka omassa maassaan eivät hoitoa saa, mikä johtaa kuolemaan, niin kyllä me olemme tilanteen edessä, josta meillä ei ole paluuta.

Se, mitä haluaisin vielä kysyä edustaja Lindéniltä, on se, että kun te nyt kerrotte ja väitätte, että tällä lailla ei ole mitään vaikutusta nykytilanteeseen, niin oletteko te itse tähän nykytilanteeseen siis tyytyväisiä. Onko tämä hyvä tilanne laittomien maassa olijoiden osalta, niin että tälle ei tarvitse tehdä mitään ja tämän voi ihan huoletta hyväksyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

17.07 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt korjata sen verran, että kyllä tällä lailla saataisiin säästöjä, jos lakia noudatettaisiin. Mutta nythän me ollaan kuultu, että tietyt hyvinvointialueet ovat päättäneet olla noudattamatta tätä lakia heidän oman päätäntävaltansa puitteissa, minkä seurauksena nämä säästöt saattavat jäädä hyvinkin paljon pienemmiksi siitä, mitä alun perin on arvioitu. Ilmeisesti tosiaan, niin kuin aikaisemmin jo sanoin, näillä hyvinvointialueilla rahaa tuntuu riittävän. Toki siellä alueilla ovat päätösvallassa enemmistönä jotkut muut kuin perussuomalaiset, enemmänkin ehkä vasemmistoon kallellaan olevia puolueita, joilla sitä rahaa tuntuu riittävän aina monen näköisiin asioihin. Tämä on käsittämätön juttu, että päätetään siltikin vastoin lakia tarjota näitä palveluita edelleen laajemmin kuin tämän lain puitteissa sallittaisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.08 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En olisi enää ottanut puheenvuoroa, mutta kun esitettiin suora kysymys edustaja Lehtisen toimesta, niin onhan siihen vastattava: En edes tarkoittanut sitä, mitä edustaja Sillanpää äsken sanoi, että jotkut alueet ovat päättäneet jatkaa tällaisen hoidon antamista, vaan yksinkertaisesti sitä, että tällä lailla ei nykyistä käytäntöä rajata yhdenkään potilastapauksen osalta enempää kuin mitä jo nyt on aiemmin

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

rajattu. Eli ei meillä nytkään hoideta kaikkia mahdollisia sairauksia. Se on täällä tavattoman moneen kertaan todettu, ja tällä lailla ei siihen tule yhtään lisää rajausta. Täällä on oikein erikseen korostettu naiset, lapset, vammaiset ja yksilöllisen tarpeen perusteella välttämätön kiireetön hoito. Aivan niin kuin siteeraamissani kolme vuotta sitten säädetyin lain 56 a §:n perusteluissa sanottiin. Tämä oli se, mitä tarkoitin.

Toistan vielä sen, että katsotaan kahden vuoden päästä, olemme täällä salissa tai emme, mutta voidaan varmaan saada se informaatio. Väitän, että ihan yhtä paljon tulee rahaa menemään näihin hoitoihin kuin tälläkin hetkellä menee.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 50/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 18/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kaikki me tiedämme, että arjen valinnat vaikuttavat terveyteemme, usein juuri ne pienet valinnat, kuten se, valitsemmeko hissin sijaan portaat ja mitä juomme janoamme. Nyt käsiteltävä virvoitusjuomaveron uudistus on harkittu tätä silmällä pitäen.

Tässä esityksessä virvoitusjuomavero porrastetaan kuuteen luokkaan juoman sokeripitoisuuden mukaan. Mitä enemmän sokeria, sitä enemmän veroa. Tämä on selvästi viesti. Me Suomessa tarvitsemme terveellisten elämäntapojen kurinpalautuksen.

Arvoisa puhemies! Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi makeimmat virvoitusjuomat maksavat jatkossa enemmän, kun taas vähemmän sokeria sisältävät tuotteet nousevat hinnaltaan maltillisemmin. Mutta esitys sisältää muitakin yksityiskohtia. Jatkossa vero ulottuisi myös yli viiden litran myyntipakkauksiin ja kiinteisiin juomaineiksiin, jotta porsaanreiät saadaan tukittua. Samoin kasvipohjaisissa juomissa rajattaisiin verovapaus vain niihin, joissa on riittävästi kalsiumia, jotta terveyttä tukevat vaihtoehdot säilyvät edullisempina. Tämä ei ole siis pelkkää verotekniikkaa, vaan keino ohjata kulutusta terveellisempiin valintoihin ja varmistaa, että verotus kohtelee kaikkia tuotteita reilusti.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kyseessä on selkeä arvovalinta. Tämä esitys on konkreettinen esimerkki hallituksen kestävästä verotuksen linjasta, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta haittaveroihin. Näin lopputulos on selvä ja välttämätön, verotus toimii kahdella rintamalla: se turvaa julkista taloutta ja tukee kansanterveyttä.

Hallitus haluaa näyttää, että vastuullinen veropolitiikka voi olla sekä taloudellisesti että inhimillisesti kestävä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.13 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta.

Esityksen tarkoituksena on virvoitusjuomaveron uudistaminen. Vero porrastetaan kahden tason sijaan kuuteen juomien sokeripitoisuuden perusteella, kaikkia tuoteryhmiä korotetaan senttimääräisesti yhtä paljon ja veropohjaa laajennetaan muun muassa yli viiden litran pakattuihin vesiin sekä kasvipohjaisiin juomiin maidon ravintosisältöä vastaavin edellytyksin. Samalla korotetaan hieman myös vähäalkoholisten käymisteitse valmistettujen juomien alkoholiveroa.

Kysymyksessä on jälleen kerran sopeutustoimi, jonka arvioidaan nostavan virvoitusjuomien kuluttajahintoja keskimäärin noin neljä prosenttia ja lisäävän verotuloja pitemmällä aikavälillä noin 110 miljoonaa euroa vuodessa.

Perussuomalaisten näkökulmasta, jos veroja täytyy korottaa, korotetaan niitä mieluummin esimerkiksi epäterveellisten juomien kohdalla kuin vaikkapa palkkatulojen. Sitähän ohjausvaikutus tarkoittaa: mitä toivotaan enemmän, sitä verotetaan vähemmän, ja sitä, mitä toivotaan vähemmän, verotetaan enemmän.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten lähivaalien ohjelma korosti hyvien elintapojen ja yksilön oman vastuun merkitystä, mitä tulee terveysasioihin. Tämä on osaltaan sitä. Epäterveellisen sokerin kuluttajat myös maksavat sitten enemmän veroja, joilla sokeristakin aiheutuvia sairauksia hoidetaan. Tämä on ihan loogista ja reilua. Samahan meillä pätee vaikkapa alkoholiin tai tupakkaan. Niitäkin verotetaan kovasti aivan samasta syystä.

Vapaan ja helpon ulkomaankaupan aikana olemme kuitenkin jossain määrin myös muiden maiden hintojen armoilla. Jos esimerkiksi alkoholia tai limsaa saa merkittävästi halvemmalla ulkomailta, sen kuljettaminen Suomeen takuulla lisääntyy ja verorahat valuvat muualle. Tästä esimerkkinä takavuosien Viron viinaralli tai nykyinen uusi ongelma, kotiin suoraan kuriiripalvelun kautta tilattavat keskieurooppalaiset viinat ja oluet. Tämän vuoksi verotuksen tasoa täytyy aina tarkkailla myös suhteessa muualle, etenkin Euroopan unionin sisällä. Kovempi verotus ei aina ja automaattisesti tarkoita lisää verotuloja kokonaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Mielenkiintoinen ja tärkeä lausuma osui silmään mietinnöstä. Valtioneuvoston tulee seurata ja tarvittaessa tarkentaa virvoitusjuomaveron pienvalmistajahuojennusta. Tämä huojennus on Euroopan unionin valtioneuvostojen mukainen, ja pientoimijoiden kasvun esteitä puretaan. Tavoitteena on varmistaa, että enintään 70 000 litraa vuodessa valmistavien, muista toimijoista riippumattomien

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

pientoimijoiden asema turvataan. Tämä on oikein hyvä lisä, sillä yrittäjyyttä tulee tukea myös tällä sektorilla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein tiettenkin, että terveysajatusta viedään eteenpäin myös tällä virvoitusjuomapuolella. Sokerihan on meidän aikamme iso ongelma. Se aiheuttaa kehossamme hyvin haitallisia tapahtumia painon kasvun myötä ja monta muuta ongelmaa sittemmin. Esimerkiksi hampaiden terveyden tilanne heikkenee helposti, ellei sitten ole erittäin innokas hampaattensa hoitaja. Nämä ongelmat tiedetään.

Arvoisa puhemies! Kun lukee tuota valiokunnan laatimaa mietintöä, tulee todella ihmetelleeksi sitä, miten älyttömän pieniin asioihin Euroopan unioni kiinnittää huomiota. Ei ole mitään järkeä enää ruveta määrittelemään virvoitusjuomaveroja ja tällaisia. Ne kohta varmaan rupeavat kytäilemään, minkälaisissa sukissa edustaja Hoskonen kulkee ja onko oikeat kengät, ovatko ne terveelliset tai jopa haitalliset minun terveydelleni. Voi hyvänen aika!

Kyllähän tämä menee aivan naurettavuuksiin, tämä koko homma. Toivoisin, että jos tätä joku eurooppalainen byrokraatti kuuntelee tuolta Brysselistä — tiedän, että ei kuuntele, mutta silti sanon — että jos tällaiseksi tämä Euroopan unioni menee, niin onko sillä enää olemisen oikeutta. Ymmärrän, että se on hyvä rauhan edistäjä, rauhanjärjestönä erinomainen. Tullipolitiikka, rikosten torjunta ja nämä isot asiat, niissä sen pitäisi olla tosi iso. Jos joku ilomantsilainen nuori pariskunta ottaa raskaan työpäivän jälkeen vaikka limonadipullot, niin kiinnostaako se sokeripitoisuus Euroopan unionin pääpaikalla Brysselissä? Näköjään kiinnostaa, mutta eihän siinä ole mitään järkeä.

Lopuksi sanon, arvoisa puhemies, tästä terveyden edistämisestä. Tämä laki on hyvä, se, että porrastusta on olemassa, on hyvä. Mutta ajatelkaa nyt täällä esimerkiksi maidonkorvikkeita — koskeeko tämä vero nyt niitä, en sen enempää perehtynyt asiaan. Mutta se, mitä minä ihmettelen näistä maidonkorvikkeista, on, että kun katsoin sitä tuoteselostetta, miten valtava määrä niissä on lisäaineita. Kun ihminen kiskoo pienestä lapsesta asti sitten tuommoista juomaa itseensä, niin jos 50-vuotiaaksi asti kone kestää sitä myrkytystä, niin ihme on, vaan kun juo lehmänmaitoa, niin todennäköisesti pärjää jopa paremmin.

Nythän Euroopan unioni kielsi muun muassa ne kasvismakkarat ja tällaisen makkaranimikkeen käytön, että mitä on pihvejä ja makkaraita sun muita, jotka tehdään lihasta, niiden nimikkeiden käyttö näissä erilaisissa kasvituotteissa on kielletty. Mielenkiinnolla odotan, mitä mielenkiintoista Euroopan unioni seuraavan puolen vuoden aikana keksii. Tässä voi tulla näistä täysistunnoista jopa hauskaa, kun tulkitsemme, mitä se Euroopan unioni nyt tarkoittaa.

Mutta tämä linja, mitä nyt Euroopan unioni tekee, on mielestäni käsittämätön. Ei tuollainen iso organisaatio voi tällaisien nappien kanssa askarrella. Se ei ole hyvästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 123/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 13/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Nyt puhumme turvallisuudesta. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pakkokeinolakia siten, että laiteetsinnästä päättäisi jatkossa tuomioistuimien pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta tiettyjä kiireellisiä tai tarkoin rajattuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämä muutos on tarpeellinen, jotta Suomen lainsäädäntö vastaa Euroopan unionin tuomioistuimen linjauksia ja täyttää EU-oikeuden asettamat vaatimukset yksityiselämän ja henkilötietojen suojasta. Samalla uudistus vahvistaa kansalaisten oikeusturvaa, turvallisuutta ja luottamusta siihen, että viranomaisten toiminta perustuu riippumattomaan ja puolueettomaan harkintaan.

Arvoisa puhemies! Pakkokeinojen käyttö liittyy aina yhteiskunnan perustavanlaatuiseen tehtävään, turvallisuuden takaamiseen. Siksi tämä ei ole vain yksilön oikeuksien asia. Poliisin, Rajavartiolaitoksen ja muiden viranomaisten on pystyttävä torjumaan rikollisuutta tehokkaasti. Yhtä tärkeää on se, että tämä tehdään perusoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta kunnioittaen. Tässä esityksessä varmistetaan, että vakavissa rikosasioissa viranomaisilla on edelleen käytössään tehokkaat tutkintakeinot mutta samalla kansalaisten yksityisyydensuoja vahvistuu.

Arvoisa puhemies! On ensiarvoisen tärkeää, että Suomi on sekä turvallinen että oikeudenmukainen maa. Turvallisuus ei ole vain fyysistä turvallisuutta ja rajojemme valvontaa. Se syntyy yhteisistä pelisäännöistä ja kansalaistemme luottamuksesta viranomaisiin ja oikeusjärjestelmään. Kun rikostutkintaa koskeva päätöksenteko nojaa riippumattomaan tuomioistuimeen, lisää se kansalaisten luottamusta koko järjestelmään. Samalla tämä uudistus tukee myös laajemmin kokonaisturvallisuutta. Luotettava, oikeudenmukainen ja avoin oikeusjärjestelmä rakentaa perustan Suomen turvallisuudelle. Se suojaa meitä paitsi rikollisuudelta myös viranomaisten liialliselta tai tarkoituksenmukaisesta poikkeavalta vallankäytöltä.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus tekee juuri sen. Se vahvistaa Suomen oikeusvaltiota, lisää luottamusta viranomaisiin ja turvaa kansalaisten yksityisyyttä ilman, että rikostorjunnan tehokkuus kärsii.

Kiitos valiokunnalle esityksen huolellisesta työstämisestä. Suomen on pysyttävä maana, jossa turvallisuus ja vapaus kulkevat käsi kädessä. Tämä lakimuutos on pieni mutta

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

merkityksellinen askel siihen suuntaan, mihin meidän pitää mennä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä pakkokeinolain tulkinta on tällainen, että tähän laite-etsintään tarvitaan todellakin tuomioistuimen lupa, ja sehän tarkoittaa puhelimen tietoja, että viranomainen pääsee tutkimaan jonkun ihmisen puhelimen tietoja. Elikkä siinä pitää olla siis vahva näyttö siitä, että joku rikos on syntynyt tai on syntymässä, ja tällä keinoin ihmisen oikeuksia ja henkeä ja omaisuutta turvataan, että rikosta suunnitteleva henkilö tai sen jo tehnyt henkilö joutuu teostaan vastuunsa. Tämähän kävi myös perustuslakivaliokunnassa lausunnolla, ja nimenomaan sielläkin korostettiin tätä yksityisen ihmisen elämän suojaa, että toisen puhelimia ei mennä sitten katselemaan ihan huvikseen, vaan siihen tarvitaan tuomioistuimen lupa.

Euroopan unionin tuomioistuin EUT on näitä asioita käsitellyt ja antanut jo samansisältöisen päätöksen, että tähän tarvitaan tuomioistuimen lupa, ja hyvä näin. Ymmärtääkseni on niin, että kun sitä lupaa joskus poliisi tarvitsee, niin se lupa myös järjestyy tuomioistuimen nopealla käsittelyllä. Se ei ole mikään iso käsittely, vaan siellä käräjäoikeudessa on aina joku tuomari saapuvilla, elikkä poliisin pyytäessä tähän lupaa se lupa järjestyy äkkiä, ja tämä on tärkeää. Kun ihmisen turva tai yksityisyys on vaarannettu, niin poliisi saa sitten äkkiä luvan sen rikoksen tutkintaan. Nimenomaan nämä puhelimet ovat erinomaisia. Niistä voidaan ihmisen tietoja tutkia, mutta niillä ennen kaikkea ihminen voidaan paikantaa. Esimerkiksi hätätapauksissa puhelimen signaaliin voidaan paikantaa aika tarkasti, jolloin ihminen löytyy tuolta, jos metsään eksyy. Jos nyt sattuu 3G-verkon purkamisen jälkeen enää olemaan se signaali niin vahva, että se puhelin saa jonnekin yhteyden — sehän tässä on se ongelma.

Mutta hyvä lakiesitys, ja toivottavasti siitä on hyötyä rikosten torjunnassa myös. Tämän lakiesityksen jälkeenhän on asia kovin selvä, että ei tarvitse miettiä, missä olosuhteissa voidaan viranomaisen päätöksellä mennä tutkimaan, mikä on puhelimen sisältö.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.26 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta. Kyse on laite-etsinnästä ja siitä, kuka saa päättää, milloin viranomaiset voivat tutkia matkapuhelimen tai muun laitteen sisältöä rikostutkinnassa. Hallituksen esitys ja lakivaliokunnan mietintö lähtevät siitä, että päätöksen tekee jatkossa tuomioistuin pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta kiiretilanteita lukuun ottamatta. Tämä muutos perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisuun, joka edellyttää riippumatonta ennakkovalvontaa.

Perussuomalaisesta näkökulmasta tämä esitys on kaksijakoinen. Ymmärrämme oikeusturvan vahvistamisen tarpeen — kansalaisten perusoikeuksia ei saa polkea — mutta samalla on muistettava, että rikollisuus ei odota. Kun poliisi tutkii vakavia rikoksia, kuten huumorikoksia, seksuaalirikoksia tai järjestäytynyttä rikollisuutta, nopeus on usein ratkaisevaa. Jos päätöksenteko hidastuu, rikolliset ehtivät hävittää todisteet.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta onkin korostanut, että kiiretilanteissa virkamies voi päättää etsinnästä ja hakea luvan jälkikäteen. Tämä on välttämätön jousto, jota perussuomalaiset pitävät tärkeänä. Meidän huolestuu liittyä käytännön toimivuuteen. Suomessa tehtiin viime vuonna lähes 10 000 laite-etsintäpäätöstä. Jos jokainen viedään tuomioistuimeen, se kuormittaa oikeuslaitosta valtavasti. Riittävätkö resurssit, vai jääkö poliisi odottamaan lupaa, kun rikollinen on jo matkalla rajojen yli? Tässä on todellinen riski, että Euroopan unionin tulkinta heikentää rikostorjunnan tehokkuutta Suomessa.

Perussuomalaiset katsovat, että rikostorjunta ja kansalaisten turvallisuus on asetettava etusijalle. Siksi vaadimme, että kiiretilanteiden poikkeuksia ei kavenneta ja että viranomaisille annetaan riittävät resurssit, jotta lupamenettely ei hidasta tutkintaa. Lisäksi on syytä seurata tarkasti, ettei tämä muutos johda siihen, että vakavat rikokset jäävät selvittämättä byrokratian takia.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan mietintö on yksimielinen ja tuo parannuksia oikeusturvaan. Muistutan kuitenkin, että turvallisuus on perusoikeus siinä missä yksityisyyskin. Kannatan tätä esitystä, mutta samalla toivon, että sen toimeenpano turvaa poliisin toimintakyvyn ja rikostorjunnan tehokkuuden. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 70/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 4/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.30 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä muutama sananen tästä vesihuoltolain muuttamisesta.

Tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta tarkoittaa kaikessa yksinkertaisuudessaan sitä, että vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä. Esitys on osa kansallista vesihuoltouudistusta ja liittyy Vesi on meidän -kansalaisaloitteeseen perustuvaan eduskunnan päätökseen. Esityksen mukaan lakiin lisätään säännös, jonka mukaan kunta ei saa myydä vesihuoltoon kohdistuvaa omistustaan eikä kunnan omistuksessa tai määräysvallassa oleva vesihuoltolaitos saa myydä vesihuolto-omaisuuttaan. Kunnalle säädetään lisäksi etuosto-oikeus nykyisin yksityisessä omistuksessa olevien vesihuoltolaitosten ja niiden vesihuolto-omaisuuden

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

kaupoissa. Jatkossa saisi perustaa vain kunnan omistuksessa olevia vesihuoltolaitoksia tai asiakasomisteisia vesihuolto-osuuskuntia.

Arvoisa herra puhemies! Tämä mietintö maa- ja metsätalousvaliokunnalta on yksimielinen, ja näin se kuvaa myös asian vakavuutta ja yksituumaisuutta siinä, että vesihuollon tärkeys ja varmistus on ymmärretty merkittävällä tärkeydellä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.31 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä vesihuoltolain muutos, jonka hallitus on esittänyt ja jonka maa- ja metsätalousvaliokunta on yksimielisesti hyväksynyt ja johon tehnyt tiettyjä tarkennuksia, on viety hyvin eteenpäin. Se on erittäin tärkeää, että me olemme tässä salissa yksimielisiä siitä, että vesi on sellainen elementti ja asia, jonka pitää olla yhteiskunnan omaisuutta. Näin omistus ja päätösvalta säilyvät julkisissa käsissä tämän päätöksen myötä, mikä on erittäin iso asia.

Tällä hetkellä meillä on noin neljä ja puoli miljoonaa kuntalaista kuntien vesihuollon piirissä, ja sitten tämä loppu on asiakas- ja osuuskuntatoimijoitten vesihuollon piirissä. Meillä on noin 1 100 vesihuoltoyksikköä täällä Suomessa. Tämä on erittäin tärkeä asia myös sen takia, että nyt kun nämä toiminnat elävät tässä vuosien varrella, niin kunnilla on etuosto-oikeus sitten, jos näitä asiakas- tai osuuskuntapohjaisia tulee myyntiin, ja siinä mielessä se vain vahvistaa tämän lain tarkoitusta.

Sitten kun tässä katsotaan tätä huoltovarmuusnäkökulmaa, niin tänne on nyt näille yhtiöille lisätty varautumissuunnitelmia ja niitten päivittäminen, mikä tarkoittaa sitä, että tämä alue on erittäin hyvissä käsissä.

Arvoisa puhemies! Täällä on myöskin aika iso investointitarve. Mietintö mainitsee, että noin 777 miljoonaa vuosisatasolla vuoteen 2040 asti meidän pitäisi investoida tähän vesihuoltoon ja nykyisin siihen investointeja tehdään noin 400 miljoonan euron verran. Eli meillä on aika iso gäppi, että me pystymme tämän hoitamaan. Onneksi siellä toiminnassa on kuitenkin tämä iso tavoite, että kunnat ja isommat yksiköt sitä pystyvät paremmin tekemään, mutta se myöskin tekee sen, että kun kunnilla on erittäin isoja taloudellisia haasteita, niin myöskin tämä investointi tulee siihen kuormaksi. Mutta tämä vain kertoo siitä, kuinka paljon tälle alueelle pitää noin vuosisatasolla investoida, ja tämä on erittäin kova tavoite.

Arvoisa puhemies! Sitten on tärkeää muistaa, että mitä isommassa yksikössä vettä tehdään, sen halvempi niin sanotusti litrahinta on. Siinäkin mielessä tämä kehityspolku, että me kasvatetaan näitä toimintoja ja sitä verkkoa sillä tavalla, että me pystymme hoitamaan tätä tällä tavalla, että me saamme sitä välitettyä myös asiakkaille helpommin, on hyvä suunta. Näenkin, että tässä on myöskin se ajattelu, että tulee ylikunnallisia vesitoimijoita, jotka ovat julkisessa omistuksessa. Tämä on hyvä suunta, ja siinä mielessä tätä kannattaa viedä eteenpäin.

Olen erittäin tyytyväinen, että tämä lakiesitys on täällä ja mietintö yksimielisenä, ja voimme sanoa kai yhdessä, että vesi on meidän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.35 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomessa leviteltiin ja reviteltiin vahvasti reilu vuosi sitten, että hallitus myy nyt vetemme maailmalle. Se oli perätöntä puhetta.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Valhe-sanaa ei tietystikään täällä saa sanoa, joten jätetään se käyttämättä. Nyt tulee totuutta ja kuunnellaan tarkkaan. Voin kertoa koko Suomen kansan edessä, että tällä päätöksellä me eli Suomen eduskunta pelastamme Suomelle puhtaan veden. Tämä päätös on yksimielinen.

Suomessa puhdas vesi on ollut pitkään itsestäänselvyys. Se ei kuitenkaan ole sattumaa. Se on seurausta vastuullisesta päätöksenteosta, järjestelmästä, joka on rakennettu pitkäjänteisesti palvelemaan koko yhteiskuntaa.

Nyt käsittelyssä oleva esitys vesihuoltolain muuttamisesta on tärkeä askel tämän järjestelmän vahvistamisessa ja turvaamisessa muuttuvassa maailmassa. Esityksen keskiössä on, että yhteinen omaisuus pysyy yhteisenä.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen keskeinen viesti on selkeä: vesihuolto ei ole kauppatavaraa. Esityksen tavoitteena on varmistaa julkisomisteisten vesihuoltotoimijoiden säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa, edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakenneuudistusta sekä parantaa vesihuoltolaitosten omaisuuden hallintaa. Tavoitteena on selkeyttää ja tehostaa vesihuollon toiminnan ja talouden valvontaa sekä parantaa yleisesti vesihuoltolain toimivuutta. Tämä on suora vastaus Vesi on meidän -kansalaisaloitteeseen ja eduskunnan yksimielisen tahtotilan esille nostamiin huoliin.

Arvoisa puhemies! Vesihuolto on myös osa kokonaisturvallisuutta. Se on kriittinen osa huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Se on kansallinen voimavara, jonka hallinnan on pysyttävä kotimaisissa käsissä. Juomaveden saatavuus, jätevesien käsittely ja vesijärjestelmän toimivuus ovat perusedellytyksiä niin tänään kuin poikkeustilanteissa. Tavoitteena on lisätä toimintavarmuutta ja selkeyttä. Lain kirjaukset parantavat vesihuollon suunnitelmallisuutta ja selkeyttävät toiminta-alueiden määrittelyä. Esimerkiksi kiinteistöjen liittämismääräyksiä verkostoon määrättyä jatkossa kunnallisesti vahvistetun toimialueen perusteella, ei enää pelkästään taajamarajauksen mukaan. Tämä muutos tukee tehokasta verkostosuunnittelua ja resurssien kohdentamista oikeudenmukaisesti ja pitkäjänteisesti. Lakiuudistuksessa myös vesihuoltolaitosten talouden läpinäkyvyyttä ja maksujen oikeudenmukaisuutta parannetaan. Omistajatuloutuksen tulee perustua kestäväan tasapainoon. Vesihuolto ei saa olla väline tulouttaa varoja kunnan muihin tarpeisiin vesiasiakkaiden kustannuksella.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus vahvistaa vesihuollon toimintavarmuutta, kansallista omistajuutta ja kansalaisten luottamusta siihen, että kriittisiä peruspalveluja ei yksityistetä. Vesi ei ole sijoituskohde vaan kansallinen etu, joka meidän on turvattava. Kuten kansalaisaloitteen nimi kiteyttää, vesi on meidän. Tämä laki varmistaa, että se myös pysyy niin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen on poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että kotimaiset, puhtaat vedet saadaan pidettyä suomalaisten hallussa ihan sataprosenttisesti. Se on erittäin hyvä laki.

Todellakin nyt on Suomessa herätty tähän tärkeään totuuteen, elikkä maailmassahan tällä hetkellä on puhtaasta juomavedestä valtava pula. Tiedämme, että monessa maassa juodaan semmoista vettä, joka on periaatteessa suomalaisen mittapuun mukaan ruokajuomaksi kelpaamatonta. Sitä ei kerta kaikkiaan pitäisi juoda. Se puhtaus, mikä

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

meillä on, puhdas maaperä ja puhdas ilma, on meille valtavan suuri rikkaus, ja tätä omaisuuttahan varmasti nämä monimiljardöörit haluavat ottaa omiin nimiinsä ja sitten myydä sitä tuotetta maailmanmarkkinoille, totta kai hirvittäväällä voitolla. Meidän pitää omat vesivaramme käyttää itse.

Niin kuin vesilaki sanoo, ensimmäisenä tietenkin on tärkeää, että se paikallinen käyttö turvataan, jotta niille ihmisille, jotka asuvat sillä alueella, se vesi riittäisi heidän käyttöönsä. Ja sitten jos sitä voidaan myydä vaikka naapurikuntaan tai jollekin yritykselle, niin tämä lakihan ei sulje pois sitä, että joku yksityinen yritys perustetaan vaikka nyt Ilmajolle ja siellä ruvetaan myymään puhdasta vettä, vaikka pannaan pulloon. Niitä yrityksiähän on paljon Suomessa, myydään puhdasta vettä halukkaille ostajille. Maailmassa niitä janoisia aina on. Totta kai siellä käytetään muitakin juomia janon tyydyttämiseksi, mutta pitää muistaa, että esimerkiksi kahvin raaka-aineena puhdas, suomalainen vesi on aivan loistava.

Toivottavasti nyt ymmärrettäisiin syvällisemmin tämän hienon lakiesityksen jälkeen se, että me onnettomat suomalaisethan olemme myyneet pois semmoisia luonnollisia monopoleja, joita ei koskaan olisi pitänyt myydä, kuten esimerkiksi sähköverkot. Esimerkiksi Fortum myi ulkomaisille omistajille — Caruna taisi olla sen firman nimi, jolle myytiin — sähköverkot, elikkä sen alemman sähköverkon, mistä tänne kotitalouksiin sähköä jaetaan. Onneksi kantaverkot, millä isot virtamäärät siirtyvät Suomen voimalaitoksista lähemmäksi käyttäjiä, ovat kyllä yhteiskunnan omistuksessa, mutta kun tällaisia jakeluverkkoja on myyty, se on aivan käsittämätön virhe.

Arvoisa puhemies! Toivon samassa yhteydessä, että kun nyt maailma on menossa levottomampaan suuntaan, niin me ymmärtäisimme kaksi asiaa. Toinen on se, että nyt Euroopan unioni hamuaa kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla metsiä — ei suoraan omistusoikeuteen, tietenkään siihen se ei pysty, mutta niiden määräämiseen tulee kaiken maailman älyttömiä määräyksiä, metsäkatoasetuksia, ennallistamisia, rikotaan omaisuudensuojaa, minkä muuten ihmisoikeussopimus kieltää. Ihmisoikeussopimushan tunnustaa sen ihan yksiselitteisen selvästi: Euroopan ihmisoikeussopimuksen 17 artikla sanoo, että jokaisella ihmisellä on täydellinen omaisuudensuoja, tarkoittaen, että hän voi nauttia omaisuudesta ja pitää sen omaisuutenaan vapaasti. Elikkä kun Euroopan unioni sanoo teille, arvoisat edustajakollegat, että näin voi toimia, niin ei voi toimia. Euroopan unionihan on tunnustanut omassa peruskirjassaan, että Euroopan unioni noudattaa pilkuntarkasti ihmisoikeussopimusta. Se on siellä. Tämän olen ihan oikeusoppineilta ottanut selväksi, tämä ei ole minun keksimääni. Elikkä tämä kannattaa muistaa Euroopan unionista. Metsät eivät ole heidän määräysvallassa missään vaiheessa. Kuten tuo limonadien luokittelu sokeripitoisuuden mukaan: Sekin on Euroopan unionin keksimää, mutta omaisuudensuojan yli se ei mene.

Ja se toinen asia, mikä Suomessa on nyt erittäin huonolla kantilla, on tämä... [Puhemies koputtaa] — Nousen sinne puhujakorokkeelle. Sanon tämän tärkeän asian loppuun. Ensi kerralla en ehkä muista kaikkea, mitä äsken ajattelin. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Niin, se loppuosa siitä: Todellakin metsät kuuluvat Suomen omaisuuteen kiistatta. Älkää, hyvät edustajat, vaan kuvitelkokaan, että Euroopan unioni erilaisilla direktiiveillä ja ennallistamismääräyksillä voisi puuttua meidän budjettisuvereniteettiin tai johonkin muuhun.

Mutta siinä tulee sitten vielä huolestuttavampi, tämä kotimainen energia. Meidän on tämän veden lailla... Vesi on meille henki ja elämä, se on meidän varmin henkivakuutus.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Puhdas vesi on terveyden perusasia, aivan loistava asia. On hienoa, että se nyt jää suomalaisille ja pysyy täällä maassa. Sitä ei voi myydä pois, hieno juttu — paitsi pullossa voi myydä isolla hinnalla. Jos joku yrittäjä sitä lähtee tekemään, niin hyvä näin.

Lopuksi sanon vielä, puhemies, sen, että kun energiavaroista puhutaan, niin meidän on nyt katsottava noita energian hintoja. Se toinen luonnonvara, mikä meillä on, valtavat turvevarat, on saatava suomalaisten eteen, käytettäväksi suomalaisten hyväksi. Tämän Euroopan unionin ilmastopolitiikan takia olemme senkin panneet kieltoon, sen arvokkaan luonnonvaran. Se on toinen asia, joka tulee joissain muissakin yhteyksissä esille, mutta sanon sen tässä yhteydessä, koska se on meille valtava mahdollisuus.

Nyt kun menemme epävarmoja aikoja kohti, niin varsinkin tämä juomavesi on kaiken elämän lähde, elämän neste, joka pitää meidät terveinä ja hyvävointisina, kun nautimme hyvää vettä ja teemme siitä hyvää ruokaa. Ruokaa valmistettaessa se on erinomainen asia meille kaikille.

Mutta meidän pitää nähdä tämä laajemmin, että emme anna näitä mahdollisuuksiamme ulkoisten organisaatioiden komennukseen millään hinnalla. Se on tärkeää. [Juha Hänninen: Juuri noin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

17.45 Antti Kangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vesihuoltolain muuttamisesta on perussuomalaista politiikkaa parhaimmillaan. Suomalaisen kansallisomaisuuden täytyy pysyä suomalaisten omistuksessa. Vesi ei ole mikään yhteisen bisnespolitiikan tekoväline, vaan se on kansalaisten oikeus, ja toisekseen meillä on poikkeuksellisen hyvälaatuiset vedet, ja sitä myös riittää.

Jatkossa varmasti maailmalla vedestä tullaan käymään kovempia sotia kuin aikaisemmin öljystä ja kaasusta. Useat maat ympäri maailmaa ovat pilanneet vesivaransa, niiden laatu on todella heikko, siitä on pulaa, ja ilmastonmuutoksen eteneminen kiistatta aiheuttaa pulaa vedestä jatkossa Etelä-Euroopassa entistä kiihtyvämpään tahtiin. Tästä voidaan hyvin päätellä se, että varmasti monikansalliset elintarvikejätit, Nestlé ja muut, olisivat erittäin kiinnostuneita suomalaisten puhtaista vesivaroista, suomalaisesta vesihuollosta, suomalaisen vesihuoltolaitoksen infrasta. Niitä pystyisi käyttämään varsin tehokkaasti oman liiketoimintansa kehittämiseen. Nyt tällä lakimuutoksella saadaan turvattua pysyvästi vesihuoltoverkko, vesihuolto, kansallisiin käsiin. Niistä ei tule missään olosuhteissa bisnestavaraa.

Kuten edustaja Hoskonen edellä sanoi, tähän ei rajoita millään lailla suomalaisten yritysten tekemää liiketoimintaa vedellä. Meillä on tuolla Keski-Pohjanmaallakin hyviä esimerkkejä, kuten esimerkiksi Finn Spring. He ovat tehneet valtavaa vientitoimintaa vesivaroilla, ja siellä on valtavasti odottamassa uusia innovaatioita suomalaisesta vedestä. Tähän tämä ei rajoita millään, vaan vesi, kun se on kansallisomaisuutta, on yhtä lailla yksittäisen kansalaisen kuin yksittäisen yrityksenkin omaisuutta. Siihen tällä lailla ei puututa, vaan päinvastoin me halutaan kannustaa uusiin innovaatioihin myös veden ympärillä nyt, kun jatkossa vedestä on pulaa.

Tilanne on se, että tämä keskustelu voidaan siirtää pysyvästi historiaan. Osa puolueista ja osa poliitikoista nimittäin on viimeisten vuosien ja vuosikymmenten aikana väläytellyt jopa niinkin härskiä temppua, että vesivarat voitaisiin ulkoistaa tai ne voitaisiin myydä. Se on täysin käsittämättömän vastuutonta puhetta, eikä sitä pidä millään hyväksyä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.48 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi vesihuoltolain muuttamisesta. Toisessa käsittelyssä on valtavan tärkeä lakiuudistus, joka turvaa vesivarojemme pysymisen kansallisissa käsissä. Tänään puhumme siis puhtaasta vedestä. Meillä Suomessa on etuoikeus elää maassa, jossa puhdas vesi on itsestäänselvyys, ja tällä käsittelyssä olevalla esityksellä varmistamme, että vesihuolto pysyy kansallisissa käsissä. Tällä hallituksen esityksellä suojataan vesivarannot yksityistämiseltä. Vesihuoltolakiin ehdotetut muutokset varmistavat, että kunnat säilyttävät määräysvaltansa vesihuollossa.

Kriittistä infraa ei voi enää myydä yksityisille yrityksille. Voimme nähdä, mihin se on johtanut esimerkiksi sähköverkkojen suhteen. Hinnat vain nousevat sähkönsiirrossa, ja kuluttaja ei voi mitenkään kilpailuttaa sähkönsiirtoa. Huoltovarmuuden turvaamiseksi vesi on tärkeää säilyttää julkisella puolella. Tämä esitys on myös linjassa sen kanssa, mitä perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti puolustaneet: vesihuollon tulee olla julkisen vallan ja suomalaisten omassa hallinnassa.

Olen täysin samaa mieltä edustaja Hoskosen kanssa siitä, että meidän kallisarvoista omaisuuttamme ovat myös metsät ja turve. Metsistä emme saa luopua, ja turve tulisi saada uudelleen parempaan käyttöön.

Arvoisa puhemies! Puhdas vesi on luonnonvara, kansalliskalleus eikä kauppatavara. Siksi vesihuollon on pysyttävä kansallisessa omistuksessa. Meillä ei ole varaa myydä luonnollista monopolia ulos, emmekä saa päästää sitä markkinavoimien armoille, vaan vesi on meidän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.50 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ja olen ylpeä siitä, että tämä hallituksen esitys nyt etenee laiksi elikkä vesihuoltolakia muutetaan. Tämä mukailee vahvasti sitä muutamia vuosia sitten tehtyä kansalaisaloitetta, Vesi on meidän -kansalaisaloitetta. Oikeastaan kun edustaja Kankaan puheen kuunteli, niin kyllähän Antti nosti siinä esille kaikki ne ongelmat ja muut asiat, mitä tähän veteen liittyy.

On ollut vaarana, pelkona se — minäkin ennen foliohattu päässä mietin sitä — tuleeko Nestlé tänne ja pumppaa meidän vedet pois ja ottaa ne haltuunsa. Tämä on mahtavaa, että nyt se kaikki foliohattuilu tämän veden ympärillä loppuu. Minäkään en tarvitse enää foliohattua miettiessäni tätä vesiasiaa. Elikkä vesi pysyy meidän käsissämme. Vettä, vesivarantoja, vesihuoltoa ja vesilaitoksia ei kukaan tämän lain voimaan tultua enää pysty yksityistämään. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.52 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on saanut valmiiksi mietinnön tähän hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on toteuttaa hallitusohjelman mukainen linjaus vesihuollon turvaamisesta ja vesivarojen kansallisessa hallinnassa pitämisestä. Esitys tavoittelee vesihuoltolakiin muutoksia, joiden mukaan kunta ei saisi myydä vesihuoltoon liittyvää omistustaan eikä vesihuoltolaitoksen omistus saa siirtyä yksityiselle. Kunnalle

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

annettaisiin etuosto-oikeus yksityisomisteisten vesihuoltolaitosten kaupoissa. Mietinnössä en havainnut vastalauseita, joten oletan, että kaikki eduskuntapuolueet ovat tähän tahtotilaan tyytyväisiä. Jonkin verran saimme kuulla varsinkin alkukaudesta kyseenalaistamista tästä kyseisestä aiheesta. No, tässä se nyt on. Se, mikä on hallitusohjelmaan kirjattu, pyritään kyllä saamaan tehdyksi. Se vain vie oman aikansa.

Me perussuomalaiset olemme jo pitkään vastustaneet vesihuollon yksityistämistä. Meidän mielestämme vesivarojen tulee säilyä kansallisessa omistuksessa. Vesihuolto on kriittinen infrastruktuuri, jota ei voida antaa ulkomaisiin käsiin. Vesihuollon tulee olla Suomen valtion ja sitä kautta Suomen kansan hallussa ja päätösvallassa. Tämä on meidän kansallinen etu. Jälleen kerran on syytä mainita Ukrainan tilanteen tuoma epävarmuus: mitä meidän vesihuollollemme olisi vaarassa käydä, jos sota tai jokin muu suuri katastrofi iskisi Suomeen ja vesihuolto olisi vaikkapa kiinalaisten hallussa? En halua edes spekuloida pidemmälle eikä onneksi enää tarvitsekaan. Tilanne nyt korjataan.

Arvoisa puhemies! Esitys edistää myös alueellista vesihuoltoyhteistyötä, parantaa vesihuollon talouden ja suunnittelujärjestelmän toimivuutta sekä selkeyttää vesihuoltolaitosten toiminta-alueen määrittämistä. Myös vesihuollon maksujen kustannuskattavuutta ja läpinäkyvyyttä parannettaisiin ja lainvalvontaa tehostettaisiin. Yhdyskuntajätevesidirektiivin täytäntöönpanemiseksi lisätään sääntö, joka velvoittaa taajamat liittymään vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriverkostoon. Esityksellä on arvioitu vaikutuksia kunnille, vesihuoltolaitokselle sekä asiakkaille. On totta, että lyhyellä aikavälillä ainakin maltillisia kustannuksia ja lisää työtä saattaa syntyä. Suuressa kuvassa ja hieman pitemmällä aikavälillä esitys on kuitenkin näiden arvoinen ja enemmänkin.

Lausuntopalaute oli pääosin positiivista, ja esitystä kannatetaan laajasti. Lausuntopalaute on huomioitu mietinnössä, mutta joitain kysymyksiä jäi kuitenkin myös avoimiksi. Joka tapauksessa olen tyytyväinen siihen, että tällaisen tärkeän aiheen parissa Suomen eduskunta näyttäisi puhaltavan yhteen hiileen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 40/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 87/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 15/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Keskustelu

17.56 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Terveysteen liittyvät tiedot ovat herkkiä. Niihin liittyy yksityisyys, luottamus ja suojan tarve. Emme voi kiistää, että ilman yhteisiä pelisääntöjä on valtava mahdollisuus tietojen väärinkäytökselle. Siksi tarvitsemme tämän esityksen kaltaiset yhteiset säännöt sille, että näitä tietoja käytetään oikein. Tällä hallituksen esityksellä korjataan toisiolain puutteita, jotta sosiaali- ja terveystietoja voidaan käyttää paremmin tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden hyväksi eli mahdollistaa tulevaisuuteen katsominen turvallisesti ja yksilön oikeuksia kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on tasapainoinen kokonaisuus. Kansalaisten tietosuojaa varmistetaan, mutta tieto ei jää lukkojen taakse. On tärkeää mahdollistaa tiedollisten resurssiemme käyttö silloin, kun sillä voidaan edistää terveyttä, hyvinvointia ja koko yhteiskunnan turvallisuutta. Toisiolain voimassaolon aikana on ilmennyt konkreettisia haasteita. Tietoluvat, aineistojen käyttö ja kansainväliset tutkimusyhteistyöt ovat kohdanneet esteitä, joita ei alun perin osattu riittävästi ennakoida. Nyt nämä haasteet korjataan, ja hyvä niin.

Ehdotetut muutokset palvelevat laajasti yhteiskuntamme toimijoita aina yliopistoista, sairaaloista ja hyvinvointialueilta lääketeollisuuteen ja potilasjärjestöihin.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että tässä ei ole kyse vain hallinnollisesta lainsäädäntöhankkeesta. Tämä on osa laajempaa turvallisuuskysymystä. Tietoturvallisuus ja kansallinen turvallisuus ovat olleet tämän esityksen keskiössä. Terveystietojen pitää olla käytettävissä vain hallitusti ja suojatusti. Tämä esitys tarjoaa nyt siihen ratkaisun. Vahva tietosuoja ei ole este, vaan edellytys sille, että ihmiset luottavat järjestelmään. Kun luottamus on kunnossa, myös tutkimusta ja kehittämistä voidaan tehdä vastuullisesti. Vain näin syntyy toimintaympäristö, joka on houkutteleva myös kansainvälisesti ja jossa suomalaiset potilaat hyötyvät ensimmäisinä uusista hoitomuodoista ja ratkaisuista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 87/2025 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 115/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Keskustelu

18.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Lapset syntyvät isän ja äidin välisestä rakkaudesta. Tuon rakkauden mukana kuitenkin tulee suuri vastuu, vastuu huolenpidosta, turvasta ja tulevaisuudesta. Tämä hallituksen esitys elatustukilain ja lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta selkeyttää vastuunjakoa. On vanhemman velvollisuus kantaa osuutensa lapsen tulevaisuudesta, hoivasta ja turvasta oman elatuskykynsä mukaisesti. Uudistus tuo elatusjärjestelmään enemmän oikeudenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä. Siinä Kansaneläkelaitokselle annetaan paremmat mahdollisuudet arvioida elatusvelvollisen todellista taloudellista tilannetta ja välittää tarvittavat tiedot hyvinvointialueelle, jotta lapsen elatusta koskevat päätökset vastaavat todellisuutta. Näin lapsen etu toteutuu aidosti, ei pelkästään paperilla.

Myös valiokunnassa on puollettu ehdotusta ja korostettu, että valtioneuvoston on seurattava ehdotetun sääntelyn vaikutuksia elatustukimenojen kehittymiseen ja hyvinvointialueiden työmäärään sekä jatkettava lapsen elatukseen liittyvän sääntelyn, perheoikeudellisen palvelu- ja päätöksentekojärjestelmän sekä lasten ja perheiden sosiaaliturvan kehittämistä.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös lastenvalvojapalvelujen resursointiin. Lakimuutokset lisäävät tehtäviä, mutta tavoitteena on ennen kaikkea vahvistaa lapsen arjen turvallisuutta ja jatkuvuutta.

Lapsen etu on, että hänen elatuksensa turvaaminen ei jää epäselvyyksien tai väärin tietojen varaan. Tämä uudistus palauttaa elatusvastuun oikeaan mittakaavaan. Lapsen elatus on ensisijaisesti vanhempien, ei yhteiskunnan tehtävä. Se kannustaa molempia vanhempia huolehtimaan lapsestaan, ei vain taloudellisesti, vaan myös moraalisesti. Samalla on muistettava, että vanhemmat eivät ole yksin tuon vastuun kanssa. Kun yhteiskunta kantaa vastuunsa perheiden tukemisesta ja vanhemmat omansa lapsensa elatuksesta, syntyy luottamus siihen, että perhettä on turvallista perustaa. Se on paras kannustin lasten saamiseen. Se vahvistaa tunnetta siitä, että lapsen syntyminen on aina tervetullut ja että vanhempien rinnalla seisoo yhteiskunta, joka tukee vastuullista vanhemmuutta.

Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, että jokainen lapsi ansaitsee turvallisen arjen, jossa hän voi kasvaa, oppia ja unelmoida. Lapsi tarvitsee vanhemmiltaan rakkautta ja vastuun kantamista. Meidän tehtävämme on säätää lakeja, jotka tukevat tämän toteutumista. Tämä on yksi sellainen. Jokainen syntyvä lapsi on viesti toivosta ja siitä, että suomalaisilla on uskoa tulevaisuuteen. Meidän tehtävämme on rakentaa sellainen yhteiskunta, jossa sen toivon kantaminen on mahdollista ja jossa lapsen syntymä on aina ilo, ei huoli tai taakka. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.05 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Elatustukilaissa ehdotetaan säädettäväksi elatustukilain tarkoittaman elatusvelvollisen vanhemman toimimisvelvollisuudesta tilanteissa, joissa elatustukea maksetaan elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn perusteella ja elatusvelvollisen aiemmin puutteelliseksi vahvistetussa elatuskyvyssä on tapahtunut sellaisia muutoksia, että elatusavun määrän korottamiseen voitaisiin arvioida olevan perusteita. Lisäksi elatustukilaissa ehdotetaan

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

säädettäväksi siitä, että Kansaneläkelaitoksella olisi velvollisuus tarvittaessa luovuttaa hyvinvointialueelle välttämättömät tiedot elatustukilain tarkoittaman elatusvelvollisen taloudellisesta tilanteesta, joka liittyy elatussopimuksessa tai tuomiossa vahvistettuun elatusvelvollisen elatuskykyyn.

Arvoisa rouva puhemies! Elatustuki perustuu siihen, että lapsella on aina oikeus saada elatuksensa turvattua riippumatta vanhempien välisestä tilanteesta. Lapsen vanhemman elatusvelvollisuus ei poistu, mutta toki siinä huomioidaan elatusvelvollisuuden mahdollinen vähävaraisuus. Elatustuen on tarkoitus varmistaa, että kaikki lapset saavat vähintään tietyn vähimmäistason mukaisen elatuksen, vaikka perhetilanne olisi haastava. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille myös esityksessä ehdotettuja laajempia lasten elatukseen liittyvän sääntelyn, perheoikeudellisen palvelu- ja päätöksentekojärjestelmän sekä lasten ja perheiden sosiaaliturvan kehittämistarpeita.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietinnössä on myös tarpeellinen lausumaehdotus. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotetun sääntelyn vaikutuksia elatustukimenojen kehittymiseen ja hyvinvointialueiden työmäärään sekä jatkaa lapsen elatukseen liittyvän sääntelyn, perheoikeudellisen palvelu- ja päätöksentekojärjestelmän sekä lasten ja perheiden sosiaaliturvan kehittämistä.

Arvoisa rouva puhemies! Aina kun olemme säätämässä lakia, jossa pyritään vaikuttamaan esimerkiksi lasten toimeentuloon myönteisesti, on se esitys tietysti kannatettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

18.07 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Lapsen syntyessä lähdetään rakentamaan pohjaa hyvinvoinnille, arjen perustarpeille ja tulevaisuudelle. Siihen liittyvät myös olennaisesti lapsen elatus ja raha. Kuka on ensisijaisesti vastuussa lapsen elatuksesta ja lapselle tehtävien hankintojen kustannuksista? Tämän hallituksen esityksen tavoitteena onkin vahvistaa elatusavun roolia ensisijaisena tapana turvata lapsen elatus. Kun lapsen hyvinvointia rakennetaan, lähtökohtana tulisi aina olla vanhempien oma vastuu, ei Kelan tai hyvinvointialueen rajaton taloudellinen selkänöja.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä voimassa oleva elatustukilaki ei vastaa nykypäivän tarpeita. Tämä hallituksen esitys varmistaa sen, että elatusapu vastaa vanhemman todellista elatuskykyä eikä perustu vuosien takaiseen arvioon tai hatariin oletuksiin. Kun henkilön tulot muuttuvat, myös elatuskyky muuttuu. Tämä on yksinkertainen ja oikeudenmukainen periaate. Elatusvelvolliselle säädetään nyt selkeä toimimisvelvollisuus. Jos elatuskyky paranee, on se peruste elatusavun korotukselle. Tämä vahvistaa jokaisen vanhemman vastuunkantoa omasta lapsestaan, ehkäisee sellaisia tilanteita, joissa elatustukea maksetaan Kelasta, vaikka vanhemmalla olisi täysi kyky osallistua lapsensa elatukseen enemmän.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen ehkä merkittävin käytännön vaikutus ihmisten elämään on se, että viranomaisten välinen tiedonkulku paranee merkittävästi. Kela saa jatkossa oikeuden käyttää henkilön tulo- ja verotietoja sekä tarvittaessa postiosoitetietoja, jos on tarvetta selvittää mahdollisia väärinkäytöksiä. Hyvinvointialueet saavat oikeuden tarkistaa vanhempien tulotiedot, kun elatussopimuksia vahvistetaan, ja silloin, kun arvioidaan niiden muutoksia. Kela on myös velvollinen luovuttamaan hyvinvointialueelle elatusvelvollisen taloudelliset tiedot silloin, kun ne ovat välttämättömiä sopimuksen tai

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

tuomion oikeellisuuden varmistamiseksi. Tämä kaikki parantaa järjestelmän ajantasaisuutta ja läpinäkyvyyttä ja ehkäisee väärinkäytöksiä.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tukee myös vastuullista taloudenpitoa, kun elatustuki tarkistetaan säännöllisesti todellisten tulotietojen perusteella. Se tuo säästöjä valtion kassaan miljoonia euroja tulevien vuosien aikana. Säästyneet eurot voidaan kohdentaa esimerkiksi lapsiperheiden palveluihin ja sitä kautta tukea perheiden hyvinvointia. On toki selvää, että lapsen elatukseen ja perheiden sosiaaliturvaan liittyy laajempia kehittämistarpeita kuin mitä tässä hetkessä ollaan muuttamassa. Niitä valmistellaan parlamentaarisessa sosiaaliturvakomiteassa, lapsistrategiassa ja tulevissa perhepoliittisissa uudistuksissa. Tämä hallituksen esitys on siis ensimmäinen askel, joka vahvistaa lapsen oikeutta riittävään elatukseen, mutta ei suinkaan viimeinen.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä tuemme lasten etua. Se vahvistaa vanhempien omaa taloudellista vastuuta, parantaa viranomaisten sujuvaa yhteistyötä ja kohdentaa julkisia verovaroja oikein. Se korjaa järjestelmää siten, että lapsi saa juuri sen elatuksen, johon hänellä on oikeus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.11 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia elatustukilakiin, lapsen elatuksesta annettuun lakiin sekä tietojärjestelmästä annettuun lakiin. Tavoitteena on parantaa lapsen asemaa ja varmistaa, että elatusvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti ja ajantasaisesti. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mietinnössään esitystä perusteltuna ja kannatettavana.

Uudistuksen myötä Kansaneläkelaitokselle annetaan mahdollisuus arvioida elatusvelvollisen taloudellista tilannetta uudelleen, jos olosuhteet ovat muuttuneet. Tämä on tärkeä parannus, sillä nykyjärjestelmä ei aina reagoi riittävän nopeasti elatuskyvyn muutoksiin. Näin voidaan varmistaa, että elatusapu vastaa todellista maksukykyä ja lapsen tarpeita. Lisäksi hyvinvointialueille annetaan oikeus saada vanhempien tulo- ja verotietoja elatusapua koskevien sopimusten vahvistamisen yhteydessä. Tämä lisää läpinäkyvyyttä ja tukee päätöksenteon oikeellisuutta. On myös merkittävää, että Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos saa tehtäväkseen elatusavun vahvistamisessa käytettävien lomakkeiden kaavan määrittelyn, mikä yhtenäistää käytäntöjä valtakunnallisesti.

Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa mietinnössään, että lapsen etu on kaiken lainsäädännön keskiössä. Esityksessä on otettu huomioon kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Lapsen oikeus riittävään elatukseen ei saa jäädä toteutumatta vanhemman maksukyvyttömyyden tai järjestelmän jäykkyyden vuoksi.

Uudistus tuo myös säästöjä julkiseen talouteen, mutta ennen kaikkea se tuo oikeudenmukaisuutta ja ajantasaisuutta elatustukijärjestelmään. Valiokunta pitää tärkeänä, että muutosten vaikutuksia seurataan huolellisesti ja että hyvinvointialueet saavat riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 115/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

16. Lakialoite laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Lakialoite LA 23/2025 vp Johannes Yrttiaho vas

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.14 **Johannes Yrttiaho vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Datakeskuksia eli konesaleja nousee Suomeen kuin sieniä sateella, jos lukuisat suunnitelmat niiden rakentamiseksi toteutuvat. Syyskuussa datakeskuksia oli Suomessa selvityshenkilö Veli-Matti Mattilan tuoreen raportin mukaan 33 kappaletta. Datakeskuskapasiteetin huomattava kasvu on maailmanlaajuinen ilmiö. Suuria toimijoita ovat sellaiset yhtiöt kuin Google ja Microsoft. Datakeskukset ovat sähköisessä muodossa olevan aineiston tallentamiseen ja prosessoimiseen erikoistuneita laitoksia, jotka tuottavat erilaisia digitaalisia palveluita yrityksille, julkiselle sektorille ja kotitalouksille. Suurimmat datakeskukset tuottavat yrityksille ja muille asiakkaille niin sanottuja pilvipalveluita, ja uusista datakeskuksista monet erikoistuvat tekoälyyn liittyvien työkuormien suorittamiseen.

Tässä lakialoitteessani esitetään sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin muutosta, jonka myötä palvelinteholtaan yli 0,5 megawatin konesalit eli datakeskukset siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, eli niiden verotuki poistettaisiin. Ehdotettu muutos lisäisi valtion sähköverotuloja 47 miljoonalla eurolla vuoden 26 tasolla.

Suomessa datakeskukset ovat vuodesta 2014 nauttineet merkittävää sähköverotukea eli verohelpotusta, käytännössä lähestulkoon nollaveroa. Sähkövero on Suomessa porrastettu siis kahteen veroluokkaan: yleisen sähköveroluokan I vero on 2,24 senttiä kilowattitunnilta, ja alemman veroluokan II vero on 0,05 senttiä kilowattitunnilta. Sähköveroluokkien välinen ero on valtiontukea. Datakeskukset ovat kuuluneet alemman sähköveroluokan II piiriin. Vuodesta 14 kokonaisteholtaan yli viiden megawatin konesaleilla oli mahdollisuus hankkia sähköä alemman sähköveron mukaan. Vuonna 22 voimaan tullessa muutoksessa alempaan veroluokkaan oikeutettujen konesalien tehorajaa alennettiin 0,5 megawattiin. Se merkitsi yhä useampaa verohelpotukseen oikeutettua.

Datakeskukset kuluttavat valtavasti sähköä. Verohallinnon tietojen perusteella viime vuonna Suomessa hankki alemmalla sähköveroluokalla sähköä 15 konesalia. Niiden sähkönkulutus oli yhteensä noin 1,3 terawattituntia, mikä vastasi noin 1,6:ta prosenttia

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

koko Suomen sähkönkulutuksesta. Näiden konesalien saaman valtiontuen määrä eli veroluokkien I ja II välinen erotus, verotuki, vuonna 24 oli noin 30 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön tuottamassa energiataseessa datakeskusten sähkönkulutuksen arvioidaan nousevan noin 3,8 terawattituntiin vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaisi konesalien verotuen nousua noin 83 miljoonaan euroon vuonna 2030.

Julkisuudessa on kerrottu useista datakeskushankkeista, jotka toteutuessaan voivat potentiaalisesti nostaa Suomen sähkönkulutusta merkittävästi edellä sanottua enemmän. Elinkeinoelämän keskusliiton vihreän siirtymän investointien dataikkunan mukaan esiselvitys-, suunnittelu- tai rakentamisvaiheessa olisi yhteensä 62 datakeskushanketta. Jos uusien hankkeiden sähkötehon tarve olisi yhteensä 3 000 megawattia, tämä tarkoittaisi sähkönkulutuksena 17 ja puolta terawattituntia, noin viidenneksen lisäystä nykyiseen sähkön kokonaiskulutukseen Suomessa. Voimassa olevan lainsäädännön perusteella se tarkoittaisi noin 380 miljoonan euron lisäystä datakeskusten vuotuiseseen sähköverotukseen. Asiantuntijat ovat esittäneet arvioita, joiden mukaan sähköverotuen vuotuinen määrä voisi nousta jopa 600 miljoonaan euroon vuoteen 2035 mennessä.

Datakeskusten verotuelle ei ole perusteita. Kasvava kiinnostus datakeskusinvestointeihin Suomeen selittyy suurimmaksi osaksi Suomessa tarjolla olevasta edullisesta sähköstä, vakaasta sähköverkosta, puhtaasta vedestä ja viileästä ilmastosta. Hukkalämmön hyödyntämismahdollisuudet kaukolämmön tuotannossa tai muussa toiminnassa tarjoavat datakeskuksille liiketoimintamahdollisuuksia konesalitoiminnan lisäksi. Lisäksi Suomessa on ollut Ruotsia ja Norjaa matalampi datakeskusten sähkövero vuodesta 23 lähtien, Ruotsin ja Norjan poistettua omat verotuksensa.

Puhemies! Kun jätin käsittelyssä olevan lakialoitteen keskuskansliaan varhain syksyllä, oli vielä hämärän peitossa se, mitä hallitus aikoo datakeskusten sähköverolle tehdä. Hallitus lupasi viime keväänä poistaa datakeskusten ja kaivosten sähköverohuojennuksen kompensoidakseen makeisveron tuoton heikkenemistä. Hallitushan vetäytyi suunnitelmastaan makeisten arvonlisäveron 83 miljoonan euron korotuksesta. Se teki sen suuryhtiö Fazerin voimakkaasta lobbauksesta. Tulonmenetys piti kattaa jostain, ja niinpä hallitus valmisti datakeskusten ja kaivosten sähköveron kiristyksestä lakiluonnoksen, joka oli lausunnoilla huhtikuussa. Sitten hallitus kuitenkin veti esityksen datakeskusten veronkiristyksestä takaisin. Tällä kertaa oli kyse etenkin datakeskusjätti Googlen lobbauksesta. Syyskuussa eduskuntaan annetusta hallituksen esityksestä HE 97 datakeskusten veronkiristys oli poistettu. Tämä vertaansa vailla oleva poukkoilu, soutaminen ja huopaaminen datakeskusten verokohtelun suhteen pakotti jättämään tämän aloitteen, jossa siis esitetään hallituksen aiemmin lupaaman mukaisesti kireämpää verotusta datakeskuksille heti ensi vuoden alusta, 1.1. alkaen. Muutos lisäisi sähköveron tuottoa valtiolle 47 miljoonaa euroa vuonna 26.

Tämän lakialoitteen jättämisen jälkeen hallituksen poukkoilu sai jatkoa. Hallitus havahtui ja antoi kuin antoikin kiireellisesti uuden lakiesityksen, hallituksen esitys 156, joka oli täällä marraskuun alussa lähetekeskustelussa. Siinä datakeskusten verotusta kiristetään alkuperäisen lupauksen suuntaisesti, kuitenkin vasta ensi heinäkuusta alkaen, jolloin verokertymä kasvaisi vain 24 miljoonaa ensi vuonna. Tällä viivyttelyllä hallitus antaa ensi vuonna vielä 23 miljoonan arvoisen verohuojennuksen datakeskusyhtiöille. Eikä siinä vielä kaikki: Hallitus on myös luvannut lopulta hyvittää datakeskuksille täysimääräisesti kiristyvän verotuksen. Uutta yritystukea koskeva esitys on valmistelussa.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Tämä hallituksen kokonaisuus on siis lopulta plus miinus nolla valtiontalouden kannalta, jos ei peräti miinusmerkkinen, kun huomioi datakeskusrakentamisen monet riskit, ja tämä hallituksen menettely on hyvin kyseenalainen.

Puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä esittää vaihtoehtobudjetissaan ja budjettivastalauseessaan datakeskusten sähköveron kiristämistä käsittelyssä olevan lakialoitteen mukaisesti heti 1.1.26 alkaen, jolloin verotuotto kasvaa 24 miljoonan sijasta 47 miljoonaa ensi vuonna. Näille rahoille on kyllä käyttöä. Peruskysymys on se, katsooko hallitus todella tarpeelliseksi tukea jättiläismäisiä voittoja maailmanlaajuisesti takovia yhtiöitä, kuten Googlea ja Microsoftia, tällaisilla yhteiskunnan tuilla, samalla kun hallitus leikkaa massiivisesti kansalaisten palveluista ja sosiaaliturvasta.

Puhemies! Tämä lakialoite tarjoaa eduskunnalle mahdollisuuden keskustella datakeskusten vaikutuksista laajemminkin kuin vain verotuksen osalta. Kysymyksiä on paljon: vaikutus sähkönkulutukseen ja sähkön hintaan, vaikutus maankäyttöön, ympäristöön, työllisyyteen, valtiontalouteen, turvallisuuteen, ja niin edelleen. Tämä keskustelu on Suomessa oikeastaan vasta kunnolla alkamassa.

Puhemies! Suomesta ei pidä tehdä datajättien, halvan sähkö ja vähien vastuiden reservaattia, jonka ylläpidon tavallinen suomalainen sähkönkuluttaja, veronmaksaja, ympäristö ja suomalainen luonto lopulta maksavat. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

17. Lakialoite laeiksi kuntalain 20 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 27/2025 vp Sanna Antikainen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, edustaja Antikainen.

Keskustelu

18.24 **Sanna Antikainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on kansallisvaltio. Suomen demokratia ja Suomen demokraattinen päätöksenteko kuuluvat suomalaisille, niille, jotka ovat osa tätä yhteiskuntaa, sitoutuneet sen arvoihin ja kantavat vastuun tämän maan tulevaisuudesta. Tämän vuoksi esitän eduskunnalle lakialoitetta, joka palauttaa kuntien ja hyvinvointialueiden äänioikeuden sille peruseriaatteelle, jolle se kuuluukin: kansalaisuudelle. Tämä lakialoite vastaa myös eduskuntavaalien tilannetta.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Tällä hetkellä Suomen lainsäädäntö tässä kohtaa on poikkeuksellisen väljä. Meillä annetaan äänioikeus kunnallis- ja aluevaaleissa myös EU:n ulkopuolisille kansalaisille, kunhan he ovat asuneet maassa kaksi vuotta. Tämä on poikkeus EU:n mittakaavassa eikä sääntö. 16 EU-maata ei salli tätä lainkaan. Viro muutti lakiaan aivan hiljattain turvallisuustilanteen vuoksi ja rajoitti äänioikeuden pois EU:n ulkopuolisilta kansalaisilta. Saksa, Ranska, Italia, Tanska, Latvia — listaa voisi jatkaa pitkään. Kaikki pitävät kiinni periaatteesta, että päätösvalta omassa maassa kuuluu ensisijaisesti sen kansalaisille.

Arvoisa rouva puhemies! Äänioikeus ei ole mikään automaattinen, tekninen leima tai pelkkä hallinnollinen lupa-asia. Se on osa valtion ja kansalaisen välistä vastavuoroista suhdetta. Se on yhteiskunnallinen sopimus oikeuksista ja toisaalta sopimus myös velvollisuuksista ja lojaaliudesta tätä maata kohtaan. Kun päätetään kunnan budjettien ja palvelujärjestelmien linjoista, hyvinvointialueiden rahoituksesta tai paikallisesta turvallisuudesta, tulee näiden päätösten tehdä se yhteisö, joka kantaa vastuun suomalaisesta yhteiskunnasta myös siellä kunta- ja aluetasolla, eli tässä kohtaa se tarkoittaa Suomen kansalaisia.

Me elämme maailmassa, jossa hybridiuhat ja ulkovaltojen vaikutusyritykset ovat valitettavasti arkipäivää. On naiivia kuvitella, että Suomi olisi tästä jotenkin ulkopuolella. No, ei ole. Kun annamme päätösvaltaa sellaisille tahoille, joiden taustamaat ja ehkä heidän arvonsa eivät välttämättä sitoudu demokraattisiin arvoihin tai oikeusvaltioperiaatteeseemme, avaamme oven ulkopuoliselle vaikutukselle, jopa sen tahattomalle välikappaleeksi joutumiselle. Kansalaisuuteen sidottu äänioikeus on selkein ja paras tapa suojata suomalainen demokratia. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Garedew.

18.28 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos edustaja Antikaiselle tästä erinomaisesta ja tarpeellisesta lakialoitteesta. Siinä nyt esitetään, että kuten eduskuntavaaleissa myös kunta- ja aluevaaleissa äänioikeuden tulisi olla vain Suomen, EU:n, Norjan ja Islannin kansalaisilla. Samaa olen ehdottanut omassa toimenpidealoitteessani aiemmin tänä vuonna.

Tällä hetkellä lain mukaan kunta- ja aluevaaleissa äänioikeutettuja ovat kaikki 18 vuotta täyttäneet henkilöt, joilla on ollut kotikunta Suomessa vähintään kahden vuoden ajan. Siis vain kaksi vuotta Suomessa antaa jo sananvaltaa yhteiskuntamme asioihin — aivan käsittämätöntä. Euroopan unionin perussopimusten vuoksi äänioikeus on pakko säilyttää EU-kansalaisilla, mutta olisi täysi oikeus ja kohtuus poistaa äänioikeus kolmansien maiden kansalaisilta.

Suomi on tässäkin asiassa ollut muita löperömmällä linjalla, jota nyt olisi nyt korkea aika korjata, kuten tämä hallitus on tehnyt monen muunkin suomalaisten etua rikkoneen vanhan säädöksen kohdalla. Monessa Euroopan maassa äänioikeuskriteerit ovat Suomea tiukemmat. Lakialoitteen mukaan jo 17 EU-maassa äänioikeus on kokonaan eväty muilta kuin oman maan ja EU:n kansalaisilta. Viimeisimpänä taisi olla Viro, jonka parlamentti hyväksyi maaliskuussa 2025 lakiesityksen, jonka myötä paikallisvaalien äänioikeus tullaan poistamaan muilta kuin Viron ja muiden EU-maiden kansalaisilta. Syynä on turvallisuus ja Venäjän hybridiuhka. Osa maista puolestaan sallii äänioikeuden, mutta vaatii muilta kuin omilta ja EU-maiden kansalaisilta pidempää asumisaikaa kuin Suomi.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tässä ollaan jälleen kerran saman tärkeän teeman äärellä, mitä on tällä hallituskaudella edistetty kautta linjan. Liian lepsuja lakeja on korjattava ja suomalaisten itsemääräämisoikeutta varjeltava. Suomen edun on tultava ensin, ja Suomen asioista päättäminen kuuluu vain suomalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.31 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta ja tarpeellisesta ja tärkeästä aloitteesta myös aloitteen tekijälle. Äänioikeus kuuluu Suomelle ja Suomen kansalaisille, heille, jotka kantavat vastuun Suomesta ja ovat suomalaisille ja Suomelle lojaaleja. Eli kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

18.31 **Sanna Antikainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jo aiemmin tuli esille tosiaan se, että kunta- ja aluevaaleissa äänioikeus säilyisi edelleen EU-kansalaisilla, siis muiden EU-maiden kansalaisilla, ja muun muassa Norjan ja Islannin kansalaisilla mutta että tässä rajattaisiin pois EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset.

Kuten on tuotu jo ilmi, esimerkiksi Virossa on tätä samankaltaista muutosta perusteltu turvallisuustilanteella, ja myös tässä kohtaa katson, että Suomessa olisi syytä tehdä samoin. Valitettavasti naapurimme Venäjä toteuttaa hybridioperaatioitaan monella eri tavalla, ja kuka tietää, millaisia se voi tulevaisuudessa suunnitella myös tämän asian suhteen.

Haluan vielä kertoa sen, että tämä lakialoite ei rajoita kenenkään oikeutta elää Suomessa, ei rajoita kenenkään oikeutta työskennellä Suomessa eikä se myöskään rajoita kenenkään oikeutta muutoin osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Katson, että tämä lakialoite nimenomaan kannustaa täällä asuvia ja oleskelevia EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisia hakemaan Suomen kansalaisuutta ja toisaalta ennen tätä hakemusta oppimaan esimerkiksi kieltä ja nimenomaisesti integroitumaan tähän yhteiskuntaan sekä opiskelemaan esimerkiksi suomalaista historiaa ja sitoutumaan meidän yhteiseen arvopohjaamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

18.34 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite paikallisvaalien äänioikeuden tiukemmasta rajaamisesta vain suomalaisille ja EU:n kansalaisille on tärkeä, sillä viime vuonna vieraskielisten määrä Suomessa ylitti 600 000 henkilön rajan. Tilastokeskuksen mukaan vieraskielisen väestön osuus kasvoi kaikissa maakunnissa. Uudellamaalla jo lähes joka viides asukas on syntyperältään ulkomaalainen. Väestö tulee jatkossakin vaihtumaan kiihtyvällä vauhdilla, koska maahanmuuton vaikutuksen lisäksi suomalaisten syntyvyys on alhaisempaa kuin vieraskielisillä. Nyt onkin ollut viimeinen hetki saada vaikutettua kehitykseen, perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikan avulla.

Venäjän kansalaisia, joilla nykyisin mukaan siis on ollut kahden vuoden asumisajan jälkeen äänioikeus paikallisvaaleissa, on Suomessa noin 30 000 henkilöä. Juuri Venäjän vaikutusuhan takiahan Viro päätti tiukentaa omaa lainsäädäntöään. Arabia lähestyy jo viroa Suomen toiseksi yleisimpänä vieraana kielenä, venäjän pysyessä ensimmäisellä

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

sijalla. Arabiankielisten määrä on lähes kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. Väestöpohjan muuttuessa nopeasti monikulttuurisemmaksi yhä merkittävämpi osa kuntien ja hyvinvointialueiden päätösvallasta liukuu äänestysryhmälle, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta.

SDP:lle tämä on tuntunut sopivan hyvin, ja he ovatkin ahkerasti kosiskelleet vieraskielisiä äänestämään itseään muun muassa liberaalin maahanmuuttopolitiikan, rahan kylvämisen maahanmuuttajille, kaiken maailman mamuyhdistysten hankkeille sun muille ja vieraskielisten vaalimainosten avulla. SDP onkin saanut taakseen lähes 50 prosentin kannatuksen vieraskielisten joukossa. Siksi demareille onkin tärkeää ajaa avointa maahanmuuttopolitiikkaa, koska he tarvitsevat äänestäjiä. Suomen edun he ovat unohtaneet jo kauan sitten.

Edustaja Antikaisen aloitteessa sanotaan hienosti äänioikeuden olevan valtion antama perustavanlaatuinen ja syvälinen vaikuttamisoikeus kansanvaltaiseen ja demokraattiseen järjestelmään. Tämän oikeuden säilyttäminen Suomen kansalaisilla on kiinteästi yhteydessä koko kulttuurimme ja elämäntapamme säilyttämiseen.

Arvoisa puhemies! Suomessa päätösvalta tulisi jokaisella tasolla säilyttää ensisijaisesti suomalaisilla. Sen vuoksi kannatan lämpimästi tätä edustaja Antikaisen loistavaa lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.37 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on nyt lakialoite, jonka tavoitteena on vahvistaa suomalaisen demokratian legitimitettä ja selkeyttää vaalioikeuden perustuslaillista perustaa. Aloitteessa ehdotetaan muutosta kuntalakiin ja hyvinvointialueesta annettuun lakiin siten, että äänioikeus kuntavaaleissa ja aluevaaleissa rajataan Suomen, muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisille. Lisäksi äänioikeus säilyisi EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevilla henkilöillä ja heidän perheenjäsenillään tietyin edellytyksin.

Nykyinen lainsäädäntö on poikkeuksellisen salliva. Se antaa äänioikeuden myös EU:n ulkopuolisille kansalaisille, jos he ovat asuneet Suomessa kaksi vuotta. Tämä ei ole linjassa monien muiden EU-maiden käytäntöjen kanssa. Esimerkiksi Saksassa, Ranskassa ja Itävallassa äänioikeus paikallisvaaleissa on sidottu kansalaisuuteen. Virossa tehtiin hiljattain lakimuutos, joka poistaa äänioikeuden EU:n ulkopuolisilta kansalaisilta nimenomaan turvallisuussyistä.

No miksi tämä muutos on tarpeen? Äänioikeus ei ole pelkkä hallinnollinen oikeus vaan syvälinen vaikuttamisoikeus demokraattiseen järjestelmään, siihen, mitä suomalaiset ovat rakentaneet. Kansalaisuuden kautta muodostuu vastavuoroinen suhde yksilön ja valtion välillä, oikeudet ja velvollisuudet kulkevat käsi kädessä. Demokratian legitimitetti edellyttää, että päätöksentekoon osallistuvat henkilöt jakavat yhteiskunnan perusarvot ja oikeudellisen järjestyksen. EU:n jäsenvaltioiden kansalaisilla on yhteinen oikeudellinen viitekehys, mutta EU:n ulkopuolisista maista tulevilla ei ole vastaavaa sitoumusta.

Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, jossa hybridiuhat ja ulkovaltojen vaikuttamispyrkimykset ovat kasvaneet, on välttämätöntä suojata demokraattista prosessia. Äänioikeuden kytkeminen kansalaisuuteen on tehokas keino estää väärinkäytön mahdollisuuksia ja vahvistaa nimenomaan kansanvallan legitimitettä. Tämä muutos ei rajoita ulkomaalaisten mahdollisuuksia elää, työskennellä tai vaikuttaa muuten

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

suomalaisessa yhteiskunnassa. Se palauttaa kunnallis- ja aluevaalien äänioikeuden sen alkuperäiseen merkitykseen, konkreettiseksi osoitukseksi kansalaisuudesta, vastuusta ja sitoutumisesta demokraattiseen arvopohjaiseen yhteisöön.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteella selkeytämme vaalijärjestelmää, vahvistamme kansalaisuuden institutionaalista merkitystä ja suojaamme suomalaista päätöksentekoa ulkoisilta vaikutuksilta. Tämä linjaus tukee EU:n sisäistä johdonmukaisuutta ja kannustaa ulkomaalaisia hakeutumaan Suomen kansalaisiksi, mikä edistää yhteiskunnallista integroitumista. Kiitän edustaja Antikaista tämän lakialoitteen tekemisestä — erittäin hyvä ja tarpeellinen lakialoite.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

18.40 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskustelun lomassa otettu jo aiemmin esille se, kuinka vieraskielisten osuus Suomessa asuvista on kohonnut jo yli puoleen miljoonaan henkilöön. Tämä on erittäin iso ryhmä. Eipä ihme, että viime alue- ja kuntavaaleissa esimerkiksi SDP mainosti innokkaasti lehdissä ja sosiaalisessa mediassa esimerkiksi arabian kielellä ja venäjäksi. Kummastelen suuresti tätä, että Suomen alue- ja kuntavaaleissa yksi puolue kosiskelee näillä kielillä itselleen äänestäjiä. Eipä ihme, sillä tutkimusten mukaan jopa yli 50 prosenttia eri vieraskielisten ryhmistä äänestäisi SDP:tä. Tällainen tilanne, jossa puolue sekä ajaa avointa maahanmuuttopolitiikkaa että kosiskelee uusia äänestäjiä heidän omalla äidinkielellään, pistää kyllä miettimään, missä ovat niin SDP:n kuin joidenkin muidenkin vasemmistopuolueiden perinpohjaiset tai, sanotaanko, perusteelliset arvot, jos ei viitsitä edes alue- ja kuntavaaleissa viestiä suomen kielellä.

Lisäksi on huomattava se, että kun mietitään päätöksentekojärjestelmää siellä aluevaltuustoissa ja kunnanvaltuustoissa, joissa muuten käytetään suurimmaksi osaksi suomen kieltä — tietenkin erikseen on esimerkiksi Ahvenanmaa, mutta se tarina lähtee jo sitten harhapolulle — niin kyllähän silloin täytyy olla varmaa se, että esimerkiksi ehdokkaat sekä myös äänestäjät osaavat suomen kieltä sellaisella tavalla, että he pysyvät kiinni siinä päätöksentekoprosessissa ja kykenevät seuraamaan sitä päätöksentekoa tilanteessa, jossa heillä on myös äänioikeus. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 112/2025 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 20.11.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi: